

גמרא סדורה

מסכת

בבא בתרא

פרק ד' "המוכר את הבית"

לימוד פרק זה לע"נ סבי
אהרן בן צבי ווינט ז"ל
החבר משה מנפרד בן החבר פנחס הלברשטט ז"ל

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות

ניתן להיות מנייים על הגמרא סדורה לדף היומי רישום קל מהיר ובחינם באתר גמרא סדורה

בהצלחה - יגיעת ומצאת - תאמינ!!!

להארות והערות

דניאל ברק ווינט

טל' - 0526071122

דוא"ל vinetdb81@gmail.com

עתניאל ד.ג. הר חברון 9040700

©

כל הזכויות על הטקסט שמורות למכון ממרא.
כל הזכויות על הניקוד, הפיסוק והחלוקה לסוגיות ופסקאות
שמורות לדניאל ברק ווינט ולעמותת "וכל בנייה לימודיך".

אדר תשע"ז

מסכת בבא בתרא פרק ד' - "המוכר את הבית"

1. סא, א

רש"י

מתני'

המוכר את הבית. סתם:

היציע. בגמרא מפרש ואינו בכלל בית אע"פ שפתוח היציע לתוכו של בית דאיכא למימר דכיון דתשמישו לבית מכרו עם הבית אפ"ה אינו מכור:

ולא את החדר. אע"פ שהוא לפניו מן הבית ופתוח לתוכו ודריסתם לבית דכיון דאין תשמישו כשל בית שאינו עשוי אלא להצניע שם חפציו לשמור כמין תיבה הלכך אינו בכלל בית:

בזמן שיש לו מעקה כו'. הוי חשוב בפני עצמו ולא בטיל אגב בית:

גמ' אפתא. אפנטמ"ן בנין נמוך אצל הבית מצדו או מאחוריו:

בדקא חלילה. איהו נמי כמין אפתא סמוך לבית אלא שעשוי חלונות חלונות לנוי לודר"ש בלע"ז והיינו לשון חלילה על שם שכתליו חלול כל סביבה ועשוי חלונות כן נראה בעיני:

כו"ש בדקא חלילה. דאינו מכור דאין תשמישו דומה לתשמישו של בית כלל שהרי לנוי עשוי ולהקר שם:

אבל אפתא. שהוא סתום כבית דמי תשמישו לתשמיש דבית טפי ומזדבנא בכלל בית:

היציע התחתונה וגו'. ג' היו זו על גב זו כו' וכל אחת ואחת מרחבת אמה מחברתה בשביל שהיו כונסין את החומה אמה להושיב ראשי קורות של תקרה המפסקת בין יציע ליציע כדכתיב כי מגרעות דהיינו כניסת החומה נתן לבית סביב לבלתי אחוז בקירות הבית כלומר שלא יצטרך לנקוב את קירות הבית לתחוב שם ראשי קורות:

דכתיב. ביחזקאל:

הצלעות צלע אל צלע וגו'. ופשטיה דקרא בתאים מיירי:

קנה אחד אורך וגו'. היינו שש אמות שכן מדת הקנה כדמפרש ביחזקאל ואיציע התיכונה קאי דהויא שש אמות:

ואיבעית אימא מהכא. נפקא לן דתא היינו בנין שאחורי בית דהיינו יציע דקחשיב תא אחורי ההיכל:

כותל ההיכל שש כו'. משנה במסכת מדות דקחשיב אורך ההיכל מן המזרח למערב מאה אמה כותל האולם חמש כו' ומדקא חשיב תא לבסוף ש"מ היינו יציע:

כותל ההיכל שש. עובי הכותל שאחורי בית קדשי הקדשים:

והתא שש. חללו של תא מן המזרח למערב:

וכותל התא. כותל מערבי שלו עביו חמש:

משנה

סא, א **המוכר את הבית - לא מכר יציע.**

ואף על פי שהיא פתוחה לתוכו.

- ולא את החדר שלפנים הימנו.

- ולא את הגג בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים.

רבי יהודה אומר:

אם יש לו צורת פתח, אף על פי שאינו גבוה עשרה טפחים - אינו מכור.

גמרא

מאי "יציע"?

הכא תרגימו:

אפתא.

רב יוסף אומר:

בדקא חלילה.

למאן דאמר: "אפתא" לא מזדבנא - כל שכן "בדקא חלילה" לא מזדבנא,

למאן דאמר: "בדקא חלילה" - אבל "אפתא" מזדבנא.

תאני רב יוסף:

"שלש שמות יש לו: 'יציע', 'צלע', 'תא'."

"יציע" דכתיב: "היציע התחתונה חמש באמה רחבה".

"צלע" דכתיב: "והצלעות צלע אל צלע שלש ושלושים פעמים".

"תא" דכתיב: "והתא קנה אחד ארך וקנה אחד רחב

ובין התאים חמש אמות".

ואי בעית אימא:

מהקא:

"נותל ההיכל - שש,

והתא - שש,

נותל התא - חמש" (מידות ד, ז).

2. סא, א

כ"י

אמר מר זוטרא. הא דתנן לא מכר את היציע והוא דאיכא ד' אמות על ד' אמות חשוב בפני עצמו ואי לא לא: **לא את הבור.** סיפא דמתנני' דהמוכר את הבית לא מכר את היציע היא וקאמר דגם את הבור ואת הדות אינו בכלל בית:

בור. בחפירה דות בבנין: **אע"פ שכתב לו.** בית זה אני מוכר לך ועומקה ורומה דלא אתא לרביי אלא עליות ומעקה וקרקעית הבית שאם רצה מוכר לחפור תחת הבית לוקח מעכב עליו:

ה"נ. גבי בור ודות אי הוי ד' אמות אינו מכור ואי לא לא חשיב בפני עצמו ומזדבן בהדי בית בתמיה והלא סתם בור לא הוי ארבע אמות רוחב דבור קצר הוא:

בור ודות תשמישתיה לחוד. שעמוקים הם ותשמישן למים ובית תשמישתא לחוד לפיכך אינו בכלל בית אע"ג דלא הוי ד' אמות אבל יציע ובית חדא תשמישתא הוי הוא מקום דירה:

לא חשיב. ובטיל לגבי בית:

["המוכר את הבית - לא מכר יציע"].

אמר מר זוטרא:
והוא דהוי ארבע אמות.

אמר ליה רבינא למר זוטרא:
לדידה דאמרת: עד דהוי ארבע אמות,
אלא מעתה, גבי בור דתנן:

"לא את הבור ולא את הדות, אף על פי שכתב לו: 'עומקא ורומא'" (בבא בתרא סד.).
הכי נמי אי הווי ארבע אמות - אין,
אי לא - לא?!

הכי השתא?!
התם - הא תשמישתא לחוד, והא תשמישתא לחוד.
הכא - אידי ואידי חדא תשמישתא היא,
אי הוי ארבע אמות - חשיב,
ואי לא - לא חשיב.

3. סא, א-ב

רפ"י

השתא יציע. שתשמישתה שוה לגמרי לשל בית אמרת לא מיזדבן להדי בית: **חדר.** העשוי לשמירת ממונו ואין דומה התשמיש לשל בית לא כל שכן ואמאי איצטריך למיהדר ולמיתניה:

לא צריכא. למיתני לא מכר את החדר אלא דמצר לו מוכר ללוקח בשטר מכירה מצרים חיצונים שחוץ לחדר דסד"א מכר את החדר שהרי בתוך המצרים הוא קמ"ל מתני' דלא מכר אלא בית והאי דמצר חוץ לחדר וכתב ביתו של פלוני מן המערב מצרים הרחיב לו:

כדרב נחמן. שלא ידע לפרש ולומר חדר שלי היא ממערבו של בית דאין זה מצר הניכר לאנשי העיר והלכך כתב מצרים הניכרים:

בבירה גדולה. בית גדול הוא ופתוחין לו בתים סביבותיו ואין הבירה עשויה לתשמיש אלא לשיבה והילוך בני הבתים והכל בית אחד הוא כדכתיב הבירה אשר הכינותי (דה"א כט):

המוכר בית לחבירו. וכגון שהיה עומד באחד מבתי הבירה ואמר לו בית זה אני מוכר לך: **כוליה זבין ליה.** דכיון דליכא דקרו לבית בית ולבירה בירה אלא כולה ביחד מיקריא בית איהו בית זבין ליה וקנה הכל:

דאיכא דקרו לבית. שבבירה בית ולבירה עצמה קרו בירה:

מהו דתימא. כיון דמצר ליה מיצרי בראי וכולה מיקריא בית כולה זבין ליה:

קמ"ל. רב נחמן דלא אמרינן הכי: **משום דהוה ליה למכתב.** למוכר ולא שיירית בזביני אליו שבתוך ארבעה המצרים קדמי כלום שהרי כך תיקנו חכמים לכתוב בשביל שיש בני אדם שמרחיבין המצרים בשטר המכירה ואינם מוכרים כל מה שבתוך המצרים ואיהו לא כתב ליה ש"מ כו':

בבקעה גדולה. שיש בה שדות הרבה והן שלו וכגון שהיה עומד באחד מן השדות ואמר לו שדי זו אני מוכר לך והדמים מודיעין ליכא למימר לא גבי בירה ולא גבי בקעה דהא אין אונאה לקרקעות:

וצריכא. לאשמועינן גבי בירה ובקעה דמצרים הרחיב לו:

משום דהא תשמישתא לחוד כו'. בית ובירה אין תשמישן שוה לפיכך אין בירה בכלל בית ואמר' מצרים הרחיב לו אבל שדות שבבקעה שהכל עומד לחרישה אימא דכולה זבין דבקעה בכלל שדה:

דלא הוה ליה למימצר. לחוד דלא ידע מוכר היאך ימצא שדה אחת בתוך שדותיו והלכך הוצרך להרחיב מצרים ולכתוב שדה ראובן מן המזרח ושדה שמעון מן המערב וכן לכל ד' רוחות אבל גבי בירה שעשויה בניין משונן זה מזה בין ברוחב בין באורך בין בגובה ועובי הכתלים והיה יכול למצור ולכתוב אותו בית שעשוי כן וכן ממזרח וכן לכל רוח ורוח ומדלא עשה כן איכא למימר דכולה זבין צריכא:

"ולא את החדר שלפניו הימנו".

השתא, "יציע" לא מיזדבן, "חדר" מיבעיא!?

סא, ב לא צריכא, דאף על גב מצר ליה מצרי אבא.

כדרב נחמן,

דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבונה:

המוכר בית לחבירו בבירה גדולה,

אף על פי שמצר לו מצרים החיצונים,

מצרים הרחיב לו.

היכי דמי?

אילימא דקרו ליה לבית - 'בית', ולבירה - 'בירה' -

פשיטא בית זבין ליה, בירה לא זבין ליה!

אלא דלבירה נמי קרו לה בית - כוליה זבין ליה!

לא צריכא, דרובא קרו ליה לבית 'בית', לבירה 'בירה',

ואיכא נמי דלבירה קרו ליה 'בית';

מהו דתימא: כוליה זבין ליה -

קא משמע לן:

מדהנה ליה למכתב: "ולא שיירית בזביני אליו כלום" ולא פתב,

שמע מינה: שיורי שיר.

ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבונה:

המוכר שדה לחבירו בבקעה גדולה,

אף על פי שמצר לו מצרים החיצונים,

מצרים הרחיב לו.

היכי דמי?

אילימא דקרו ליה לשדה 'שדה', ולבקעה 'בקעה',

פשיטא שדה זבין ליה, בקעה לא זבין ליה!

ואלא דלבקעה נמי קרו לה 'שדה' - כוליה זבין ליה!

לא צריכא, דאיכא דלשדה קרו ליה 'שדה', ולבקעה 'בקעה',

ואיכא נמי דלבקעה קרו לה 'שדה';

מהו דתימא: כוליה זבין ליה,

קא משמע לן:

מדהנה ליה למכתב ליה:

"לא שיירית בזביני אליו קדמי לפני כלום" ולא פתב ליה,

שמע מינה: שיורי שיר.

וצריכא:

דאי אשמעינן בית - משום דהא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד,

אבל בקעה - דכולה חדא תשמישתא היא, אימא כוליה זבין ליה.

ואי אשמעינן בקעה - משום דלא הוה ליה למימצר ליה,

אבל בית - דהנה ליה למימצר ליה, ולא מצר ליה - כוליה זבין ליה.

צריכא.

רש"י

כמאן כרב נחמן אמר רבה בר אבוה. דמשום דס"ל דאמרינן בעלמא מצרים הרחיב לו הלכך תקינו לכתוב כן דלא ליטעון מוכר מצרים הרחבתי ויפסיד לוקח

4. סא, ב

כמאן אזלא הא דאמר רב מרי בריה דבת שמואל משמיה דאביי:
האי מאן דמזבני ליה מידי לחבריה, צריך למכתב ליה:
"לא שירית בזבניי אליו קדמי כלום" -
כמאן?

כרב נחמן אמר רבה בר אבוה.

ר"י

ארעא דבי רבי חייא. שקנה מרבי חייא ארעא לשון יחיד אמר ליה ויטול הלוקח הפחותה שבשתייהן דיד בעל השטר על התחתונה ומפרש גמרא ואזיל:

ואי א"ל. איניש לחבריה:

ארעתא. מזביננא לך:

בוסתני. גנות:

ופרדסי. כרמים:

זיהרא. כל הקרקעות קרויין כן:

ואי אמר ליה נכסי אפילו בתי ועבדי.

אבל מטלטלי לא עד דאייל כל נכסיי

5. סא, ב - סב, א

ההוא דאמר ליה לחבריה:

"ארעא דבי חייא מזביננא לך".

הוא ליה תרתי ארעתא דהוה מתקרון דבי חייא.

אמר רב אשי:

תדא אמר ליה, תרתי לא אמר ליה.

ואי אמר ליה: 'ארעתא' - סתמא, מיעוט ארעתא שתיים.

ואי אמר ליה: 'פל ארעתא' - כל ארעתא דאית ליה, לבר מבוסתני ופרדיסי.

ואי אמר ליה: 'זיהרא' - אפילו בי בוסתני ופרדיסי, לבר מבתי ועבדי.

סב, א ואי אמר ליה: 'נכסי' - אפילו בתי ועבדי.

6. טב, א-ב

רש"י

מצר לו. המוכר שדה לחבירו בשטר המכירה מצר מערבי ארוך מאה אמה ומצר מזרחי כנגדו קצר נ' אמה שלא הגיע אלא עד חצי השדה ומצר של צפון ודרום מימין ושמאל מן המזרח עד המערב כזה:

אלא כנגד הקצר. כנגד מצר מזרחי יקנה דהיינו חצי השדה ומצר מערבי שהוא ארוך מצרים הרחיב לו דמצר שלם הוצרך לכתוב בשטר:

ויקנה כנגד ראש תור. כלומר הא איכא למימר דדוקא כתב לו מצר מערב ארוך ומצר מזרח קצר היינו כדי לקנות מצר מערב מאה אמה באורך המצר ומצר מזרח חמשים אמה וה"ד כגון שיקנה כל השדה באלכסון כנגד ראשי השורות של מזרח ומערב כזה:

ומודה רב. מקמי דאישתיק אבל בתר דאישתיק אודי בתרתייהו: **היכא דאיכא מצר ראובן ושמעון מזרח ומצר לוי ויהודה כנגדן במערב.** ורוחב השדה ק' אמה והוי מצר לוי כנגד ראובן נ' אמה וכן מצר יהודה כנגד שמעון נ' אמה וכתב לו בשטר מצר ראובן ושמעון מן המזרח ומצר יהודה מן המערב דהיינו מצר מערבי קצת ולוי לא הזכיר הכא מודה רב דיקנה כנגד ראש תור דאי הוה בעי מוכר להקנות כנגד הקצר הכי ה"ל למיכתב ושמעון כנגד (חצי) יהודה כלומר מצר מזרחי שהוא ארוך לא יקנה אלא יהודה כנגד שמעון דהיינו חצי השדה ומדלא כתב הכי ש"מ כנגד ראש תור קאמר ליה אבל לעיל במילתיה דרב מיירי כגון ראובן ושמעון מצר מזרחי ויהודה מצר מערב כנגד שניהן וכתב לו יהודה מצר מערב ושמעון מצר מזרח דהיינו אחד ארוך ואחד קצר התם לא קנה אלא כנגד הקצר דבע"כ מצר מערב הרחיב לו שלא יכול לפרש ושמעון כנגד חצי יהודה כי הכא שאין כותבין חצי מצר והוצרך לכתוב מצר שלם נראה דה"ג מדה"ל למיכתב ראובן כנגד לוי דמשמע שמצר לו מצר ראובן ושמעון ארוך ומצר לוי הוא הקצר אבל יהודה לא הזכיר ונראין כן הדברים להעמיד החסרון של מצר ביהודה האחרון ובפירושי רבני חננאל מרומא גרסינן מדה"ל למיכתב מצר לוי כנגד מצר ראובן וכיוצא בו מצר יהודה כנגד מצר שמעון ומשם יש ללמוד שכתוב בספרים שלהן מדהוה ליה למיכתב לוי כנגד ראובן ולא כתב כו' וכן עיקר:

מצר ראובן מזרח ומערב כו'. המוכר שדה לחבירו ורוצה לכתוב מצריה ויש לשכנו ראובן ב' שדות אחת במזרח ואחת במערב (ולשמעון שכנו שתי שדות אחת בצפון ואחת בדרום) לא יכתוב לו שתם שדה זו שאני מוכר לך הרי היא בתוך שדות ראובן ושמעון דאתי למיפלג ליה באלכסון כזה ונמצא שנוטל אצל מצר ראובן ושמעון אבל כשכותב מצר ראובן רוחין תרתין ומצר שמעון רוחין תרתין הרי ארבע רוחות וכ"ש אם יכתוב לו בפירוש מצר ראובן מזרח ומערב מצר שמעון צפון ודרום דשפיר דמי:

סיים לו את הקרנות. לשון סימן שהיו שדות הרבה של בני אדם מקיפין אותו ולא כתב אלא ארבע שדות של ד' קרנות השדה אבל ארכה ורחבה לא מצר כלל מי אמרינן אין דרך למכור קרנות השדה אלא כל השדה שבתוך הקרנות מכר לו דמש"ה סיים לו קרנותיו או דלמא לא מכר לו אלא תלם באלכסון מקרן לקרן שתי וערב כזה:

כמין גאם. אות יוניית ודומה לכ"ף כגון שמצר לו קרן דרומית מזרחית וקרן צפונית מערבית ונמצא שמצר תחלת כל רוח כזה אם תמצא לומר גבי סיים לו את הקרנות דלא קנה אלא כנגד הקרנות היינו משום דהתם לא סיים את הרוחות אבל הכא שמצר תחלת כל הרוחות כמי שמצר את כולן דמי וקנה הכל או דלמא לא קנה אלא באלכסון כזה:

בסירוגין מהו. כגון שהיו מקיפין אותו שמונה בני אדם שנים לכל רוח ראובן ושמעון מן המזרח לוי ויהודה מן הצפון יששכר וזבולון מן המערב יוסף ובנימין מן הדרום וכתב ראובן מצר מזרח לוי מצר צפון יששכר מצר מערב יוסף מצר דרום אם תמצא לומר כמין גאם לא קנה אלא באלכסון היינו משום דדרך למכור תלם אחד בין ב' שדות אבל אין דרך למכור בסירוגין ורגלים לדבר דטורח היה לו לכתוב כולם ודלגם בסירוגין ליתן מצר בכל ד' רוחות או דלמא ה"נ לא מכר אלא כנגד אותו של מצר ובאלכסון כזה:

"מצר לו מצר אחד ארוך, ומצר אחד קצר".

אמר רב:

לא קנה אלא כנגד הקצר.

אמרו ליה רב פהנא ורב אסי לרב:

ויקנה כנגד ראש תור!

שתיק רב.

ומודה רב,

היכא דאיכא מצר ראובן ושמעון מחד גיסא,

ומצר לוי ויהודה מחד גיסא,

מדהוה ליה למכתב ליה: 'דראובן כנגד לוי, ודשמעון כנגד יהודה',

ולא כתב ליה,

שמע מינה:

כנגד ראש תור הוא, דאמר ליה.

מצר ראובן - מזרח ומערב,

ומצר שמעון - צפון ודרום;

צריך למכתב ליה: 'מצר ראובן - רוחין תרין, ומצר שמעון - רוחין תרין'.

איבעיא להו:

סיים לו את הקרנות - מהו?

כמין גאם - מהו?

סבב, בסירוגין - מהו?

תיקו.

7. סב, ב

רפ"י

קנה הכל. כל מה שמובלע בתוך ג' המצרים:

חוץ ממצר ד'. התלם עצמו של מצר רביעי לא קנה דלהכי אהני מאי דלא כתב מצר רביעי:

אפילו מצר רביעי. דהאי דלא כתביה משום דלא צריך:

תלם אחד על פני כולה. אצל ג' המצרים כמין חיות:

סבר לה. רב אסי כרב דאמר דהאי דלא כתביה משום דשירי שייר לעצמו מן השדה ועדיפא דרב אסי מדרב דקסבר רב אסי מדשייריה למצר שייריה נמי לכולה שדה שכנגד המצר ומיהו אהני ג' מצרים שכתב לקנות פורתא דהיינו תלם אחד אצל המצרים:

ולא אמרן. דלא קנה מצר רביעי אלא דלא מבלע בתוך שני המצרים שמכאן ומכאן אלא הולך על פני שניהם כזה:

אבל מובלע כזה. קנה כל מה שיש בתוך המצרים:

הכי גרסינן וכי לא מובלע נמי לא אמרן אלא בדאיכא עליה ריכבא דדיקלא והוי תשעת קבין אבל ליכא עליה ריכבא דדיקלא ולא הוי תשעת קבין אף על גב דלא מובלע נמי קנה מכלל דכי מובלע אע"ג דאיכא עליה ריכבא דדיקלא והוי ט' קבין קנה. ואמאי דקאמר רבא בהדיא חוץ ממצר רביעי קאי ואוקמה בדלא מובלע וקמפרש וכי לא מובלע נמי דאמרן לא קנה לא אמרן אלא דאיכא עליה הרכבת דקלים הנטועים שם אי נמי דהוי ההוא מצר תשעת קבין כשיעור שדה בפרק ראשון (לעיל דף יא.) דכיון דחשיב שייריה לעצמו וקדייק גמרא מכלל דברי דרבא אנו למודים מדאוקמיה להאי חוץ ממצר רביעי בתרתי לריעותא בדלא מובלע וכגון דאיכא עליה ריכבא דדיקלי מכלל דאי מובלע אע"ג דאיכא עליה ריכבא דדיקלי קנה דליכא אלא חדא לריעותא:

איכא דאמרי כו' ואפי' מצר רביעי ולא אמרן אלא דמיבלע אבל לא מיבלע לא קני וכי מיבלע נמי לא אמרן אלא דליכא עליה ריכבא דדיקלא ולא הוי תשעת קבין אע"ג דמיבלע נמי לא קנה מכלל דכי לא מיבלע אע"ג דליכא עליה כו' לא קני ה"ג לה. והכי פירושא מדאוקמה רבא להאי ואפי' מצר רביעי בתרתי לטיבותא בדמיבלע וליכא עליה מכלל דאי לא מיבלע אע"ג דליכא עליה כו' לא קנה משום דאיכא חדא לריעותא וקפסיק גמרא ושמעין מהני תרי לישני דרבא כו' דאע"ג דפליגי כדלקמן בהכי מיהא לא פליגי וכן הלכה דבארעא לא שייר אלא במצר רביעי דהיינו כרב והיכא דמיבלע וליכא עליה קנה דאיכא תרתי לטיבותא והיכא דלא מיבלע ואיכא עליה כו' לא קנה דאיכא תרתי לריעותא מיבלע ואיכא עליה אי"נ לא מיבלע וליכא עליה דהיינו חדא לטיבותא וחדא לריעותא אמרי לה בתרי לישני ואליבא דרבא ללישנא קמא קנה ללישנא בתרא לא קנה וקפסיק גמרא שודא דדייני השלכת הדיינין מאחר דמספקא לן נעביד שודא הכל לפי הענין שיראו הדיינין ויכירו המוכר עינו יפה או רעה הכל לפי אומדן דעתם ומיהו בשאר מקומות דמספקא לן בתרי לישני הלכתא כמאן לא אמרינן שודא דדייני עד שיפרש כי הכא אלא המע"ה:

מצר לו מצר ראשון ומצר שני ומצר שלישי, ומצר רביעי - לא מצר לו.

אמר רב:

קנה הכל,

חוץ - ממצר רביעי.

ושמואל אמר:

אפילו מצר רביעי.

ורב אסי אמר:

לא קנה אלא תלם אחד על פני כולה.

סבר לה כרב, דאמר: 'שירי שייר',

ומדשייר במצר, שייר נמי בכולה.

אמר רבא:

הלכתא:

קנה הכל חוץ ממצר רביעי.

ולא אמרן אלא דלא מבלע, אבל מבלע - קנה.

וכי לא מבלע נמי, לא אמרן אלא דאיכא עליה ריכבא דדיקלא והוי תשעת קבין,

אבל ליכא עליה ריכבא דדיקלא, ולא הוי תשעת קבין - קנה.

מכלל דכי מובלע,

אף על גב דאיכא עליה ריכבא דדיקלא, והוי תשעת קבין - קנה.

איכא דאמרי:

אמר רבא:

הלכתא:

קנה הכל, ואפילו מצר רביעי.

ולא אמרן אלא דמבלע, אבל לא מבלע - לא קני.

וכי מבלע נמי, לא אמרן אלא דליכא עליה ריכבא דדיקלא ולא הוי תשעת קבין,

אבל איכא עליה ריכבא דדיקלא, והוי תשעת קבין - לא קנה.

מכלל,

דכי לא מובלע, אף על גב דליכא עליה ריכבא דדיקלא, ולא הוי תשעת קבין - לא קני.

שמעין מתרין והו לישני דרבא:

דבשדה - לא שייר ולא מיד.

ושמעין נמי,

דהיכא דמבלע, וליכא עליה ריכבא דדיקלא, ולא הוי תשעת קבין - קנה.

לא מבלע, ואיכא עליה ריכבא דדיקלא, והוי תשעה קבין - לא קנה.

מבלע ואיכא עליה,

לא מבלע וליכא עליה -

אתמר לה להאי גיסא,

ואתמר לה להאי גיסא.

שודא דדייני.

8. סב, ב - סג, א

רס"י

אמר רבה. ראובן ושמעון שהיה להם שדה בשותפות ומכר ראובן את חלקו לאיניש מעלמא וכתב לו כן פלגא דאית לי בארעא כלומר החצי שיש לי בשדה זו אני מוכר לך:

פלגא. כלומר כל חצי השדה מכר ולא שייר לעצמו כלום אבל אם כתב לו פלגא בארעא דאית לי אני מוכר לך:

ריבעא. זבין ליה רביע השדה דהיינו חצי חלקו דהכי קאמר ליה החצי אני מוכר לך מקרקע שלי נמצא מחצי השדה שיש לו מכר החצי דהיינו רביע כל השדה:

א"ל אבוי מאי שנא הכי כו'. כי היכי דפלגא דאית לי בארעא פלגא הכי נמי פלגא בארעא דאית לי פלגא דהכי משמע פלגא אני מוכר לך בהך ארעא והאי דמסיים דאית לי אמאי דקאמר פלגא קאי כלומר אותו חצי שיש לי אמרתי לך למכור:

מבי מר. רבה וכתבי הכי בהנהו שטרי מכירה פלגא דאית לי בארעא פלגא כו' כלומר אותו שטר שהיה כתוב בראשו איך פלוני אמר לנו הווי עדים שאני מוכר לפלוני פלגא דאית לי בארעא היה מוכיח בסופו שפלגא היה מוכר לו שכך היה כתוב וקנה פלוני מן פלוני חצי השדה בכך וכך ממון ואותו שכתוב בו פלגא בארעא דאית לי היה מפרש בסוף השטר שהקנה לזה הלוקח רביע השדה:

מצר ארעא דמינה פלגא פלגא. ראובן שהיה לו שדה ומכר מקצתו לשמעון לצד מערב ומצד מזרח עכב לעצמו ולא פירש כמה מכר וכמה שייר לעצמו אלא כך כתב המצרים שדה פלוני שאני מוכר לפלוני מצד מערב לוי ומצד מזרח ארעא דמינה פלגא הקרקע עצמה שהיא שלי שחלוקה ממנה זו שמכרתי הוא מצר מזרחי שלה פלגא מכר לו דהא קאמר דמינה פלגא דמשמע חלוקה לחצאין:

דמינה פסיקא. משמע שדה הראויה לפסוק מקרקע אחרת דהיינו לכל הפחות תשעה קבין כדתנן בפי' ראשון (לעיל יא.) אין חולקין את החצר כו' **ולא את השדה** עד שיהא בו ט' קבין לזה וט' קבין לזה פסיקא משמע מחותך ממנה המועט מן המרובה:

אי אמר ליה ואלין מצרנהא. מצר מזרח ארעא דמינה פלגא מצר מערב פלוני וכן הולך וחושב כל המצרים והלכך האי ואלין מצרנהא יתור לשון הוא לייפות כחו ולקמן בשמעתין נמי חזינא יתור לשון טובא לייפות כח וה"ק אבוי לעיל מאי שנא הכי ומאי שנא הכי הלא אין חילוק בין פלגא לפסיקא אלא זימנין אמרינן בתרוייהו פלגא בין פלגא בין פסיקא היכא דאמר ואלין מצרנהא וזימנין תשעה קבין היכא דלא אמר ואלין מצרנהא:

אמר רבה:

"פלגא דאית לי בארעא" - פלגא.
"פלגא בארעא דאית לי" - ריבעא.

אמר ליה אבוי:

מאי שנא הכי ומאי שנא הכי?

אישתיק.

אמר אבוי:

אנא סברי: מדאישתיק - קבולי קבלה.
ולא היא!

חזינא הנהו שטרי דנפקי מבי מר, וכתבי בהו הכי:
"פלגא דאית לי בארעא - פלגא
פלגא בארעא דאית לי - ריבעא".

ואמר רבה:

"מצר ארעא דמינה פלגא" - פלגא
"מצר ארעא דמינה פסיקא" - תשעה קבין.

אמר ליה אבוי:

מאי שנא הכי, ומאי שנא הכי?

אישתיק.

סבור מינה: אידי ואידי פלגא,
ולא היא -

סג, א

דאמר רב יימר בר שלמיה:

לדידי מפרשא לי מיניה דאבוי,

בין: "מצר ארעא דמינה פלגא",

ובין: "מצר ארעא דמינה פסיקא",

אי אמר ליה: "אלין מצרנהא" - פלגא,

לא אמר ליה: "אלין מצרנהא" - תשעה קבין.

9. סג, א

רפ"י

פשיטא. שכיב מרע או כל המחלק נכסיו על פיו שאמר פלוני יחלוק בנכסי פלגא שקיל:

תנו חלק לפלוני בנכסי מהו. מי אמרינן האי חלק לשון חלוקה הוא ופלגא קשקיל או חלק הראוי ליתן קאמר ובדעת ב"ד תלוי הדבר לשער בכמה הוי חלק ראוי ליתן ואע"ג דתניא בתוספתא (פרק ז) דהך בבא האומר תנו חלק לפלוני בנכסיי יירש עם הבנים איכא למימר הכא מיירי כגון דלית ליה בני ואע"ג דאית ליה יורשין בעלמא לא יהב דעתיה ליורשין אחרים וחלק הראוי ליתן או חצי נכסין קאמר א"י הכא מיירי כגון דאמר תנו חלק לפלוני בני בנכסי והשאר נתונים לפלוני א"י איכא למימר דלא הוה שמיע להו הך ברייתא דאי הוה שמיע להו הוה מייתי לה בבית המדרש ואיכא למימר רבנן היא דפליגי עליה דסומכוס אי נמי שמיעא להו ולא הוה סבירא להו משום דפליג סומכוס עלה כדלקמן וקיימא לן כסומכוס דאמר ממון המוטל בספק חולקין דסתם לן תנא כוותיה בפרק שור שנגח (ארבעה וברק שור שנגח) את הפרה (ב"ק דף מו.):

בבור. של מים מכוונסים ואית דמוקמי לה בבור של יין ולא נהירא:

סומכוס אומר אין פחות מרביע. סומכוס לטעמיה דאמר בפרק שור שנגח את הפרה חצי נזק לפרה ורביע לולד ומוקמין לה בגמרא אליבא דסומכוס דאמר ממון המוטל בספק חולקין והכא מספקין ליה אי פלגא קאמר או חלק בעלמא משהו קאמר כגון רביעית הלוג הלכך אין לו למקבל מתנה מן הבור פחות מרביע ושמא יותר משום דאילו הוה מספקא לן בהאי נותן אם נתן לו פלגא או לא כלום היה לו ליטול מחצית של פלגא דהיינו רביע הבור משום ממון המוטל בספק חולקין דהא פלגא נמי מוטלת בספק אם יהבה ליה או לא הלכך יטול חציה של פלגא דהיינו רביע וכ"ש השתא דמספקא לן אי יהיב פלגא או רביעית הלוג דלא יטול פחות מרביע ורבינו חננאל פירש דאזדא סומכוס לטעמיה וכל הנך שיעורי דלקמן לחבית לקדירה לטפיח בקיאין היו בשיעורין הללו כמה צריך לכל אחד ופלגא דההוא שיעורא קמחייב סומכוס ליתן משום דממון המוטל בספק חולקין:

לחבית אין פחות משמונה. כלומר אם אמר תנו חלק לפלוני בבור לחבית כדי למלאות חבית דהיינו להשקאת בהמותיו ולא להשקות שדותיו:

אין פחות משמונה. בבור משום דחצי הבור צריך לחבית וכי קאמר חלק דלמא פלגא דחבית קאמר דהיינו רביע הבור או משהו קאמר הלכך יש לו חצי רביע דהיינו אחד משמונה ובשיטה זו יש לפרש כולם: **לקדירה.** תנו חלק לפלוני בבור לתקן מאכלו:

אין פחות מ"ב. דהיינו רביע שיעור הראוי לקדירה משום דלמא פלגא קאמר וממון המוטל בספק חולקין:

לטפיח. כלי קטן לשתות בו בני אדם והאי שיעורא זוטור מכולהו והלכך גבי תנו חלק לפלוני בנכסי יטול רביע דלמא פלגא קאמר או דלמא שוה פרוטה קאמר וממון המוטל בספק חולקין ואית דמפרשי כל הנך שיעורי לפי אומדן הדעת אין פחות מרביע דסתם נותן דעתו לרביע אין פחות משמונה דהכי הוי שיעור למלוי חבית להשקאת בהמות וכן כולם ולא נהירא לי:

פשיטא:

אמר: "יחלוק פלוני בנכסי" - פלגא.
"תנו חלק לפלוני בנכסי" - מאי?

אמר רבינא בר קיס:

תא שמע:

דתניא:

"האומר: 'תנו חלק לפלוני בבור' - סומכוס אומר:

אין פחות מרביע.

"לחבית" - אין פחות משמינית.

"לקדירה" - אין פחות משנים עשר,

לטפיח" - אין פחות מששה עשר."

10. סג, א-ב

רָפ"י

בן לוי שמכר - אורחא דמילתא נקט דדרך בן לוי המוכר שדות לישראל להתנות כך משום דלא מווייל גביה משום האי תנאי מידי דזה נהנה וזה אינו חסר דבלאו הכי הוה יהיב האי לוקח להאי מעשר או לו או לאחר דהא אין לו בו אלא טובת הנאה והוא הדין לישראל המוכר שדהו לחבירו ואמר לו על מנת שהמעשר שלי הוא ליתנו לכל מי שארצה דהא השתא נמי יש לו בו טובת הנאה זו:

מעשר ראשון שלו - וכדמפרש לקמן דכיון דאין אדם קונה דבר שלא בא לעולם שיורי שייר מקום מעשר הלכך מעשר ראשון שלו ואפילו אם מכרה הלוקח לאחר דזכותו של לוי אינו יכול למכור לאחר והכי מוכח לקמן:

יתן לבניו אחרייו - אבל אם לא פירש כן אינו מוריש בדבר זה זכותו לבניו דכיון דמשום יתור לשון הוא דאמרינן לקמן דשייר מקום מעשר די לנו אי אהני יתורא למאי שפירש דהיינו לעצמו:

אין לו עליו כלום - דמשמכרה לאחר פקע ליה מקום המעשר ששייר לעצמו וכשחזר ולקחה מה מכר לו ראשון לשני כל זכות שבאה לידו דכי היכי דההוא לוקח שני זכה אפילו במקום מעשר הוא הדין לזה הלוקח ראשון הבא מכחו:

אמאי - מעשר ראשון שלו הא אין אדם מקנה כו' (כרבנן דר"מ) מעשר זה עדיין עתיד ליזרע התבואה שיצאה ממנו אף ליחרש השדה תחלה:

תנו רבנן:

"בן לוי שמכר שדה לישראל,

ואמר לו: "על מנת שמעשר ראשון שלי" - מעשר ראשון שלו.

ואם אמר: "לי ולבניי" - מת יתן לבניו.

ואם אמר לו: "כל זמן שהשדה זו בידך" - מכרה וחסר ולקחה אין לו עליו כלום."

אמאי?! 'אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם!'

פיון דאמר ליה: **"על מנת שמעשר ראשון שלי"**,

שיורי שייריה למקום מעשר.

אמר ריש לקיש:

זאת אומרת:

המוכר בית לחבירו, ואמר לו: **"על מנת שדייטא העליונה שלי" - דייטא העליונה שלו.**

סג, ב. למאי הלכתא?

רב זביד אמר:

שאם רצה להוציא בה זיזין מוציא.

רב פפא אמר:

שאם רצה לבנות עליה על גבה, בונה.

בשלמא לרב זביד - היינו דקתני "זאת אומרת",

אלא לרב פפא - מאי "זאת אומרת"?

קשיא.

כיון דאמר ליה ע"מ כו' - כלומר כיון דעל תנאי מכר רוצה הוא שיתקיים התנאי דאין אדם מתנה על חנם ולדעת כן מכר שיקנה המעשר והלכך שייר בידו קרקע הראוי ליגדל בה המעשר וכמי שאמר לו שדה שלי אני מוכר לך לאריסות ע"מ שתטול ט' חלקים ואני אטול חלק עשירי ויש ספרים דגרסי בהו בהדיא כיון דא"ל ע"מ שמעשר ראשון שלי כו' ואית דמפרשים דיתור לשון דע"מ קא דייק וכדאמרינן בעלמא (קדושין ח). כל האומר ע"מ כאומר מעשיו דמי וא"א להעמיד שיטת שמועה זו כן ובפי מי שמת (לקמן דף קמח). אמרי' דאם מכר דקל ואמר לו חוץ מפירותיו דשייר מקום פירותיו וה"נ אם אמר חוץ מן המעשר שייר מקום מעשר הלכך לאו בלשון דע"מ תליא מילתא אלא כיון דמתני והתנאי אינו מועיל אלא ע"מ שיור אמרינן דשייר מקום:

אמר ר"ל זאת אומרת - ברייתא זו דאשמעינן דכל תנאי שאינו לא מעלה ולא מוריד א"כ שייר אמרינן שיורי שייר מקום לעצמו פורתא מינה שמעינן דהמוכר בית לחבירו ואמר לו ע"מ שהדייטא העליונה שלי הדייטא העליונה שלו הוא גג שיש לו מעקה גבוה י' דאמרינן במתניתין דאינו מכור עם הבית ותנאי זה אינו מועיל דבלאו הכי נמי הרי הוא של מוכר כדקתני במתניתין ולא את הגג כו' ולא היה צריך להתנות הלכך דייטא העליונה שלו להוצאת זיזין כנגד רשותו של לוקח כדמפרש ואזיל הוא הדין אם אמר לו חוץ מדייטא העליונה דשייר מקום בחצר להוצאת זיזין ואליבא דרב זביד כדאמרינן בפרק מי שמת:

למאי הלכתא - אמר ר"ל דאהני תנאה למיהוי דייטא עליונה שלו בלאו הכי הוא שלו דהמוכר הבית לא מכר דייטא העליונה:

שאם רצה - מוכר להוציא זיזין מדייטא עליונה כנגד חצר של לוקח שמכר לו זה הבית והחצר מוציא דלהכי אהני תנאה והכי אמר ליה על מנת שתהא דייטא העליונה שלי לגמרי לעשות בה חפצי אף להוציא ממנה זיזין כמתחילה קודם שמכרתי לך הבית והחצר דשייר בתנאי מקום בחצר כמו ששייר למעלה בשדה מקום מעשר דכל תנאי דלא מנהי מאי דקאמר אהני מיהא לשייר מקום והיינו זאת אומרת דקאמר ר"ל ודוקא הוא אבל בנו אין לו רשות להוציא זיזין עד שיפרש לי ולבניי כדאמר לעיל גבי מעשר דכל מילתא דדייקין מיתורא די לנו אי אהני יתורא לעצמו כמו שפירש ע"מ שמעשר ראשון שלי הי"נ אמרינן ע"מ שהדייטא העליונה שלי אבל לבניו לא מנהי תנאי המיותר:

רב פפא אמר - כולי האי לא אהני תנאי לשייר מקום ממה שמכר אלא להכי אהני תנאי המיותר שאם רוצה לבנות דייטא זו אם תפול על גביו של הבית בונה והכי הוה מסיק לקמן דאי נפלה הדר בני לה דאי הוה שתק ומכר הבית סתם היתה הדייטא העליונה שלו כל ימי שיתקיים אבל אם תפול לא יחזור ויבנה ע"ג בית של זה דלחך דייטא הוא דאשתעבד לו בית אבל לדייטא אחרת לא משתעבד עד דא"ל בהדיא יתור לשון כדאמרינן נמי בפרק הבית והעליה (ב"מ דף קטז): אי דא"ל עליה זו ונפלה אזלא לה ואי דא"ל סתם בעי למיגר ליה אחריתא ומסקנא לא צריכא דאמר ליה עליה שעל גבי בית זה אני משכיר לך דהא שעבד בית לעליה אבל בלא יתור מכי נפלה אזלא לה ולא יבנה אחרת והיי"ק ע"מ שהדייטא העליונה שלי לעולמים ואף אם תפול אחזור ואבנה והא דתנן (ב"מ דף קיז) הבית והעליה של שנים שנפלו וכי' לא אמר בעל העליה לבעה"ב לבנות כו' התם בדחלקו זה נטל בית זה ונטל עליה ודאתנו בהדדי להשתעבד בית לעליה כל הימים ואפי' לא אתנו מסתמא ע"מ כן חלקו ולרב זביד אהני תנאה להוצאת זיזין ולא להדר בני לה הוצאת זיזין מסיק אדעתיה שהרי צריך לו מיד אבל להדר בני לה אם תפול לא מסיק אדעתיה לעתים רחוקות:

בשלמא לרב זביד - דאוקי יתורא דתנאי להוצאת זיזין דהיינו שיור מקום בחצר דומיא דשיור מקום בשדה היינו דקתני במילתיה דר"ל זאת אומרת שהוצרך ר"ל ללמוד מן הברייתא דליהני יתורא לשיור מקום דמסברא לא הוה אמרינן דמשייר איניש לעצמו ממה שמוכר ואעיג דקאמר יתורא:

אלא לרב פפא מאי זאת אומרת - למה לו לר"ל לומר זאת אומרת לאשמועינן דאהני יתור לחזור ולבנות הדייטא אם תפול בלא הברייתא נמי הוה ידעינן דאהני יתור תנאי שאינו צריך לטפויי מילתא או הא דרב פפא או שום דבר בעולם כדאמרינן במתני' (לקמן סד) ומודה ר"ע בזמן שאמר לו חוץ מאלו שאין צריך ליקח לו דרך מהתם שמעינן דכל תנאי בלא צורך לטפויי מילתא קאתי ומברייתא לא שמעינן ליה טפי ממתני' ולעיל נמי אמרינן אי א"ל אלן מצרנהא קני פלגא והכי הו"ל למימר אמר ר"ל המוכר בית לחבירו ואמר לו ע"מ כו':

רפ"י

11. סג, ב - סד, א

אמר רב דימי מנהרדעא:

האי מאן דמזבין ליה ביתא לחבריה,
אף על גב דכתב ליה: "עומקא ורומא",
צריך למכתב ליה: "קני לך מתהום ארעא ועד רום רקיעא".

מאי טעמא?

ד'עומקא ורומא' בסתמא - לא קני,

אהני 'עומקא ורומא' - למיקנא עומקא ורומא,
ואהני 'מתהום ארעא ועד רום רקיעא' - למיקנא בור ודות ומחילות.

לימא מסייע ליה:

"ולא את הבור,**ולא את הדות -****אף על פי שכתב לו: "עומקא ורומא" (בבא בתרא סד.)**

ואי סלקא דעתך בסתמא קני עומקא ורומא,
ליהני 'עומקא ורומא' למיקנא בור ודות ומחילות.

דלא פתב ליה.

והא "אף על פי שכתב לו" קתני!

הכי קאמר:

אף על פי שלא כתב לו, כמי שכתב דמי, למיקנא עומקא ורומא.
למיקנא בור ודות ומחילות -
אי כתב ליה: 'עומקא ורומא' - קני,
ואי לא כתב - לא קני.

תא שמע:

"ולא את הגג בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים"

סד, א ואי סלקא דעתך בסתמא קני עומקא ורומא,
פי "גבוה עשרה טפחים" מאי הוי?

פינן דגבוה עשרה טפחים חשיב.

אמר ליה רבינא לרב אשי:

תא שמע:

דאמר ריש לקיש:

זאת אומרת:

המוכר בית לחבירו,

ואמר לו: "על מנת שדיוטא העליונה שלי" - דיוטא העליונה שלו.
ואמרין, למאי הלכתא?

רב זביד אמר: שאם רצה להוציא בה זיזין מוציא.

רב פפא אמר: שאם רצה לבנות עליה על גבה בונה.

ואי סלקא דעתך בסתמא לא קני למה לי: "על מנת"?

אהני ליה "על מנת", דאי נפיל הדר בני לה.

האי מאן דמזבין ליה ביתא לחבריה. ומכר לו גם את
הבור ואת הדות וצריך לו לכתוב בשטר המכירה כן אע"ג
דכתב ליה בשטר עומקו ורומו של בית אני מוכר לך לא
קנה בור ודות כדמפרש ואזיל דלא אהני מה שכתב
עומקא ורומא אלא למיקני עומקו של בית כגון גוף
הקרקע עצמו לחפור תחת קרקעית הבית אם ירצה שאם
לא כתב לא הוי קני ליה מסתמא אלא הרי הוא של מוכר
לחפור בורות שיחין ומערות מתחת קרקעית הבית אלא
שלא יזיק לבעה"ב וגם אהני ליה למיקני רומא כגון גג
שיש לו מעקה שהוא גבוה י' שאינו מכור מסתמא עם
הבית כדקתני מתניתין וגם לקנות כל האויר עד לרקיע
שאם ירצה לבנות בונה דמסתמא לא הוי קני ליה לוקח
אלא הרי הוא של מוכר להוצאת זיזין או לבנות באויר
וכגון שלא יכביד על ביתו של לוקח אבל למיקני בור ודות
שאין תשמישן שוה לבית והלכך אינו בכלל עומקו ורומו
של בית ולא קני ליה עד דכתב ליה מארעית תהומא
משולי התהום עד לרקיע ואהני האי מארעית תהומא
למיקני בור ודות ומחילות והאי עד רום רקיע לא מהני
ליה מידי דמשכתב לו עומקא ורומא קני עד רום רקיע
ולא איצטריך כלל אלא סוף דיבור הוא דלא מצי אמר
מארעית תהומא עד שיפולי ביתא דמשמע דלא זבין ליה
משיפולי הבית ולמעלה כלום: ה"ג מאי טעמא עומקא
ורומא בסתמא לא קני. עד דמפרש עומקא ורומא והלכך
לא אהני עומקא ורומא למהוי יתור לשון למקני בור ודות
דלגופה איצטריך: אע"פ שכתב לו עומקא ורומא. אבור
ודות קאי אבל אגג שיש לו מעקה גבוה י' לא קאי דאז
ודאי אי כתב ליה עומקא ורומא קני ליה כדמוכח
לקמיה: ואי ס"ד בסתמא. אע"פ שלא כתב עומקא
ורומא קני עומקא ורומא א"כ עומקא ורומא שכתב
מיותר הוא ותינהי למיקני בור ודות אלא לאו שמע מינה
עומקא ורומא לגופיה איצטריך למיקני עומקא ורומא
ולכא יתור לשון למיקני בור ודות עד דכתב ליה מארעית
תהומא עד רום רקיע כרב דימי: ומשני דלא כתב ליה
עומקא ורומא. הלכך לא קנה בור ודות אבל אי כתב ליה
קני ואע"ג דלא כתב מארעית תהומא ודלא כרב דימי:
ה"ק אע"פ שלא כתב לו. עומקא ורומא הרי הוא כמי
שכתב לו כדי לקנות עומקא ורומא אבל למיקני בור ודות
ומחילות כו' צריך לכתבו בפירוש להיות לו יתור לשון
למיקני בור ודות דהא לגופיה לא צריך דמסתמא קני
עומקא ורומא והכי משמע מתני' לא את הבור ולא את
הדות אע"פ שכתב בשטר ונתרצה לו בשטר מכירה זו
עומקא ורומא שהרי כתב לו בית זה אני מוכר לך
ועומקא ורומא בכלל בית הוא אפי"ה לא קנה בור ודות
דלאו בכלל בית הוא כעומקא ורומא: ת"ש ולא את הגג.
סייעתא היא והך רישא בדלא כתב לו עומקא ורומא
מיירי דהא לא קתני בה אע"פ שכתב לו עומקא ורומא
אלא בסתמא מיירי ואפי"ה לא קנה גג שיש לו מעקה
גבוה עשרה דהיינו בכלל רומא כדסלקא דעתך השתא:
ואי סלקא דעתך בסתמא קני עומקא ורומא. כדקפרכת
לעיל: כי גבוה י' טפחים מאי הוי. אמאי לא קנה אלא
לאו ש"מ דרומא מסתמא לא קני לא גג גבוה עשרה ולא
אויר מי' ואילך והוא הדין דלא קני עומקא מסתמא כלל
כרב דימי ומיהו גג שאין לו מעקה גבוה י' קני מסתמא
להשתמש על הגג דאין זה בכלל רום אלא בכלל גוף הבית
ממש כעליית הבית: ומדחינן גבוה עשרה חשיב בית בפני
עצמו ולא מיבטיל לגבי בית בסתמא עד דמפרש עומקא
ורומא אבל אויר הגג עד לרקיע דהיינו רומא והוא הדין
לעומקא קני מסתמא: ת"ש דאמר ריש לקיש כו'. מדרב
פפא מקשי אי אמרת בשלמא דמסתמא קני לוקח עומקא
ורומא היינו דאהני תנאה דע"מ שהוא מיותר לכדרב פפא
שאם רצה מוכר לבנות על גבי הדיוטא ולהגביה בניינן
אחרים ברומו של בית בונה דאי לא אתני הוה קני ליה
לוקח לרומא שעל גבי הדיוטא מסתמא דרומו של בית
קונה בכ"מ מסתמא ואפי"ה היכא דאיכא דיוטא העליונה
שהיא של מוכר אלא אי ס"ד דמסתמא לא קני לוקח
רומא אלא של מוכר הוא ליל ע"מ מאי אהני תנאי
המיותר בלא תנאי נמי הוה קני מוכר לדיוטא העליונה
ולרומו של בית ואם היה רוצה לבנות בונה וקס"ד דהאי
מקשה דהכי איתיה לפירושה דמילתיה דרב פפא
כדפרישית לה: ה"ג בפירוש רבינו חננאל דאי נפלה הדר
בני לה. לעולם מסתמא לא קני לוקח רומא ודקאמרת
יתור תנאה ליל להכי אהני דאי נפלה דיוטא הדר בני לה
וכדפרישית לעיל דרב פפא לאו בבני ע"ג דיוטא איירי
אלא בבני דיוטא עצמה אם תפול כן נראה שיטת שמועה
זאת בעיני ויש שיטות אחרות ואין בהן ממש:

12. סד, א

רפ"י

משנה

לא את הבור, ולא את הדות, אף על פי שכתב לו: 'עומקא ורומא'.
 וצריך ליקח לו דרך,
 דברי רבי עקיבא.
 וחכמים אומרים:
 אינו צריך ליקח לו דרך.
 ומודה רבי עקיבא:
 בזמן שאמר לו: "חוץ מאלו" - שאין צריך ליקח דרך.

מכרו לאחר,

רבי עקיבא אומר:
 אינו צריך ליקח לו דרך.
 וחכמים אומרים:
 צריך ליקח לו דרך.

גמרא

יתבי רבינא וקא קשיא ליה:
 היינו "בור" היינו "דות"!

אמר ליה רבא תוספאה לרבינא:
 תא שמע:
 דתניא:

"אחד הבור ואחד הדות בקרקע,
 אלא ש"הבור" - בחפירה,
 ו"הדות" - בבנין".

יתבי רב אשי וקא קשיא ליה:
 היינו "בור" היינו "דות"!

אמר ליה מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי:
 תא שמע:
 דתניא:

"אחד הבור ואחד הדות בקרקע,
 אלא שהבור - בחפירה,
 והדות - בבנין".

מתני'

אע"פ שכתב לו עומקא ורומא.
 כדאוקמה רב דימי בגמרא לעיל
 דעומקא ורומא בסתמא לא קני
 ואהני עומקא ורומא למיקני
 עומקא ורומא ולא למיקני בור
 ודות שתמישן חלוק מן הבית
 שאינו עשוי אלא לשאוב ממנו
 מים:

וצריך. המוכר ליקח ממנו דרך
 מן הלוקח לילך לבור ודות שלו
 דמוכר בעין יפה מוכר דברי ר"ע
 ורבנן סבירא להו דמוכר בעין
 רעה מוכר ושייר דרך לעצמו
 ממה שמכר:

בזמן שאמר ליה חוץ מאלו. חוץ
 מבור ודות ותנאי שלא לצורך
 הוא שהרי אינן בכלל בית אלא
 לטפויי מילתא קאתי ושייר לו
 דרך ולרבנן לא אתא לטפויי כלל
 דבלאו הכי שייר לעצמו דרך
 ולרווחא דמילתא אמר כן שלא
 יאמר הלוקח כל הבית מכרת לי
 ולא עכבת דרך שאין כל מוכרין
 בקיאיין בדינין והלכך פירש כל
 כך:

מכרן. לבור ודות לאחר והבית
 עיכב לעצמו:

רבי עקיבא אומר א"צ הלוקח
 ליקח לו דרך. לבור ודות שקנה
 דמוכר בעין יפה מכר לו:

גמ'

היינו בור והיינו דות. איזהו בור
 ואיזהו דות והלא אין היכר בין
 זה לזה ששניהן עמוקין בקרקע
 ויש בהן מים מכונסין ולמה לי
 למיתני תרתי:

בחפירה. בקרקע קשה שמחזיק
 מים בלא בנין:

בבנין. חופרין בור בעפר תיחוח
 ובנין לו כותל אבנים ומקרי
 דות והלכך אי תנא בור הוה
 אמינא ה"מ בור שהוא בחפירה
 אבל דות שהוא בבנין כעין הבית
 הרי הוא בכלל בית ואי תנא דות
 משום דבנין בפני עצמו הוא
 וחשיב אבל בור לא חשיב
 וליבטל גבי בית צריכא:

13. סד, א-ב

רפ"י

"צריך ליקח לו דרך, דברי רבי עקיבא.

וחכמים אומרים: אינו צריך" וכו'.

מאי לאו בהא קא מפלגי:

סד, ב רבי עקיבא סבר: מוכר בעין יפה מוכר,

ורבנן סברי: מוכר בעין רעה מוכר.

ודקאמר נמי בעלמא:

רבי עקיבא לטעמיה: דאמר מוכר בעין יפה מוכר, מהכא.

ממאי?

דלמא רבי עקיבא סבר:

אין אדם רוצה שיתן מעותיו וידרסוהו אחרים.

ורבנן סברי: אין אדם רוצה שיטול מעות ויפרח באויר.

ואלא מסיפא:

"מכרן לאחר

רבי עקיבא אומר: אינו צריך ליקח לו דרך.

וחכמים אומרים: צריך."

דלמא בהאי פליגי:

רבי עקיבא סבר: בתר דעתא דלוקח אזלינן,

ורבנן סברי: בתר דעתא דמוכר אזלינן?

ואלא, מהא:

"לא את הבור ולא את הגת ולא את השובה,

בין חרבין בין ישובין - וצריך ליקח לו דרך.

דברי רבי עקיבא,

וחכמים אומרים: אינו צריך" (בבא בתרא עא.)

הא תו למה לי?

אלא, לאו, הא קא משמע לן:

רבי עקיבא סבר: מוכר בעין יפה מוכר,

ורבנן סברי: מוכר בעין רעה מוכר.

ודלמא אשמועינן בית,

וקא משמע לן: שדה.

וצריכא!

דאי אשמועינן בית - משום דבעי צניעותא,

אבל שדה - אימא לא.

ואי אשמועינן שדה - משום דקשי ליה דוושא,

אבל בית - אימא לא.

אלא,

מסיפא:

"מכרן לאחר:

רבי עקיבא אומר: אינו צריך ליקח לו דרך,

וחכמים אומרים: צריך."

הא תו למה לי היינו הך!

אלא לאו הא קא משמע לן:

דרי עקיבא סבר: מוכר בעין יפה מוכר,

ורבנן סברי: מוכר בעין רעה מוכר,

שמע מינה.

דרי עקיבא סבר מוכר בעין יפה מוכר. בכל דיני מכירות שבעולם: **דואמר נמי בעלמא רבי עקיבא לטעמיה כו'.** כלומר מדמוקמינן בעלמא שאר דיני מכירה דתלו טעמייהו בעין יפה ובעין רעה אליבא דרי עקיבא ורבנן כגון בפי חזקת הבתים (לעיל דף לו:). דאמרן מכר אילנות ושייר קרקע לפניו פלוגתא דרי עקיבא ורבנן דרי עקיבא יש לו קרקע לבעל האילן שאם ימות האילן יטע אחר במקומו ולרבנן אין לו:

ממתני הוא דדייקינן לה:

ממאי. דלמא דכ"ע התם בעין יפה מוכר ויש לו קרקע אי נמי בעין רעה ואין לו והכא בהא פליגי דרי עקיבא סבר אין לוקח רוצה שיתן דמים למוכר וידרוס על גבי ביתו לילך לבורו ולדותו ומוכר נמי יודע הוא שלדעת כן קונה הלוקח שלא ידרוס מוכר על גבי ביתו והיה לו למוכר לשייר דרך לעצמו בפירוש והלכך צריך ליקח לו דרך אבל גבי מכר אילנות ושייר קרקע אימא מודי רבי עקיבא דמוכר בעין רעה מוכר ואין לו קרקע לבעל האילן דהיינו לוקח דליכא הכא גבי לוקח טענת ידרסוהו אחרים דלא דריס מוכר על גבי אילנות של לוקח:

ורבנן סברי. לדריסה לא חייש לוקח דאין כאן חסרון ממון אבל מוכר יש לו טענה דאין רוצה שיקבל דמי ביתו מן הלוקח ע"מ שיצטרך לפרוח באויר אל בורו ודונו שמעבכ לעצמו והלכך ודאי לא מכר דרך בורו ולא הוצרך לפרש שהוא מעבכ גם את הדרך של בורו דמה הנאה יש לו בבור בלא דרך ויד בעל השטר על התחנותה אבל גבי מכר אילנות ושייר קרקע מודו רבנן דבעין יפה מכר דלית ליה למוכר השתא טענת פריחת אויר ואינו נפסד מקרקע שהוא משיר לעצמו כלום על ידי אילן:

אלא מסיפא. דהך בבא דקתני מכרן לבור וזוהו לאחר והבית עכב לעצמו רבי עקיבא אומר אי"צ הלוקח ליקח לו דרך דבעין יפה מכר לו כדמפרש לקמיה דהשתא ליכא לפרושי טעמא דרבי עקיבא כדלעיל אין אדם רוצה שיתן מעותיו וידרוסוהו אחרים וליכא הכא שום טענה ללוקח אלא זאת דאין רוצה שיתן מעותיו ויפרח באויר ולהאי טעמא לא חייש רבי עקיבא לעיל הלכך טעמיה הכא משום עין יפה הוא והכ"א צריך ללוקח ליקח לו דרך מן המוכר דבעין רעה מוכר דליכא הכא לפרושי טעמייהו דרבנן כדלעיל דאין אדם רוצה שיטול מעותיו ויפרח באויר ואין למוכר אלא טענת דריסת ביתו לחוד ולהחיא טענה לא חיישי רבנן לעיל הלכך משום עין רעה הוא ולא גרסי הכא הא תו למה לי דהא לפוס ריהטא משמע שהחליפו בכאן טעמייהו דרי עקיבא אית ליה פריחת אויר ורבנן אית לחו טענת דריסה וקשיא רישא לסיפא אלא הי"ג מאי לאו בהא קמפלגי דרי"ע סבר מוכר בעין יפה מוכר כו' דאי בתר טעמייהו דלעיל אזלי איפכא הוה להו למימר הכא לרבי עקיבא צריך ליקח משום טענת דריסה דמצי למיטען מוכר ולרבנן אי"צ משום טענת פריחת אויר דמצי טעין לוקח:

ודלמא בהא פליגי דרי"ע סבר בתר דעתא דלוקח אזלינן כו'. כלומר בין רבנן בין רבי עקיבא חשיבי להו שתי טענות דריסה ופריחת אויר דבתרוייהו אדם מקפיד אלא דרבי עקיבא מייפא כח לוקח בכ"מ שיש לו טענה כנגד המוכר ואזיל בתר דעתא דלוקח משום דלא שדי איניש זווי בכדי והיה יודע המוכר שכוונת הלוקח לקנות דבר שלם שלא יהא נפסד במקומו כלום דאין אדם משליך מעותיו לאבוד הלכך יד ליקח על העלוונה ולא חיישינן לטענת מוכר נגדו כלל ורבנן אזיל בתר דעת דמוכר ידי בעל השטר על התחנותה אבל גבי מכר אילנות ושייר קרקע דליכא לא למוכר ולא ללוקח טענת דריסה ופריחת אויר אימא תרוייהו מודו או עין יפה או עין רעה:

לא את הבור ולא את הגת. מתני' היא (לקמן דף עא.) וקתני רישא המוכר השדה מכר האבנים כו' אבל לא מכר האבנים שאינם לצרכה ולא את הבור ולא את הגת כו' בבור שבתוך השדה מיירי שהיו עושין בתוך השדה בור להשקותו ולא את הגת שבשדה:

בין חריבין. שאין מים בבור ואין כרמים סמוך לגת ולא יוניס בשובך: **בין ישובים.** מיושבים ואית דגרסי יושבים כל הך איתן בכלל שדה וצריך למוכר ליקח לו דרך דברי ר"ע:

הא תו למה לי. אי לאשמועינן טעם דרבי עקיבא דאין לוקח רוצה שיתן מעותיו וידרוסוהו אחרים וטעמייהו דרבנן דאין מוכר רוצה שיטול מעותיו ויפרח באויר הא מרישא דקתני לא את הבור ולא את הדות וצריך ליקח כו' שמעינן לה אלא ודאי משנה יתירא היא לאשמועינן דאפילו בשאר דינין דליכא הנך טעמי מייפא רבי עקיבא כח לוקח משום דמוכר בעין יפה מוכר ורבנן מייפין כח מוכר משום דמוכר בעין רעה מוכר:

ודלמא. טעמייהו דרי"ע ורבנן הכא כדלעיל ודקאמרת הא תו למה לי איכא למימר דאשמועינן לעיל בית כלומר פלוגתא דרבי עקיבא ורבנן וטעמייהו גבי מכירת בית והשתא אשמועינן שדה וצריכא לאפלוגי בתתרי:

דאי אשמועינן בית. ולא אשמועינן שדה הוה אימא התם הוא דאמר ר' עקיבא צריך ליקח לו דרך מן הלוקח משום טענת דריסה משום צניעות כלומר דהתם ודאי יש לו טענת דריסה משום דאדם עושה בתוך ביתו מילי דצניעותא ואינו רוצה שידרוסוהו אחרים אבל גבי שדה מודי להו לרבנן דאין צריך למוכר ליקח לו דרך דלא מפסיד לוקח מידי בדריסתו של זה בשדהו דהא ליכא צניעותא בשדה שאינו עשוי אלא לחרישה וזריעה הלכך איצטרך למיתני שדה לאשמועינן דבשדה נמי פליג רבי עקיבא:

משום דקשי ליה דוושא. הלכך יש לו גם בכאן ללוקח טענת דריסה: **אבל בית אימא לא.** פליג ר' עקיבא קמ"ל דבית נמי מוזקא ליה דריסתו משום צניעותא ולרבנן נמי איכא למימר כי האי גוונא אי אשמועינן בית משום דליכא דוושא ואין לו טענה ללוקח הלכך אזלי בתר טענת מוכר אבל בשדה דאיכא דוושא אימא מודו ליה לרי"ע ואי אשמועינן שדה משום דליכא צניעותא אבל בית דאיכא צניעותא אימא מודו ליה לרי"ע צריכא:

אלא מסיפא. דהמוכר את השדה:

מכרן לאחר. בור וגת ושובך והשדה עכב לעצמו:

הא תו ל"ל. לאשמועינן דאזיל רבי עקיבא בתר דעתא דלוקח ורבנן אזיל בתר דעתא דמוכר אפי' היכא דמשתנין הטעמים למפרע היינו הך דקתני בספ"א דרישא דמתניתין מכרן לבור ודונו לאחר דמהתם שמעינן דאזיל ר' עקיבא בתר דעתא דלוקח ורבנן אזיל בתר דעתא דמוכר ומדאשמועינן גבי בית הוא הדין גבי שדה דהא מרישא דהך סיפא דהיינו לא מכר לא את הבור ולא את הגת מינה שמעינן דכי היכי דפלגי גבי בית פליגי נמי גבי שדה דכל טעמי בית דריסה ופריחה איכא למימר נמי גבי שדה וכיון דאשמועינן דהכא נמי גבי שדה אית להו הנך טעמי דלעיל הוא הדין נמי גבי דך סיפא דמכרן לאחר שמשתנין הטעמים איפכא כדלעיל גבי מכרן לבור ודונו אזיל נמי לרי"ע בתר דעתא דלוקח ורבנן בתר דעתא דמוכר:

אלא לאו. שמע מינה הך משנה יתירא דקתני לאשמועינן דאפילו בשאר מקומות דליכא הנך טעמים מייפא ר"ע כח לוקח משום עין יפה ורבנן מייפין כח מוכר משום עין רעה והא ליכא למימר דלרבנן אצטרך למתני הך סיפא לאשמועינן דאית להו טענה דגבי שדה נמי חשיב להו טענת מוכר משום טענת דוושא דמרישא דקתני המוכר את השדה לא מכר את הבור לא שמעינן להו לרבנן גבי שדה טענת דריסה אלא טענת פריחת אויר אבל לרי"ע הוא דשמעינן ליה דקשי דוושא לשדה והשתא קא משמע לן דלרבנן נמי אית להו הך סברא ואי לא תנייה הך סיפא הוה אמרינן דמדונו ליה רבנן לרי"ע דאין צריך ליקח לו דרך דלא חיישינן לטענת דריסה דקטעינן מוכר ליכא למימר הכי דכיון דמרישא דהך סיפא שמעינן לרבי עקיבא דקשי דוושא לשדה בהך סברא נמי מודו רבנן דהא לא פליגי בכל הך בבי אדרבי עקיבא אלא דאיהו אזיל בתר דעתא דלוקח ואינהו אזיל בתר דעת המוכר ותו לא מידי:

14. סד, ב - סה, א

רָשׁ"י

הלכה נדברי חכמים. דמוכר בעין רעה מוכר:

כר' עקיבא. דבעין יפה מוכר (לקמן עא.) והכי הויא מסקנא כר' עקיבא דאמר ליה רב הונא לרב נחמן הלכתא כוותייהו דמקרביתו לבבא דריש גלותא דשכיחי דייני:

אמר ליה איפכא. לר' עקיבא בעין רעה ולרבנן בעין יפה וגמרא הוא דקמפרש דאיפכא הוה תני רב ירמיה ומיהו איהו לא אמר לרב הונא לשון זה איפכא תנינא שאם היה יודע שאין רב הונא שונה כמותו לא היה לו לתמוה דהיינו הך דבין לרב הונא בין לרב ירמיה הלכתא דבעין רעה מוכר:

משום הכי לא אמר לך ולא מידי. דהא את נמי הוה פסקת הלכתא דבעין רעה מוכר:

אזדו לטעמייהו. דלרב בעין רעה ולשמואל בעין יפה:

האחין שחלקו. שניהם מוכרין זה לזה: **אין להן דרך זה על זה.** אם חלקו שני שדות אחד נטל חיצון ואחד נטל פנימי ואין הפנימי יכול ליכנס לשדהו אלא דרך חיצון בדרך שהיה אביו נכנס אין לו לפנימי דרך על חיצון משום דמוכר בעין יפה מוכר ולא שייר דרך לעצמו וכיון שמכר לו לאחיו חלקו שבחיצון בעין יפה מכר לו כל השדה והדרך ולא שייר לעצמו במכירה זו כלום והיינו שמואל לטעמיה דפסק כר' עקיבא דמוכר בעין יפה מוכר דלגבי פנימי שייך למימר עין יפה דאע"פ שצריך לפרוח באויר לא שייר לעצמו את הדרך אבל גבי חיצון לא שייך עין רעה במה שאינו נותן לו את הדרך שהרי אינו מוכר בשדה זו החיצון אלא לוקח ובלוקח לא שייך עין יפה אבל בשדה הפנימי הוי הוא מוכר שמכר לאחיו חלקו ובההוא שמכר לא שייר לעצמו כלום וליכא עין רעה גביה כלל:

ולא חלונות כו'. כב מפורשת בפ' ראשון:

ולא חלונות כו'. ואם רצה לבנות בחצירו כנגד חלון אחיו בונה:

קבועות. כלומר שהלכה כן:

ורב אמר יש להן. דמוכר בעין רעה מוכר ומשייר לעצמו במה שמכר לאחיו דבר הצריך לו כגון דרך ואורה:

הכי גרסינן צריכא. ורב אשי הוא דקמהדר הכי לרבינא דלא אזדו לטעמייהו לגמרי ואין ללמוד מחלוקת מחבירתה ומיהו דרך גמרא הוא לומר ואזדו לטעמייהו וצריכא אבל הכא אמוראי הוא דאיירו בה בהדיא ואמרן לימא אזדו לטעמייהו הלכך הוצרך לומר בלשון תירוץ צריכא:

דאי איתמר בהך. דאחין שחלקו: **בהך קאמו רב.** דיש להן דרך משום דאמרי אחין נידור בה כו' וכמו שהיה לאבא דרך בהן גם לי שעל מנת כן חלקתי:

תדע. דטענא מעלייתא היא גבי חלוקת יורשין דכתיב תחת אבותיך וגו':

אבל בהך. דר' עקיבא ורבנן אימא מודי ליה רב לשמואל דמוכר בעין יפה מוכר: **הלכתא כוותין.** שמואל ורב נחמן תלמידו היה:

דמקרביתו בי ריש גלותא. רב נחמן חתנא דבי נשיאה הוה ורגיל במקום הדיינים דשכיחי דייני וראה מעשים בכל יום היאך דייני אי נמי דיני כך פירש רבינו חננאל:

איתמר:

רב הונא אמר רב:

הלכה נדברי חכמים.

ורב ירמיה בר אבא אמר שמואל:

הלכה כרבי עקיבא.

אמר ליה רב ירמיה בר אבא לרב הונא:

והא זמנין סגיאין אמריתיה קמיה דרב: הלכתא כרבי עקיבא, ולא אמר לי ולא מידי.

אמר ליה:

היכי תגיתיה?

אמר ליה:

איפכא תנינא,

משום הכי לא אמר לך ולא מידי.

אמר ליה רבינא לרב אשי:

לימא אזדו לטעמייהו?

דאמר רב נחמן אמר שמואל:

האחין שחלקו:

אין להן לא דרך זה על זה,

ולא סולמות זה על זה,

ולא חלונות זה על זה,

ולא אמת המים זה על זה.

והנהירו בהן, שהלכות קבועות הן.

ורב אמר:

יש להן.

צריכא,

דאי אשמועינן בההיא,

בההיא קאמר רב משום דאמר ליה בעינא למידר ביה, כי היכי דדרו ביה אבהתי,

תדע דכתיב: **"תחת אבותיך יהיו בניך"**²¹⁶ (תהלים מה, יז),

אבל בהא, אימא: מודי ליה לשמואל,

ואי איתמר בהא,

בהך קאמר שמואל,

אבל בהא, אימא: מודי ליה לרב,

צריכא.

אמר ליה רב נחמן לרב הונא:

הלכתא כוותין או הלכתא כוותיכו?

אמר ליה:

הלכתא כוותיכו.

דמקרביתו לבבא דריש גלותא, דשכיחי דייני.

15. סה, א

רפ"י

זה לפנינו מזה. ודריסת הפנימי על החיצון לרשות הרבים: שניהם במכר. שמכרן ביחד לשני בני אדם או שניהם ביחד במתנה לשני בני אדם אין לו דרך לפנימי על החיצון דכי היכי דלפנימי זבין ויהב בעין יפה לחיצון נמי בעין יפה יהב וזבין ולא מקרי עין רעה אפילו לרבנן אלא היכא דמכר את הפנימי ועיכב לעצמו את החיצון כי מתנתין אבל היכא דלא עיכב לעצמו כלום דכולי עלמא מודו דלזה מכר כל החיצון ולזה כל הפנימי ואין לפנימי על החיצון כלום דלא תהיה עינו יפה לזה ורעה לזה:

וכל שכן חיצון במתנה כו'. דודאי לא תהיה עינו יפה אצל לוקח ורעה אצל מקבל מתנה דלהווא דיהיב ליה לדידיה רחים ליה:

סבור מינה אין לו דרך. דכיון דלשנים מוכר ונותן אין רע לזה וטוב לזה:

מי לא תנן. בסוף פירקין: **במה דברים אמורים.** דפליגי רבנן ואמרי דצריך לוקח ליקח דרך אבל מוכר לא צריך משום דבעין רעה מוכר הני מילי מוכר אבל בנותן מתנה מודו דבעין יפה יהיב ויהיב גם את הדרך אלמא רבנן דסבירא להו מוכר בעין רעה מוכר גבי נותן מודו דבעין יפה נותן והלכך הכא לא מיבעיא לרבנן דיש דרך לפנימי על החיצון דגבי חיצון שמכר לו הוי עין רעה וגבי פנימי שנתן לו במתנה הוי עין יפה אלא אפי' לרבי עקיבא דאית ליה עין יפה גבי מוכר גבי נותן מיהא איכא עין יפה טפי והלכך יש דרך לו לפנימי על החיצון דמוכח מילתא דעינו יפה אצלו טפי מחיצון דקא יהיב ליה מתנה:

איתמר:

שני בתים זה לפנינו מזה,
שניהם במכר, שניהם במתנה - אין להן דרך זה על זה,
כל שכן חיצון במתנה ופנימי במכר,
חיצון במכר ופנימי במתנה,
סבור מינה: אין להן דרך זה על זה,
ולא היא!

מי לא תנן:

"במה דברים אמורים: במוכר,

אבל בנותן מתנה - נותן את נולו" (בבא בתרא עא.)?

אלמא: מאן דיהיב מתנה - בעין יפה יהיב,

הכא נמי, מאן דיהיב מתנה - בעין יפה יהיב.

16. סה, א-ב

רָש"י

מְשֻׁנָּה

הַמוֹכֵר אֶת הַבַּיִת:

מִכַּר אֶת הַדֶּלֶת - אֲבָל לֹא אֶת הַמַּפְתָּח.

מִכַּר אֶת הַמַּכְתָּשֶׁת קְבוּעָה - אֲבָל לֹא אֶת הַמַּיְשָׁלְטָלָת.

מִכַּר אֶת הָאֵיצְטְרוּבִיל - אֲבָל לֹא אֶת הַקֶּלֶת,

וְלֹא אֶת הַתְּנוּרָה,

וְלֹא אֶת הַבְּיָדִים.

ב, סה, ב. בְּזִמְנוֹ שֶׁאָמַר לוֹ: "הוּא, וְכָל מֵה שֶׁבַתּוֹכוֹ" - אֵיךְ כּוֹלֵן מִכּוֹרֵיו.

גְּמָרָא

לִימָא, מִתְּנִיתִין דְּלֹא כְּרַבִּי מְאִיר,

דְּאִי רַבִּי מְאִיר, הָא אָמַר:

"מִכַּר אֶת הַפָּרֶס - מִכַּר תְּשֻׁמֵּי כָרֶם!"

אֲפִילוּ תִימָא רַבִּי מְאִיר,

הָתָם - קָבִיעַ,

הָכָא - לֹא קָבִיעַ.

וְהָא "מַפְתָּח" דּוּמִיָּא דְ"דֶלֶת" קָתְנִי,

מֵה "דֶּלֶת" דְּקָבִיעַ אֶף "מַפְתָּח" דְּקָבִיעַ!

אֵלָּא, מִחֻזְרוּתָא מִתְּנִיתִין, דְּלֹא כְּרַבִּי מְאִיר.

מתני

המוכר את הבית. סתם:

מכר כו'. כלל דמילתא כל תשמישי בית הקבועים מכורין בכלל בית והמטלטלין אינם מכורין:

את הדלת. דכל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע:

אבל לא את המפתח. דמיטלטלא:

המכתשת הקבועה. בקרקע:

איצטרוביל. עגול שסביב הריחים צרקי"א בלע"ז ודבר קבוע הוא ואין מזיזין אותו ממקומו:

הקלת. האפרכסת טרמווי"א בלע"ז ומיטלטלת היא:

הכי גרסינן לא את התנור ולא את הכיריים. דכל הנך מיטלטלין הן והכי נמי תניא בתוספתא ובסדר המשנה גרס מכר תנור מכר כיריים ולא נהירא ואם איתא צריך לאוקמה במחוברת לקרקע:

הרי כולן מכורין. כל הנך תשמישין המיטלטלין אבל שאר מיני תשמישתיה לא מיזדבני ואף על גב דאמר כל מה שבתוכו אני מוכר לך שלא ריבה בלשון זה אלא תשמישין המיוחדין לבית זה שאינן רגילין להשאילן מפני כבידן ומפתח נמי עיקר תשמישו לפותחת של דלת זו ואין ראוי לאחרת והיינו טעמא דלא זבין שאר מיני תשמישתיה דלא בטילי לגבי בית אי נמי אינו רוצה להתרחק מן השכונה שלו וידור בבית אחר וצריכין לו מטלטלין אבל גבי חצר תנן לקמן דאם אומר לו כל מה שבתוכה הרי כל מטלטלין מכורין דהיינו כל מאני תשמישתיה דאיקרו מטלטלי לבד מחיטי ושערי בפי מי שמת (לקמן דף קע) דכיון דמסתלק מכל השכונה מכר את כולן דטורח הוא לו להוציא כליו משם אי נמי לגבי חצר שהוא דבר גדול בטילי וגבי מוכר את העיר תנן דאם אמר כל מה שבתוכה מכר את הכל אפילו בהמה ועבדים דהוּ מטלטלי דניידי וכ"ש חיטי ושערי דכיון דמסתלק מכל העיר מכל וכל רוצה להסתלק דטורח הוא לו להוציא מטלטלי לעיר אחרת אי"נ בטלין לגבי העיר כלל דמילתא כל מכר הגדול מחבירו ריבה למכור יותר הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו:

גמ'

לימא מתני'. דקתני לא מכר מכתשת המיטלטל דלא כר"מ דאי כר"מ האמר בפרק המוכר את הספינה בברייתא בגמ' מכר כרם מכר תשמישי כרם כגון קנים שבכרם שהן לצרכה כדתנן במתני' והי"ה למוכר בית שמוכר תשמישי בית:

ומשני התם קביע. כלומר התם בדרי"מ איכא למימר דלא איירי ר"מ אלא בתשמישין הקבועין לעולם בתוך הכרם שאין מזיזין אותם משם לעולם ואע"ג דאינם קבועין בקרקע אבל מכתשת שאינה קבועה בקרקע זימנין דשיילי לה ולא קביעא בבית כל כך:

והא מפתח דומיא דדלת קתני מה דלת דקביעא. לעולם שאין מזיזין אותו משם להטלטל ממקום למקום אף מפתח בשל עץ מיירי דקביעא שיש מפתחות שאין מזיזין אותן מן הפותחת כגון של בני כפרים ואפי"ה לא מכר את המפתח דאי איתא דבמפתח שאינו קבוע מיירי ליפלוג וליתני בדידה המוכר את הבית מכר את המפתח קבוע אבל לא את המיטלטלת כדקתני גבי מכתשת וכ"ש דלת דקביע טפי אלא מדקתני דלת שמעינן דליכא לאיפלוגי אלא בין דלת למפתח ואע"ג דקביע בדלת אינו מכור שהרי תשמיש קל הוא ונוח לטלטלו ופעמים שמיטלטלת אבל לא תדיר:

17. סה, ב - טו, ב

ר"ז

נר. בריח וקבוע בכותל: **מנעול**. קבוע בדלת: **המכתשת החקוקה**. כגון סלע היוצא מן הכותל וחקק שם מכתשת: **אבל לא את הקבועה**. שהיתה חקוקה ועשויה ואח"כ קבעה בקרקע ודלא כמתני' ומתניתין ר' אליעזר היא דפליג בסיפא ואמר כל המחומר לקרקע הרי הוא כקרקע וכן פירש ר' חננאל וכן עיקר: **ר' אליעזר כו'**. אמכתשת קבועה פליג: **לא מכר לא את הבור כו'**. דאינו בתוכו של בית אלא בניינים בפני עצמן הן: **צינור**. של עץ או של אבן עשוי כמין סילון ויורדין ממנו מים למקוה: **קבעו בקרקע פוסל את המקוה**. דמים שאובין פוסלין אותו וכיון שהיה תורת כלי עליו קודם שקבעו לא מיבטיל תו שם כלי מיניה ומשוי להו שאובין למים שבתוכו: **ולבסוף חקקו**. הרי הוא כעושה חריץ בקרקע: **מני**. הך ברייתא דקתני דמשום קביעות בקרקע לא בטיל שם כלי מיניה דמעיקרא: **לא ר' אליעזר ולא רבנן**. דפליגי עליה: **הי ר' אליעזר**. מאיזה דברי ר' אליעזר אתה למד דלא סבירא ליה הך ברייתא וה"ה דה"ל למימר והי רבנן אך אין דרך גמרא להאריך כל כך: **אילימא ר' אליעזר דבית**. דמכתשת חקוקה ולבסוף קבעוה כקרקע משוי לה ומכורה בכלל בית ומיהו רבנן דפליגי עליה לא ליהוה הנהו רבנן דאמר לעיל לא ר' אליעזר ולא רבנן: **בעין יפה מוכר**. והלכך אע"ג דאיכא תורת כלי עליו כיון דמחומר מכרן המוכר אבל גבי צינור שחקקו ולבסוף קבעו מודי דפסיל מקוה: **ורבנן סברי כו'**. משום דר' אליעזר נקט לה ואכתי כדברי הכל אתיא: **כוורת דבורים**. מחוברת היא בקרקע בטיט: **הרי היא כקרקע**. לכל דבר להיות נקנית בכסף ובשטר ובחזקה ולקנות על גבה מטלטלין ולכתוב עליה פרוזבול כאילו היא קרקע דתנן במסכת שביעית פרק אחרון (משנה ו) אין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע ואם אין לו מזכה בתוך שדהו ולשם מפורש לפי שראה הלל שנמנעין העשירים מלהלוות לעניים מפני יראת שביעית שמשמטת והיו עוברין על מה שכתוב פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגוי עמד הלל והתקין פרוזבול פרוז ריוח כמו שהפריז על מדותיו דבמסכת נדה (דף ד:) בול עשירים כמו אלו ראשי בולאות שביהודה (גיטין דף לו) כלומר ריוח לעשירים שלא יפסידו שלהם ותנן גופו של פרוזבול מוסרני לכם פלוני ופלוני הדיינין שבמקום פלוני שכל חוב שיש לי אצל פלוני שאגבנו כ"ז שארצה והדיינין חותמין עליו מלמטה או העדים והלכך משמטר שטרותיו לבי"ד לגבותן ואיהו לא קגבי לא קרינא ביה לא יגוש דדיינין קמגבו ליה והפקר בי"ד הפקר וה"מ כשיש לו קרקע ללוה דדמי כאילו יש למלוה משכון דבמשכון לא שייך לא יגוש שכל מה שיוכלו חכמים לתקן כדי שלא יהו נראין עוקרין דבר מן התורה התקינו כן נראה הטעם בעיני ומרבי זקני זצ"ל שמעתי דהיינו טעמא דסתם לוח אין רגילין להלותו אח"כ יש לקרקע להשתעבד למלוה ובמילתא דשכיחא תקינו רבנן אבל בשאין לו קרקע מילתא דלא שכיחא היא ולא תקינו רבנן פרוזבול ואתא רבי אליעזר למימר דאם יש ללוה כוורת דבורים כותבין פרוזבול דסדי"א אע"ג דהרי היא כקרקע לשאר דברים לגבי הך תקנה לא חשיבא קרקע דלא סמכא דעתיה דמלוה עליוהי הואיל ויכולין לטלטלה קמ"ל: **ואינה מקבלת טומאה**. זו הכוורת במקומה דכיון דמחוברת היא לקרקע יצאה מתורת כלי וגם הדבש שבתוכה אינו מקבל טומאה דבטל לגבי כוורת ודוקא במקומה אבל אם נטלה משם אז מקבל הדבש טומאה כמאן דאמר בפרק המוכר את הספינה דלא בעי מחשבה דאיכא מאן דמצריך מחשבה והלכך אצטריך הכא גבי טומאה למיתני במקומה וה"ה לכל הנך מילי: **והרודה ממנה**. כשהיא במקומה דהיינו מקום גידולו של דבש חייב חטאת כתולש מן הקרקע אלמא לר' אליעזר חקקו ולבסוף קבעו כקרקע משוי ליה וברייתא דלעיל דלא כרבי אליעזר היא ומיהו הנך רבנן היא: **אינה כקרקע**. משום דחיבור בקרקע לא בטיל תורת כלי מינה ומקבלת טומאה במקומה וגם הדבש דלא בעי מחשבה כדתניא לקמן בהמוכר את הספינה: **ה"ג התם אמר רבי אלעזר מאי טעמא דר"א**. דחשיב לכוורת דבורים כמחומר דכתיב ויטבול אותה בערת הדבש ביהונתן כתיב ובדבש במקום גידולו מיירי וקרי ליה יער והלכך חשיב ליה מחומר ואפי' אין הכוורת מחוברת ממש בקרקע אבל גבי צינור שחקקו ולבסוף קבעו מודי ר"א דחשיב כלי ופסיל מקוה כדקתני ברייתא ואכתי לא ידעינן הי ניהו ר"א דלית ליה הך ברייתא:

תנו רבנן:

"המוכר את הבית:

מכר את הדלת,

ואת הנגר,

ואת המנעול - אבל לא את המפתח.

מכר את המכתשת החקוקה - אבל לא את הקבועה.

מכר האיציטרוכיל - אבל לא את הקלת.

לא את התנור,

ולא את הפירים,

ולא את הריחים.

רבי אליעזר אומר:

כל המחומר לקרקע - הרי הוא כקרקע.

בזמן שאמר לו: "הוא וכל מה שבתוכו" - הרי פולן מכורין.

בין כך ובין כך, לא מכר: לא את הבור,

ולא את הדות,

ולא את היציע."

תנו רבנן:

"צינור שחקקו, ולבסוף קבעו - פוסל את המקוה,

קבעו ולבסוף חקקו - אינו פוסל את המקוה."

מני?

לא רבי אליעזר ולא רבנן.

הי רבי אליעזר?

אילימא רבי אליעזר דבית,

דלמא היינו טעמא:

רבי אליעזר סבר: מוכר בעין יפה מוכר,

ורבנן סברי: מוכר בעין רעה מוכר.

ואלא רבי אליעזר דפגורת דבורים.

דתנן:

"פגורת דבורים:

רבי אליעזר אומר:

הרי היא כקרקע,

ונותבין עליה פרוזבול,

ואינה מקבלת טומאה במקומה,

והרודה ממנה בשבת - חייב חטאת.

וחקמים אומרים:

אינה כקרקע,

ואין כותבין עליה פרוזבול,

ומקבלת טומאה במקומה,

והרודה ממנה בשבת - פטור" (שביעית י, ז; עוקצין ג, י).

התם כדאמר רבי אלעזר טעמא,

דאמר רבי אלעזר:

מאי טעמא דרבי אליעזר?

דכתיב: "ויטבול אותה בערת הדבש"²¹⁷ (שמואל א יד, כז).

217 וינתן לא שמעו בהשביע אביו את העם וישלח את קצה המטה אשר בידו ויטבול אותה בערת הדבש וישב ידו אל פיו ותאנה עיניו

רָשִׁי

דף של נחתומין. נסר רחב לערוך עליו וללוש את הפת ולי נראה הוא דף שקבוע בכותל ליתן עליו את הפת למכור כעין שעושים פלטרין שלנו בכותל בתיהן מבחוץ ולקמן מוקי בדף של מתכת דפשוטיהן טמאין:

רבי אליעזר מטהר. דכל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע:

וחכמים מטמאין. דלא בטיל לגבי קרקע ותיקון הדף שמחליקין אותו לכך הוא במקום חקיקת הצינור דתיקון משוי לה גמר כלי לקבל טומאה ומדלא קמפליג בין תקנו ולבסוף קבעו ובין קבעו ולבסוף תקנו אלמא לרבי אליעזר הכל טהור לא שנא חקו ולבסוף קבעו לא שנא קבעו ולבסוף חקו ולרבנן הכל טמא אלמא ההיא ברייתא דצינור דלעיל דקמפליג בין קבעו ולבסוף חקו ובין חקו ולבסוף קבעו לא רבנן ולא רבי אליעזר דאי ר"א אפי' חקו ולבסוף קבעו היה לו להכשיר ואי רבנן אפילו קבעו ולבסוף חקו נמי יפסול את המקוה:

לעולם רבי אליעזר. סבירא ליה כברייתא דצינור שחקו ולבסוף קבעו אכתי כלי הוא ולא בטיל לגבי קרקע ופסיל את המקוה והכא גבי דף היינו טעמא דר' אליעזר דמטהר ליה אפילו בתקנו ולבסוף קבעו דשאני פשוטי כלי עץ כגון האי דף דאפי' קודם שקבעו אין לו טומאה אלא מדרבנן והלכך בקבעו מיקל ר' אליעזר אבל לעיל גבי צינור שמים שאובים פוסלין את המקוה מן התורה כדתניא בת"כ יכול מילא מים על כתפו ועשה מקוה בתחלה יהא טהור ת"ל מעין מה מעין בידי שמים אף מקוה בידי שמים התם מודי ר"א דפסיל מקוה דמשום קביעותו בקרקע לא בטיל מניה תורת כלי דמעיקרא ומיהו לא אשכחן טומאה לפשוטי כלי עץ אפי' מדרבנן חוץ מאותן הראוין למדרס וכדתנן במס' נדה (דף מט.) כל המיטמא מדרס מיטמא טמא מת ובמסקנא נמי מוקמינן לה בדף של מתכת:

ומתמה גמ' מכלל דשאיבה דאורייתא. דמדקא משני הכי שמעינן דברייתא דלעיל בפסול שאיבה דאורייתא מיירי והלא מדרבנן הוא כדאמר' במסכת יבמות (דף פב.): שאם היה מקוה מי סאה ונתן סאה שאובין ונטל סאה כשר עד כמה רבי יוחנן אמר עד רובו והיינו טעמא דמדאורייתא הוא דבעינן מקוה ממים מכונסין לכתחלה בלא שאיבה דאיתקש למעין כדפרישית לעיל ואפילו נפלו בתר הכי שאובין בטלו ברובא איני קמא קמא בטיל ולעיל נמי גבי צינור המקוה היה עשוי כבר כהוגן ואח"כ קבעו שם צינור כדקתני פוסל את המקוה מכלל דהיה שם מקוה מעיקרא הלכך פסולא מדרבנן הוא:

ועוד. אפילו אם תמצא לומר דאחמירו ביה רבנן כשל תורה הכא גבי דף נמי בדאורייתא מיירי בדדף של מתכת מיירי דטומאתו מן התורה דבשלמא עץ אתקש לשק [דכתוב] כלי עץ או בגד או עור או שק (ויקרא יא) מה שק מיטלטל מלא וריקן אף כלי עץ כו' אבל כלי מתכת בפרשת מדין הוא [דכתוב] (במדבר לא) אך את הזהב וגוי ולא אתקש לשק ואכתי דלא כרבי אליעזר היא ההיא דצינור דרבי אליעזר לא קמפליג מידי בין חקו מעיקרא לחקו ולבסוף קבעו:

האמר רבי יוסי ברבי חנינא כו'. משום דפשוטי כלי עץ לית להו טומאה כלל הלכך אוקמה בדף של מתכת:

אלא לעולם רבנן. דדף הוא ודקשיא לך גבי צינור אפילו קבעו ולבסוף חקו נמי יפסול למקוה לרבנן דמטמאי ליה גבי דף וחשיבי ליה כלי בכל ענינים אפי' בקבעו ולבסוף חקו שאני שאיבה דרבנן כדפרישית לעיל הלכך גבי צינור הוא דמקילי רבנן ואמרי אינו פוסל בקבעו ולבסוף חקו אבל לגבי דף דטומאתו מן התורה לעולם טמא אפי' בקבעו ולבסוף תקנו דסבירא להו לרבנן דכל המחובר לקרקע אינו כקרקע:

א"ה. דלרבנן הכל שוה בין קבעו ואח"כ חקו בין חקו ואח"כ קבעו לא בטיל לגבי קרקע וחשיב כלי גמור וגבי שאיבה הוא דאקילו לבטלו אגב קרקע אפי' חקו ולבסוף קבעו נמי לא יפסול מקוה ולבטיל אגב קרקע:

ומשני התם דאיכא תורת כלי כו'. וכל כך לא רצו להקל דאין לך שאיבה גדולה מזו הואיל והוא שם כלי עליה קודם שהוקבע בקרקע ואי לא חשבת ליה כלי בטלה גזירתם לגמרי:

מה יער התולש ממנו בשבת - חייב חטאת,
אף דבש הרודה ממנו בשבת - חייב חטאת.

אָלָא,

רבי אליעזר דדף,

דתנן:

"דף של נחתומין שקבעו בכותל:

רבי אליעזר: מטהר,

וחכמים: מטמאין" (כלים טו:).

מני?

אי רבי אליעזר - אפילו חקו ולבסוף קבעו!

אי רבנן - אפילו קבעו ולבסוף חקו נמי!

לעולם,

רבי אליעזר היא,

ושאני פשוטי כלי עץ, דטומאה דרבנן.

מכלל דשאיבה דאורייתא,

והא קיימא לן דרבנן!

סו,ב

ועוד,

האמר רבי יוסי בן רבי חנינא:

בדף של מתכת מחלוקת!

לעולם,

רבנן היא,

ושאני שאיבה דרבנן.

אי הכי,

אפילו חקו ולבסוף קבעו נמי!

שאני התם,

דאיכא תורת כלי עליו בתלוש.

רפ"י

בְּעֵי רֵב יוֹסֵף מִי גִשְׁמִים. שהיו יורדין וחישב עליהן שדיחו האיטרובילין מהו שאותן גשמים יכשירו זרעים אם נפלו עליהן לקבל טומאה דתנן (מכשירין פ"א מ"א) כל משקה שתחלתו לרצון אע"פ שאין סופו לרצון מכשיר והכא נמי כיון דניחא ליה בירידתו לצורך איטרוביל אע"ג דלא ניחא ליה בירידתו על הפירות הוי הכשר ובלבד שיחא איטרוביל חשוב כתלוש דלא מהני מחשבתו ולא קרינא ביה וכי יתן אלא היכא דמחשב שירדו על דבר תלוש כדאמרינן בפ"ק דשחיטת חולין (דף טז.) תלוש ולבסוף חיברו לענין הכשר זרעים מחלוקת דתנן הכופה קערה על גבי הכותל כו' ופרכינן רישא לסיפא ודייקינן מינה דכותל בנין חשוב תלוש ואם חישב שידח הרי זה בכי יותן אבל בכותל מערה שהוא מחובר מעיקרו לא מהניא מחשבתו להכשיר זרעים ובתורת כהנים יליף מקראי דבעינן מחשבה לצורך דבר התלוש והאי איטרוביל נמי תלוש ולבסוף חיברו הוא ואלביא דרבנן דלעיל דפליגי במכתשת קבועה קמיבעיא ליה כדמפרש ואזיל אי סבירא להו דתלוש ולבסוף חיברו לענין הכשר זרעים הוי תלוש או לא:

אליבא דר' אליעזר לא תיבעי לך. דודאי חשיב מחובר ולא מיבעיא איטרוביל דדמי לקרקע טפי ממכתשת קבועה דודאי חשיב מחובר אלא אפילו מכתשת קבועה דחשבו לה רבנן תלוש פליג איהו ואמר כל המחובר כו' והא ליכא למימר דטעמיה התם משום דבעין יפה מוכר דהא כללא קאמר ועוד דשמעינן ליה גבי דף דמטהר אפי' בתקנו ולבסוף קבעו ואלביא דרבנן דדף נמי לא קמיבעיא ליה דודאי תלוש ולבסוף חיברו הוי תלוש כדקא חשיבי ליה תלוש גבי טומאה אפי' בקבעו ולבסוף תקנו והוא הדין להכשיר:

כי תיבעי לך אליבא. דהנהו רבנן דלעיל דפליגי עליה דרבי אליעזר במכתשת קבועה מאי מי אמרינן היינו טעמייהו דסבירא להו דכל תלוש ולבסוף חיברו חשיב תלוש והלכך לא מכר את הקבועה והוא הדין לגבי הכשר טומאה וכיון דטעמייהו משום דחשיבי ליה תלוש לא מבעיא היכא דחשיב להדיח מכתשת קבועה דמכשירין אלא אפילו חשיב להדיח בהן איטרוביל מכשיר את הזרעים דעל כרחך טעמייהו גבי אצטרוביל דאמרי מכור לא משום דחשיב מחובר דהא גבי מכר מכתשת חשבי ליה לתלוש ולבסוף חיברו כתלוש ואצטרוביל נמי תלוש ולבסוף חיברו הוא דקודם שיקבענו בקרקע הוי בנין ועומד ואלא היינו טעמייהו משום דעיקר עשייתו לקביעות בקרקע טפי ממכתשת חשיב כבית לענין מכירת בית דומיא דכותלי הבית דחשיבי תלוש לענין הכשר זרעים ולגבי מכר הרי הן בכלל בית וחשיבי כקרקע או דלמא טעמייהו גבי מכתשת משום דבעין רעה מוכר אבל לגבי הכשר כקרקע משו ליה וכר"א סבירא להו תיקו האי דנקט להדיח בהן את האצטרוביל ולא נקט מכתשת אורחא דמילתא נקט שהיו רגילין להדיחו אי נמי רבותא הוא דנקט כדפרישי' דאע"ג דאמרי רבנן מכר את האצטרוביל איכא למימר דחשבי ליה תלוש לענין הכשר זרעים כדפרישית:

18. סו, ב

בְּעֵי רֵב יוֹסֵף:

מִי גִשְׁמִים שֶׁחָשַׁב עֲלֵיהֶם לְהַדִּיחַ אֶת הָאִיטְרוּבִילִין, מֵהוּ לְזָרְעִים?

אֲלִיבָא דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאָמַר:

כָּל הַמְּחוּבֵּר לְקַרְקַע הֲרִי הוּא כְּקַרְקַע - לֹא תִיבְעֵי לָךְ, כִּי תִיבְעֵי לָךְ - אֲלִיבָא דְרַבְנָן, דְּאָמְרִי אֵינּוּ כְּקַרְקַע, מֵאִי?

תיקו.

19. סו, ב - סז, א

שֶׁלַח לַיהוָה רֵב נְחֵמִיָּה בְּרִיָּה דְרַב יוֹסֵף לְרֵבָה בְּרִיָּה דְרַב הוֹנָא זֹשְׁטִי לְנַהֲרְדְעָא:
 סז, א כִּי אֶתְיָא הָד אֵיתְתָא לְקַמָּה,
 אַגְבָּה עֵישׂוֹר נְכְסִי אֶפִּילוּ מֵאַצְטְרוּבְּלִי דְרִיחִיִּים.

אָמַר רַב אֲשִׁי:

כִּי הוֹיֵן בֵּי רַב כְּהֵנָּא,

מִגְבִּינֵן אֶפִּילוּ מֵעֲמֻלָּא דְבֵתֵי.

רָשִׁי

עֵישׂוֹר נְכְסִי. שֶׁהִבֵּת נוֹטֶלֶת
 בְּנְכְסֵי אַבִּיהָ בְּשִׁבִיל פְּרִנְסַת
 הַבַּעַל לְהִינְשָׂא בּוּ וְקִיִּיִּל
 בְּכַתּוּבֹת (דף סח.) לְפִרְנֶסָה
 שְׁמִין בָּאֵב וְהִכָּא דַּאִין יוֹדְעִין
 דַּעְתּוֹ נוֹטֶלֶת עֵישׂוֹר נְכְסִים
 וּמִמְקַרְקְעֵי וְלֹא מִמְטַלְטְלֵי
 כְּדָאֵמַר בְּכַתּוּבֹת:

אֶפִּילוּ מֵאַצְטְרוּבְּלִי. כְּרִ"א דְכָל
 הַמְּחֻבֵּר לְקַרְקַע הָרִי הוּא
 כְּקַרְקַע וּפִירֶשׁ רַבִּינוּ חֲנַנְאֵל
 וְקִיִּיִּל הֵכִי דֵהָא לִית מֵאן דְּפִלִּיג
 עֵלָּה וְלִדְבָרֵי הַכֹּל פְּרִנְסָה דֵהָיָא
 עֵישׂוֹר נְכְסִי מִמְקַרְקְעֵי וְלֹא
 מִמְטַלְטְלֵי הִיא וְאֶפִּילוּ בְּזִמְן
 הַזֶּה דֵהָא בִּהְדִּיא פִּסְק רַבָּא
 בְּפִרְק מְצִיאת הָאִשָּׁה הַלְכְּתָא
 מִמְקַרְקְעֵי וְלֹא מִמְטַלְטְלֵי בִּין
 לְכַתּוּבָה בִּין לְמִזּוּנֵי בִּין לְפִרְנֶסָה
 וְאִף עַל גַּב דְּרַבּוּתֵינוּ הַגְּאוּנִים
 תְּקִנוּ לְגֻבּוֹת כְּתוּבָה אֶפִּי
 מִמְטַלְטְלֵי גוּבִים גַּם מִזּוּנֵי אֶפִּי
 מִמְטַלְטְלֵי דֵהָא קִיִּיִּל (כְּתוּבֹת
 דף נד:) תִּנְאִי כְּתוּבָה כְּכַתּוּבָה
 דְּמִי הֵנִי מִלִּי בְּכַתּוּבָה וּמִזּוּנֵי
 אֲבָל הַפְּרִנְסָה אֵינָּה מִתְּנָאִי
 כְּתוּבָה הַלְכָךְ בְּמִקּוּמָה עוֹמֶדֶת
 וּמִמְקַרְקְעֵי גְבִיָּא וְלֹא
 מִמְטַלְטְלֵי:

אַגְבָּה מֵאַצְטְרוּבְּלִי. דַּאִיִּנּוּן
 מִטַּלְטְלֵי קְבוּעִין בְּקַרְקַע שְׁמַעִינּוּן
 מִינָּה דְסוּגִיָּא דְשְׁמַעְתָּא כְּרִ"א
 סִלְקָא דְסַבֵּר כָּל הַמְּחֻבֵּר
 לְקַרְקַע הָרִי הוּא כְּקַרְקַע כֵּן פִּי
 רַבִּי חֲנַנְאֵל וְהֵכִי פִּסְקֵי אֲלִיבָא
 דֵּהֲלַכְתָּא וְכֵן עֵיקַר:

מֵעֲמֻלָּא דְבֵתֵי. מִשְׁכִּירוֹת הַבֵּתִים
 דְּכַמְקַרְקְעֵי חֲשִׁיב לִיהָ דְשַׁכְּר
 מְקַרְקְעֵי חֲשִׁיב מְקַרְקְעֵי

רש"י

מתני'

המוכר את החצר. סתם מכר בתים הפתוחים לחצר ובורות שיחין ומערות שבתוך הבית אע"ג דהמוכר את הבית לא מכר בורות שיחין ומערות לגבי חצר מיהא בטלים ונמכרין בכלל חצר:

אבל לא את המטלטלין. תשמישי הבית שאינן קבועין כל כך הנך דאמרן לעיל דאינן מכורין בכלל בית וכ"ש שאר מטלטלין שאינן בכלל תשמישי בית:

הרי כולן מכורין. המטלטלין תשמישי בית כולן דאיכרו מטלטלי כדאמרן לקמן במי שמת (דף קנ.) מאני תשמישתיה איכרו מטלטלי ולא חיטי ושערי:

בין כך ובין כך. בין שאמר לו כל מה שבתוכה בין לא אמר:

לא את המרחץ. דאינו בכלל חצר:

אלא אוירה. אבל בתים ובורות לא מכר כלל ודמים מודיעים ליכא למימר דאין אונאה לקרקעות:

גמ'

החיצונים. הפתוחין לחצר: **חולסאות.** פרי"ח קרקע שעפרו חול שמוציאין ממנו זכוכית ובפ"ק דשבת (דף טו:) אמרינן בזכוכית שתחלת ברייתו מן החול והלכך מקום חשוב בפני עצמו:

חניות הפתוחות לתוכה. שאין מוכרין אלא לבני חצר זו:

שאינן פתוחות לתוכה. אלא לרשות הרבים:

מילוסא. אוירא:

והתני רבי חייא. דפתוחות לכאן ולכאן אין נמכרות עמה: **הא.** דרבי חייא דרוב תשמישיהו לבר פתח של צד החוץ פתוח יותר להשתמש בו מפתח הפנימי

20. סז, א

משנה

המוכר את החצר: מכר בתים,

בורות,

שיחין ומערות,

אבל לא את המטלטלין.

בזמן שאמר לו: "הוא וכל מה שבתוכו" - הרי נולד מכורין.

בין כך ובין כך,

לא מכר לא את המרחץ,

ולא את בית הבר שבתוכה.

רבי אליעזר אומר:

המוכר את החצר: לא מכר אלא אוירה של חצר.

גמרא:

תנו רבנן:

"המוכר את החצר:

מכר בתים החיצונים,

ובתים הפנימיים,

ובית החולסאות.

חניות פתוחות לתוכה - נמכרות עמה,

ושאין פתוחות - אין נמכרות עמה.

פתוחות לכאן ולכאן - ²¹⁸נמכרות עמה.

רבי אליעזר אומר:

המוכר את החצר: לא מכר אלא מילוסא של חצר."

אמר מר:

"פתוחות לכאן ולכאן נמכרות עמה" -

והא תני רבי חייא:

"אין נמכרות עמה!"

לא קשיא:

הא - דרוב תשמישיהו לגו,

הא - דרוב תשמישיהו לבר.

21. סז, א

"דְּבִי אֲלִיעֶזֶר אֹמֵר: הַמוֹכֵר אֶת הַחֶצֶר - לֹא מִכֵּר אֶלָּא אֹיְרָה שֶׁל חֶצֶר."

אָמַר רַבָּא²¹⁹:

אִי דְאָמַר לִיה: 'דִּירְתָא',
דְּכוּלִי עֲלֵמָא לָא פְּלִיגִי דְּבִתִּי מִשְׁמַע.
כִּי פְּלִיגִי, דְאָמַר לִיה: 'דִּירְתָא';
מִר סָבַר: תְּרַבִּיצָא מִשְׁמַע,
וְמִר סָבַר: בְּתִי מִשְׁמַע.

אִיכָא דְאָמְרִי:

אָמַר רַבָּא:

אִי דְאָמַר לִיה: 'דִּירְתָא',
דְּכוּלִי עֲלֵמָא לָא פְּלִיגִי דְּבִתִּי מִשְׁמַע,
כִּי פְּלִיגִי דְאָמַר לִיה: 'חֶצֶר';
מִר סָבַר: 'חֶצֶר' - אֹיְרָא מִשְׁמַע,
וְמִר סָבַר: כְּחֶצֶר הַמְּשֻׁכָּן.

כָּס"י

אמר רבא כל היכא דא"ל
דירתא. שאמר לו מוכר ללוקח
דירה זו אני מוכר לך ובלשון זה
מכר לו את החצר שלא אמר
חצר זו אני מוכר לך אלא מדור
זה דכולי עלמא לא פליגי
דבתים משמע דבחצר אין דרין
אלא בבתיים והלכך הכא מודי
ר"א דחצר ובתיים מכר לו שהכל
ביחד קרוי דירה:

כי פליגי דא"ל דרתא. חצר
מתגרמינן דרתא:

ר"א סבר תרביצא משמע. אויר
משמע כאילו אמר לו חצר זו
אני מוכר דאויר לבד קרוי חצר:
ורבנן סברי בתי משמע. דדרתא
ודירתא אחת הם שניהם לשון
דירה הם ולהך לישנא קמא
דרבא משמע דהיכא דא"ל חצר
זו אני מוכר לך הכל מודין דלא
מכר אלא אוירה של חצר ומתני
הכי קתני המוכר חצר באותו
לשון שרגילין לקרותו דהיינו
דרתא מכר את הבתים כו' ר"א
אומר המוכר את החצר אפי'
בלשון דרתא לא מכר אלא
אוירה של חצר:

הכי גרסינן איכא דאמרי אמר
רבא כל היכא דא"ל דרתא כולי
עלמא לא פליגי דבתי משמע
דגם הוא לשון דירה דעל שם
דירה נקראת החצר דרתא:

הכי גרסינן **כי פליגי דא"ל חצר.**
כדקתני מתני' המוכר את החצר
מר סבר חצר אוירא משמע:

ומר סבר כחצר המשכן. חכמים
סברי חצר כחצר המשכן
כדכתיב אורך החצר מאה
באמה ורוחב חמשים בחמשים
(שמות כז) ובכלל אלו ק' אמה
קדש הקדשים ואהל מועד שהם
כמו בתיים וקראן הכתוב חצר
מכאן שהבתיים נמכרין בכלל
חצר כן פר"ח ועיקר ומסתברא
כהאי לישנא בתרא דבדאמר
ליה חצר פליגי דהכי תנן מתני'
והלכך לא שנא א"ל דירתא ולא
שנא א"ל דרתא ולא שנא א"ל
חצר מכר את הבתים:

²¹⁹ כך הוא גירסת מסורת הש"ס והרשב"ם ועוד. וכך גם בהמשך.

רפ"י

מצולה. קרקעית הנהר שמוציאין בו כסף וזהב כן פירש רבי חננאל ויש מפרשים לדגים: **החזיק בחולסית.** לאו בחזקת שלש שנים מיירי אלא בחזקה כדי לקנות שלא יוכל מוכר לחזור בו דקיימא לן קרקע נקנית בכסף בשטר ובחזקה:

לא קנה מצולה. שהרי שני תשמישין הן זה לחול וזה לכסף וזהב ושני שמות הן ואע"פ שסמוכין זה לזה לא מהניא חזקת חולסית לקנות מצולה והיינו טעמא דמהאי קרא נפקא לן חזקת הקונה קרקע במסכת קדושין (דף כו.) ושבבו בעריכם אשר תפשתם (בה) במה תפשתם בישיבה ועוד קרא אחרינא וירשתם אותה וישבתם בה במה ירשתם בישיבה משם למדנו שאותו קרקע שהוא יושב בו או אותה העיר שהוא יושב בה הוא קונה בחזקת ישיבה אבל עיר אחרת אינו קונה בישיבת חבירתה הלכך חולסית ומצולה שהן שני דברים חלוקין זה מזה באותו שהוא מחזיק הוא זוכה ולא בחבירו:

כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולן. וכדמפרש בפ"ק דקדושין (דף כז:) שנתן לו דמי כולן דכיון דקיבל המוכר כל הדמים של עשר השדות הרי אשתעבוד כולו ללוקח בשביל מעותיו שנתן לו ודי לן בחזקת אחת מהן וכדמפרש טעמא בב"ק דסדנא דארעא חד הוא כל השדות אדוקין בגוף קרקע של עולם שהוא אחד וכמו שהחזיק בכלהו דמי והא דאמרינן בחזקת הבתים (לעיל דף נג.) שני שדות ומצר אחד ביניהן החזיק באחת מהן לא קנה חבירתה לא תקשי לשמואל דהתם בנכסי הגר קאי דממילא קא קני בלא מתן מעות הלכך לא קנה אלא אותו שהחזיק דהא הך דשמואל נמי אילו לא נתן מעות לא קנה אלא מה שהחזיק ואם נתן דמי חציין לא קנה בחזקת אחת מהן אלא כנגד מעותיו וא"ת כיון דבתן דמי כולן מיירי שמואל מה לנו לחזקת אחת מהן והלא קרקע נקנה בכסף ולא צריכה תו חזקה איכא למימר דבמקום שכותבין השטר מיירי דהתם לא קני קרקע במעות אלא בשטר או בחזקה כדאמרי' בפ"ק דקדושין (דף כו.) עלה דהך משנה נכסים שיש להן אחריות נקנין בכסף כ"י אמר רבא לא שנו אלא במקום שאין כותבין את השטר אבל במקום שכותבין את השטר לא קנה עד שיכתוב את השטר א"נ עד שיחזיק:

חדא תשמישתא. כל העשר שדות עומדין לזריעה והלכך כשדה אחת חשובין על ידי סדנא דארעא שמחבר אותן:

.22 סז, א-ב

ואמר רבא אמר רב נחמן:
מכר לו חולסית ומצולה -
החזיק בחולסית - לא קנה מצולה,
החזיק במצולה - לא קנה חולסית.

איני?

והא אמר שמואל:
מכר לו עשר שדות בעשר מדינות,
כיון שהחזיק באחת מהן - קנה כולן!

התם הוא דסדנא דארעא חד הוא,
וכולה חדא תשמישתא הוא,
אבל ה"כא, הא - תשמישתא לחוד,
והא - תשמישתא לחוד.

ואיכא דאמרי:

סז,ב אמר רבא אמר רב נחמן:
החזיק בחולסית - קנה מצולה.

פשיטא!

ד"ה אמר שמואל: מכר לו עשר שדות וכו'!

מהו דתימא:

התם הוא דסדנא דארעא חד הוא,
אבל ה"כא, הא - תשמישתא לחוד, והא - תשמישתא לחוד,
קא משמע לן.

23. סז, ב

רָק"י

מתני'

המוכר את בית הבד. בית שהבד בו ואותו בית לתשמיש בד לבדו עשוי: **מכר את הים.** בגמי מפרש דהיינו בד עצמו כדקמפרש ואזיל ונראה בעיני דכל הנך דקתני בהו מכר קבועין הן שם ואינך דאינון מכורים בכלל בית הבד מיטלטלי הן כדאמרן נמי (לעיל ד' סה.) גבי בית שמכר מכתשת קבועה ולא המיטלטלת:

הממל הבתולות. בגמי מפרש וקבועין הן:

עבירים וגלגל וקורה. מיטלטלי הן ובגמי מיפרשי כולהו:

ובזמן שאמר לו הוא. הבית של בד וכל מה שבתוכו אני מוכר לך כולן מכורין ודוקא הני הצריכין לבית הבד אבל שאר תשמישין שמונחין בתוכו להשמר אינן מכורין:

מכר את הקורה. כדמפרש טעמא בגמרא דהיינו עיקר בית הבד:

גמ'

טלפחא. היא עריבה שקורין מיי"ט עגולה כעדשה ועדשה קרי לה בברייתא במסכת ע"ז (דף עה.) עדשים מתרגמינן טלופחין:

ממל אמר רבי אבא בר ממל מפרכתא. אבן נקובה שמכניסין בה עץ ומפרכין בה הזיתים בבית הבד דהיינו דומיא דמכתשת ויש מפרשים דהיינו עץ עצמו שמפרכין בו את הזיתים ולפי שהוא תשמישי בית הבד הוא מכור בכלל בית הבד ואע"ג דמיטלטל ולשון ראשון מפירושי רבי חננאל ועיקר:

כלונסות. אותן שנועצין (הבראש הגת מכאן ומכאן ונוקבים זה כנגד זה ונותנים בריחים מזה לזה ומעמידין הקורה על הבריח ובלע"ז קורין להן יזמיליין תאומים ויש מקומות שקורין שרור"ש אחיות:

כיבשי. נסרים שנותנין על הזיתים בבית הבד כשמורידין הקורה עליהן לכבשן ומשום דמיטלטלי לא מזדבני:

חומרתא. ויי"ן בלע"ז שמגלגלין בה את הקורה להעלותה ולהורידה:

קורה. דמתני' היינו קורה כמשמעה שגם בבבל קורין לה כן:

מכר את הנסרים. אינם כיבשי דא"כ תקשי אמתני' דהתם קתני לא מכר והכא קתני מכר אלא הן כעין נסרים נתונים סביב הזיתים בבית הבד כדי שלא יתפזרו אנה ואנה בהכביד הקורה עליהם ונראה בעיני שמחוברים שם וקבועים הם שם לעולם וכתוספתא גרס מכר את היצרים ונראה דנצרים גרס והיינו עקל בית הבד שקושרין בהם הזיתים כדי שלא יתפזרו:

יקבים. היינו ים החקוקה ועשויה כעין יקב וכדכתיב (יואל ב) והשיקו היקבים תירוש ויצהר והשיקו לשון הומה ורעש שהיין עושה כשנופל מן היקב:

המפרכות. היינו ממל דמתני' דפרישנא לעיל מפרכתא:

הריחים התחתונה. קבועה היא וטוחנין בה זיתים שבתחלה מפרכין אותן במפרכות ואח"כ טוחנין בריחים ואח"כ וצריין אותן בבית הבד והכי אמרינן במנחות (דף פו.):

ושקין ומרצופין. לשאת בהן זיתים בבית הבד אלא שהמרצופין הן של עור והשקין מנוצה של עזים וכל דמטלטל לא מזדבן

משנה

המוכר בית הבד: מכר את הים,

ואת הממל,

ואת הבתולות,

אבל לא מכר: את העבירים,

ואת הגלגל,

ואת הקורה.

ובזמן שאמר לו: "הוא וכל מה שבתוכו" - הרי בולן מכורין.

רבי אליעזר אומר:

המוכר בית הבד - מכר את הקורה.

גמרא

"ים" - טלפחא.

"ממל" - אמר רבי אבא בר ממל: מפרכתא.

"בתולות" - אמר רבי יוחנן: כלונסות של ארז שמעמידין בהן את הקורה.

"עבירים" - כבשי.

"גלגל" - חומרתא

"קורה" - קורה.

תנו רבנן:

"המוכר בית הבד:

מכר: את נסרים,

ואת היקבים,

ואת המפרכות,

ואת הריחים התחתונות,

אבל לא העליונה,

ובזמן שאמר לו: "הוא וכל מה שבתוכו" - הרי בולן מכורין.

בין כך ובין כך, לא מכר: לא את העבירים,

ולא את השקין,

ולא את המרצופין.

רבי אליעזר אומר:

המוכר בית הבד - מכר את הקורה,

שלא נקרא בית הבד אלא על שום קורה."

רָס"י

24. סז, ב - סח, א

מִשְׁנָה

הַמוֹכֵר אֶת הַמֶּרְחָץ:

לֹא מֵכַר: אֶת הַנְּסָרִין,

וְאֶת הַסְּפָלִין,

וְאֶת הַבִּלְנִיּוֹת.

בְּזִמְנוֹ שֶׁאָמַר לוֹ: "הִיא וְכָל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ" - הָרִי בּוֹלֵן מְכוֹרִין.

בֵּין בֶּן וּבֵין בֶּן, לֹא מֵכַר: לֹא אֶת הַמְּגוּרוֹת שֶׁל מַיִם,

וְלֹא אֶת אוֹצְרוֹת שֶׁל עֲצִים.

גְּמָרָא

תְּנִי רַבְנָן:

"הַמוֹכֵר אֶת הַמֶּרְחָץ:

מֵכַר: אֶת בֵּית הַנְּסָרִין,

וְאֶת בֵּית הַיְקָמִין,

וְאֶת בֵּית הַסְּפָלִים,

וְאֶת בֵּית הַוִּילָאוֹת,

אֲבָל לֹא אֶת נְסָרֵין עֲצָמוֹ,

וְלֹא יְקָמִין עֲצָמוֹ,

וְלֹא סְפָלִים עֲצָמוֹ,

וְלֹא וִילָאוֹת עֲצָמוֹ.

וּבְזִמְנוֹ שֶׁאָמַר לוֹ: "הִיא וְכָל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ" - הָרִי בּוֹלֵן מְכוֹרִין.

בֵּין בֶּן וּבֵין בֶּן, לֹא מֵכַר לוֹ: אֶת הַבְּרִיכוֹת הַמְּסַפְּקוֹת לוֹ מַיִם,

בֵּין אֲבִימוֹת הַחֲמָה וּבִימוֹת הַגְּשָׁמִים,

וְלֹא בֵּית פִּינוּס הַעֲצִים.

סח,א

וְאִם אָמַר לוֹ:

"בֵּית הַמֶּרְחָץ וְכָל תְּשֻׁמֵּישָׁיו אֲנִי מוֹכֵר לָךְ" - בּוֹלֵן מְכוֹרִין."

הֵוא דְאָמַר לִיהּ לְחֻבְרִיָּה: "בֵּית הַבֵּד וְכָל תְּשֻׁמֵּישָׁיו אֲנִי מוֹכֵר לָךְ",

הוּא הִנְהוּ חֲנוּאֵתָא אַבְרָא, דְהוּוּ יְשָׁחֻוּ בְהוּ שׁוּמְשָׁמִי;

אֵתָא לְקָמִיָּה דְרַב יוֹסֵף,

אָמַר לִיהּ: תְּנִינָא:

"אִם אָמַר:

"בֵּית הַמֶּרְחָץ וְכָל תְּשֻׁמֵּישָׁיו אֲנִי מוֹכֵר לָךְ" - הָרִי בּוֹלֵן מְכוֹרִין."

אָמַר לִיהּ אַבְי:

וְהָא תְּנִי רַבִּי חֵיָא:

"אִין בּוֹלֵן מְכוֹרִין!"

אָלָא, אָמַר רַב אֲשִׁי:

חֲזִינָן,

אִי אָמַר לִיהּ: "בֵּית הַבֵּד וְכָל תְּשֻׁמֵּישָׁיו וְאֵלִין מַצְרָנְהָא" - קָנִי,

וְאִי לֹא - לֹא קָנִי.

מתני'

הכי גרסינן בסדר המשנה המוכר את בית המרחץ.

בית שעשוי לרחוץ בו וגי בתים הן זה לפניו מזה

כדאמרין ביציאות השבת (שבת דף י.) פנימי

לרחיצה חיצון שעומדין שם מלובשין בינוני שפושטין

שם בגדיהם ובתוספתא קתני בהדיא המוכר את

המרחץ מכר בתים הפנימיים ובתים החיצונים:

הנסרים. שנותנין על גבי קרקע המרחץ ועומדין

עליהם הרוחצים שלא יכוו רגליהם מחום הקרקע אי

נמי שלא יטנפו רגליהן ומשום דמטלטלי לא

מיזדבני:

ספלים. לתת בהן מים לרחוץ ומיטלטלין:

ווילאות. מסך כנגד הפתח ולי נראה בגד שמסתפנין

בו דהיינו אלונטית:

לא מכר מגורות של מים. בריכות מים ששופכות מים

למרחץ:

ולא אוצרות של עצים. שהיו לחמם בהן המרחץ

והיינו טעמא דאין אלו תשמישין המיוחדין למרחץ

כי הנך דלעיל ואין אלו מאני תשמישיתיה אלא ממנו

הן ליהנות בהם אפי' בתוך ביתו דכשקונה אותם

קונה להסיק בביתו ולאפות ולצלוח בהן כמו חיטי

ושערי. מגורות כמו נהרסו ממגורות (יואל א) כיוצא

בו מגורה שהיא מליאה פירות (פסחים דף ט.).

גמ'

בית הנסרין. בית שמכניסין בו הנסרים לאחר

רחיצה:

את בית היקמים. גרסי' בתוספתא יש מפרשים חדר

שמצניעין בו הגיגיות שמשמין בו מים חמין ולא

נהירא לי דהיינו נמי בית היורות דקתני בתוספתא

יש מפרשים (ויקמים סודר שמעטפין בהן ראשן

מפני חום המרחץ וכל הני בתים מיחברי לבית

המרחץ:

אבל לא את הנסרים. דמיטלטלי:

ולא הספלים. גרסינן ואית דגרסי ספסלין שיושבין

עליהן בבית המרחץ וראשון עיקר דהא במתניתין נמי

ספלים גרסינן:

בין בימות החמה. שהן מועטין וסד"א ליבטלו גבי

המרחץ:

ולא בית כניסת העצים. גרסינן בתוספתא לא מכר

לא את הבית ולא את העצים דכי היכי דעצים לאו

תשמישין נינהו גם הבית שעשוי לצרכו לא מיקרי

תשמיש מרחץ כל כך:

וכל תשמישיו. לטפויי אתא בריכות ואוצרות של

עצים דהוו תשמיש למרחץ פורתא וכדמפרש לקמן

שכתב לו מצרים החיצונים והנם בתוך המצר:

חנואתא. חנויות למכור בו פת ויין:

שטחו בה שומשמי. ליבשן כדי לעשות מהן שמן

בבית הבד זה כדתנן (שבת דף כד:) בשמן שומשמי

אבל עיקר תשמישן למכור פת ויין הוא:

הרי כולן מכוורין. ואפילו אוצרות של עצים וה"ה

לחנות זה:

אין כולן מכוורין. שהרי אין מיוחדין לבית הבד:

הכי כתוב בפירושי רבינו חננאל וכן עיקר. אמר רב

אשי חזינן אי א"ל בית הבד וכל תשמישיו ואלין

מצרנוהי והני בכלל הנהו מצרני קנה להו ואי לא לא

קנה וסוגיא דשמעתא דאמר הכי סלקא וקיימא לן

כרב אשי דהוא בתרא ושמעין מינה בזמן שא"ל בית

המרחץ וכל מה שבתוכו אני מוכר אע"פ שמצר לו

מצרים החיצונים לא קנה בריכות של מים ולא בית

כינוס עצים דקיימא לן מצרים הרחיב אבל אם א"ל

מרחץ וכל תשמישיו ומצר לו מצריו והנם בתוך

המצר הרי הן מכוורין הואיל וחזו פורתא לתשמיש

בית הבד ואע"ג דאמרן לעיל בריש פירקין מצרים

הרחיב לו הכא לא אמרינן הכי דכיון דחזי להך בית

קצת לתשמיש בית הבד והוא בתוך המצר ודאי מכר

לו דלכך תיחס את המיצר חוצה לו לשון אחר כתוב

בספרים אי אמר לי בית הבד וכל תשמישיו ואלין

מצרנהא לא קני דהשתא לא קאי ואלין מצרנהא

אתשמישין אלא אבית הבד קאי הלכך לגבי

תשמישין נאמר מצרים הרחיב לו אבל אי אמר אלין

מצרני בית הבד וכל תשמישיו קני דהשתא אתרוייהו

קאי וכמאן דאמר אלו מצרני בית הבד ואלו מצרני

כל תשמישיו דמי ולא נהירא דלא שנא הכי ולא שנא

הכי אתרוייהו קאי וראשון עיקר

25. סח, א

רַש"י

מתני'

מכר את הבתים. דבתים בכלל עיר ומכר את החצרות לא איצטריך למיתני דהיינו עיקר עיר דעיר משמע אויר העיר:

בית השלחין. שחוץ לעיר וסמוכין לעיר ובגמרא מפרש מאי שלחין:

אבל לא את המטלטלין. מאני תשמישיתיה כגון תנור וכירים וכל הנך מטלטלין דלעיל דאמרן בהו לא מכר וכ"ש חיטי ושערי: ואפילו היו בה כו'. בגמ' מפרש מאי אפילו ממה חמורין יותר משאר מטלטלין לימכר בכלל העיר:

בהמה ועבדים. אין נקראין מאני תשמישיתיה ומאחר שהן מכורין כ"ש חיטי ושערי וכסף וזהב דהוו מטלטלי דלא נידי כדמוכח בגמ':

הסנטר. בגמ' מפרש:

גמ'

ש"מ. ממתני דקתני ברישא לא מכר את המטלטלין וקאמר בסיפא אבל אם אמר לו כל מה שבתוכה אז העבדים מכורין מכלל דמעיקרא לא הוו מזדבניי אגב מתא משום דמטלטלייניו בתמיה ואנן מיבעיא לן בפרק מי שמת אי כמטלטלייניו כמקרקעי דמי כלומר הא מיבעיא ליה אם לפי לשון בני אדם קרוי מטלטלי או מקרקעי דמדאורייתא ודאי כמקרקעי דמי לקנות בכסף בשטר ובחזקה כדתנן בקידושין (דף כב:) משום דאיתקוש לקרקעות דכתיב והתנחלתם אותם אבל לגבי לשון בני אדם לגבי מאן דאמר מטלטלייניו לפלניא מיבעיא לן התם אי דעתו של אדם ליתן עבדו בלשון זה או לא ולא איפשט התם ואמאי הא איכא למפשטה ממתניי דהכא דלפי דעת בני אדם חשוב מטלטלי שהרי המוכר את העיר סתמא דעתו אמקרקעי ואפי' הכי לא מכר את העבדים:

מאי אפילו. דמשמע אפי' עבדים שאין להם דין מטלטלי:

אלא מאי אית לך למימר. אמאי קתני אפי' משום דשאני מטלטלי דנייד שיש בו רוח חיים ויכול להוליכו לעיר אחרת ממטלטלי דלא נידיי סד"א אפי' כי אמר כל מה שבתוכה ונמכרו מטלטלי דלא נידיי אלו העבדים והבהמות אינן מכורין דלא מבטלו אגב מתא קמ"ל דמכורין הן ואפי' תימא נמי דעבדא לגבי שאר דיני כמקרקעי דמו ואמאי לא קני להו הכא גבי מקרקעי משום דשאני כו' דאין דעתו של מוכר עיר אלא לדברים הקבועים בעיר ונקראין על שם העיר אבל זה שיכול לצאת מן העיר אינו בכלל עיר

משנה

המוכר את העיר:

מכר: בתים,

בזרות,

שיחין,

ומערות,

מרחצאות,

ושוככות,

בית הבדן,

ובית השלחין,

אבל לא: את המטלטלין.

ובזמן שאמר לו: "היא וכל מה שבתוכה" - אפילו היו בה: בהמה,

ועבדים - הרי כולן מכורין.

רבן שמעון בן גמליאל אומר:

המוכר את העיר מכר את הסנטר.

גמרא

אמר ליה רב אחא ברביה רב אחא לרב אשי:

שמעת מינה:

עבדא כמטלטלא דמי,

דאי כמקרקע דמי - ניידבן אגב מתא!

ואלא מאי, עבדא כמטלטלא דמי?!

מאי "אפילו"?

אלא מאי אית לך למימר?

שאני בין מטלטלא דנייד כמטלטלא דלא נייד -

אפילו תימא עבדא כמקרקע דמי,

שאני בין מקרקע דנייד, למקרקע דלא נייד.

רש"י

בר מחווניתא. עבד הממונה להגיד ולאחויי תחומי השדות של מי זה ושל מי זה והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (שיר א) :

שמעון בן אבטולמוס. כפר"ח :

באגי. שדות שסביב המדינה :

כל שכן באגי. דלא נידי :

לא מזדבן. משום דנייד :

דכתיב ושולח מים. כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים הכא לא גרסינן אבל בר מחווניתא לא אלא הכי גרסינן ושולח מים וגו' :

בשלמא למאן דאמר בר מחווניתא כו'. אלא למאן דאמר סנטר דרבי שמעון היינו באגי מה בא להוסיף על תנא קמא היינו שלחין דקאמר תנא קמא : **גיננייתא**. גנות הסמוכין לעיר ושבתוך העיר דשייכי לעיר טפי מבאגי שהרי גן ראוי לטייל בו כמו בבית :

שלחין. גנות המשלחין פירות בכל שנה :

בשלמא למאן דאמר. דסנטר היינו באגי היינו דקאמר תנא קמא גיננייתא דהיינו שלחין מזדבני אבל באגי לא ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר אפילו באגי מזדבני :

אלא למאן דאמר. סנטר היינו בר מחווניתא מה ענין תוספת זו על דברי ת"ק דת"ק אמר גיננייתא מזדבני אבל באגי לא מזדבני וקמהדר רשב"ג בר מחווניתא נמי מזדבן בתמיהה הכי הוה ליה למיתני רשב"ג אומר המוכר את העיר מכר את הבאגי ואת הסנטר אבל מדנקט סנטר לחוד מכלל דשמעניהו לרבנן דבסנטר לחוד אמרי אינו מכור ואתא איהו למימר דמזדבן ובע"כ כיון דשלחין גיננייתא בבאגי הוא דאמור רבנן לא מזדבני ואתא איהו למימר דמזדבני :

26. סח, א-ב

רְבִן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הַמוֹכֵר אֶת הָעִיר מִכֹּר אֶת הַסְּנָטָר."

מאי "סנטר" ?

הכא תרגימו:

בר מחווניתא.

שמעון בן אבטולמוס אומר:

באגי.

מאן דאמר: "בר מחווניתא" - כל שכן "באגי",

מאן דאמר: "באגי" - אכל "בר מחווניתא" לא מידבן.

תנן:

"בית הבדים,

ובית השלחין" -

ספרוה:

מאי "שלחין" - באגי,

דכתיב: **"ושלח מים על פני הוצות"**²²⁰ (איוב ה, ט);

בשלמא למאן דאמר: "בר מחווניתא",

אמר תנא קמא: "באגי" - מידבני, "בר מחווניתא" - לא מידבן,

ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר: אפילו "בר מחווניתא" - נמי מידבן,

אלא למאן דאמר: באגי" - תנא קמא נמי הכי קאמר!

מי סברת מאי "שלחין" - באגי" ?

לא!

מאי "שלחין" - גיננייתא,

שנאמר: **"שלחין פרדס רמונים"**²²¹ (שיר השירים ד, יג),

אכל "באגי" - לא מידבני,

ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר: אפילו "באגי" - נמי מידבני.

איכא דאמר:

ספרוה:

מאי "שלחין" - גיננייתא;

בשלמא למאן דאמר: "באגי",

אמר תנא קמא: גיננייתא - מידבן, "באגי" - לא מידבני,

ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר: אפילו "באגי" - מידבני.

אלא למאן דאמר: "בר מחווניתא" -

אמר תנא קמא: גיננייתא,

וקמהדר ליה רבן שמעון בן גמליאל: "בר מחווניתא" ?

מי סברת מאי "שלחין" - גיננייתא ?

לא!

מאי "שלחין" - באגי",

דכתיב: **"ושלח מים על פני הוצות"** (איוב ה, ט),

אכל "בר מחווניתא" - לא מידבן,

ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר: אפילו "בר מחווניתא" - נמי מידבן.

²²⁰ נתנו מטר על פני ארץ ושלח מים על פני הוצות

²²¹ שלחין פרדס רמונים עם פרי מגדים קפרים עם נרדים

רַש"י

ה"ג תא שמע רבֵי יהודה אומר סנטר אינו מכור אנקולמוס מכור. דהא לקמן מפכינן לה ואמרי סנטר מכור אנקולמוס אינו מכור וכך היא שנויה בתוספת' (פרק ג) כדמפכינן לה בסמוך ואית דגרסי הכא בתרוייהו אינו מכור ולקמן לא גרסי איפוך אלא הכי גרסינן אימא רבי יהודה אומר סנטר מכור אנקולמוס אינו מכור:

אנקולמוס. הוא סופר המלך לכתוב מספר השדות והבתים והאנשים לתת מס של כל אחד לשר העיר:

מידי איריא כו'. בתמיה אלא לעולם סנטר היינו באגי **ומי מצית אמרת הכי.** דסנטר דרבי יהודה היינו באגי:

והקתני סיפא. דהך ברייתא דפיסקי באגי לא מזדבני דמשמע הא באגי מזדבני והיכי קתני רישא סנטר אינו מכור כלומר באגי לא מזדבני א"כ קשיא רישא לסיפא:

שייריה. ואית גרס שיריה ולקמן מפרש:

ולא בנותיה. כפרים הסמוכים לה:

ולא החורשים. יערים כדכתיב חרש מצל ביחזקאל (לא) ביער מתרגמינן בחורשא:

המוקצים לה. הסמוכין לעיר ופתוחין לה ולקמן מוקמינן לה בשאין פתוחין לעיר ומתצינן המוקצין ממנה. המוקצין מזומנין:

ה"ג **בתוספתא** ולא ביברין של חיה ושל עופות ושל דגים ולקמיה מוקמינן לה בדגניח קאייהו לבר:

ביזלי פיסקי באגי. חתיכות בקעה הגדולה הסמוכה לעיר אלא שמופלטת ממנה קצת שיש הפסק צונמא ביתיים ושיריה לשון שיריים הוא:

פיסקי באגי הוא דלא מזדבני. שהרי רחוקין ומופלגים מן העיר הא באגי עצמן הסמוכין לעיר מזדבני:

ה"ג **איפוך רבי יהודה אומר סנטר מכור אנקולמוס אינו מכור.** ולעולם סנטר באגי והיינו דקאמר סנטר מכור דהיינו באגי אבל שיריה דהיינו פיסקי באגי לא מזדבני והשתא סבירא ליה לרבי יהודה בסנטר כרשב"ג והיינו דקפריך ומי מצית אמרת רבי יהודה כרשב"ג סבירא ליה הקתני בסיפא דמילתיה דרבי יהודה ואם אמר לו כל מה שבתוכה הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא מכר לא את שיריה ולא את בנותיה ואילו כו':

ומשני **סבר ליה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא.** רבי יהודה בסנטר סבר לה כרשב"ג ובנותיה פליג עליה: **הכי נמי מסתברא.** לא גרסינן בכולה סוגיא:

תא שמע:

"רבי יהודה אומר:

סנטר - אינו מכור,

אנקולמוס - מכור,"

מאי לאו מאנקולמוס - גברא, סנטר - נמי גברא!

מידי איריא?!

הא - כדאיתא,

והא - כדאיתא.

ומי מצית אמרת הכי?!

והא קתני סיפא:

"אבל: לא שיריה,

ולא בנותיה,

ולא חורשין המוקצין לה,

ולא ביברין של חיה ושל עופות ושל דגים,"

ואמרין: מאי "שיריה" - ביזלי,

מאי ביזלי?

אמר רבי אבא:

פיסקי בגי.

פיסקי בגי - הוא לא מזדבני,

הא בגי עצמן - מזדבני!

איפוך!

"רבי יהודה אומר:

סנטר - מכור,

אנקולמוס - אינו מכור!"

ומי מצית אמרת רבי יהודה כרבן שמעון בן גמליאל סבירא ליה?!

והא רבי יהודה כרבן סבירא ליה,

דקתני סיפא:

"אבל: לא שיריה,

ולא בנותיה!"

ואילו רבן שמעון בן גמליאל, האמר: מכר את העיר מכר בנותיה,

דתניא:

"המכר את העיר:

לא מכר את בנותיה.

רבן שמעון בן גמליאל אומר:

המכר את העיר מכר בנותיה!"

רבי יהודה סבר ליה כוותיה בחדא,

ופליג עליה בחדא.

רש"י

ה"ג ולא ביברין של חיה ועופות
ודגים. כעין אמר מר: ורמינהי
כו'. בהך ברייתא גרסינן הרי
אלו נמכרין עמה:

הכי גרסינן היה לה חלק אחד
בים וחלק אחד ביבשה וביברין
של חיה ועופות ודגים הרי אלו
נמכרין עמה. וחלק אחד בים
נמי אעיר קאי דכיון דקתני
רישא היו לה בנות אין נמכרות
עמה משמע בנות הוא דלא
מזדבנן דמופלגין מן העיר ואינם
מאותה העיר ממש שהרי שם
אחר יש להם אבל אם יש לעיר
חלק אחד בים ונקרא בשם
העיר נמכר עמה דהא עיר אחת
היא בין הכל אי"נ חלק אחד
ביבשה כמו שאר העיר אלא
שמופלג מן העיר ומיהו על שם
העיר נקרא:

דנגיח קייהו לגאו. פתיחתן לצד
העיר נמכרין עמה אבל הך
קמיייתא בדנגיח קייהו לבר:
והקתני. בהך קמיייתא ולא את
החורשין המוקצין לה דמשמע
דנגיח קייהו לגאו ואפי' הכי לא
מכר:
אימא המוקצין הימנה. ופתוחין
לחוץ:

27. סח, ב

"ולא ביברין: של חיה,
ושל עופות,
ושל דגים".

ורמינהי:

"היו לה בנות - אין נמכרות עמה;

היה לה חלק אחד בים וחלק אחד ביבשה,
ביברין של חיה ושל עופות ושל דגים - הרי אלו נמכרים עמה!"

לא קשיא:

הא - דנגיח קאייהו לגו
והא - דנגיח קאייהו לבר.

והא קא תני:

"ולא את חורשין המוקצין לה!"

אימא: "המוקצין הימנה".

28. סח, ב - סט, א

רָשִׁי

מִשְׁנָה

הַמוֹכֵר אֶת הַשְּׂדֵה:

מֵכַר: אֶת הָאֲבָנִים שֶׁהֵם לְצָרְכָה,

וְאֵת הַקְּנִיִּים שֶׁבְּכֶרֶם שֶׁהֵם לְצָרְכּוֹ,

וְאֵת הַתְּבוּאָה שֶׁהִיא מְחוּבֶּרֶת לְקָרְקַע,

וְאֵת חֵיצַת הַקְּנִיִּים שֶׁהִיא פְּחוּתָה מִבֵּית רוּבֵעַ,

וְאֵת הַשׁוּמִיָּה שֶׁאֵינָה עֲשׂוּיָה בְּטִיט,

וְאֵת הַחֲרוּב שֶׁאֵינוֹ מוֹרָבָב,

וְאֵת בְּתוּלַת הַשְּׂקֵמָה,

אֲבָל לֹא מֵכַר: לֹא אֶת הָאֲבָנִים שֶׁאֵינָן לְצָרְכָה,

וְלֹא אֶת הַקְּנִיִּים שֶׁבְּכֶרֶם שֶׁאֵינָן לְצָרְכּוֹ,

וְלֹא אֶת הַתְּבוּאָה שֶׁהִיא תְּלוּשָׁה מִן הַקָּרְקַע;

בְּזִמְן שֶׁאָמַר לוֹ: "הִיא וְכָל מֵה שֶׁבְּתוֹכָהּ" - הָרִי בּוֹלֵן מִכּוּרִין.

בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ, לֹא מֵכַר: לֹא אֶת חֵיצַת הַקְּנִיִּים שֶׁהִיא בֵּית רוּבֵעַ,

וְלֹא אֶת הַשׁוּמִיָּה שֶׁהִיא עֲשׂוּיָה בְּטִיט,

וְלֹא אֶת הַחֲרוּב הַמּוֹרָבָב,

וְלֹא אֶת סֵדֵן הַשְּׂקֵמָה.

גְּמָרָה

ס,ט,א מאי "אבנים שהן לצרכה"?

הכא תרגימו - אבני דאכפא.

עולא אמר:

אבנים הסדורות לגדר.

והא תני רבי חייה:

"אבנים צבורות לגדר!"

תני סדורות.

□

הכא תרגימו - אבני דאכפא,

לרבי מאיר - דמתקנן אף על גב דלא מחתון,

לרבנן - הוא דמחנתון.

ולעולא דאמר: אבנים הסדורות לגדר,

לרבי מאיר - דמתקנן אף על גב דלא סדרון,

לרבנן הוא דסדרון.

מתני'

האבנים שהן לצרכה. בגמרא מפרש ואף על גב דתשמישין המטלטלין הן כיון דקביעי להאי תשמיש ואין מזיזין אותה מהאי שדה לעולם כמחבר חשיב להו:

את הקנים שבכרם שהן לצרכו. בגמרא מפרש וממילא שמעינן דהמוכר את השדה מכר את הכרם שכל אילנות בכלל שדה אחד גפנים ואחד כל האילן חוץ מחרוב המורכב וסדן השקמה כדמוכח במתניתין ובגמרא דאמרי' בגמרא אי אית ליה גופני לבר מגופני כלומר אדם שאומר לחבירו שדה אני מוכר לך חוץ מן האילנות ויש בו גפנים חוץ מן הגפנים אמר לו מכלל דאילו שתק היו מכורין בכלל שדה:

חיצת הקנים. טרו"ק בלע"ז קנים הרבה גדילים בקלח אחד:

שהיא פחותה. בטילה לגבי שדה:

שומירה. סוכת נוצרים:

שאינה עשויה בטיט. טוחה בטיט:

ואת החרוב שאינו מורכב. דהיינו בבחרותו אבל כשמזקיין ומתגבר מרכיבין אותו ויש לו שם בפני עצמו ולא בטיל לגבי שדה אבל כל שאר אילנות בכלל שדה:

בתולת השקמה. בבחרותה קודם שנחתכו ענפיה אבל כשמזקיין וגדל הרבה קוצצין הענפים ובאים אחרים במקומן ונקרא סדן השקמה טרוני"ה בלע"ז:

לא את חיצת הקנים כו'. שכל אלו חשובין שדה בפני עצמן והרי הוא כמו שמוכר לחבירו שתי שדות ויש לו שדה אחרת בתוך השתים ואם אמר לו שתי השדות וכל מה שבתוכן אני מוכר לך דאין שדה השלישית שביניהן מכור אף כאן שדה אחת מכר לו ולא שתי שדות וחיצת קנים וחרוב המורכב וסדן השקמה חשובין שדה בפני עצמן:

גמ'

אבני דאכפא. לאחר שקצרו העומרים מניחין אותן לייבשן ומניחין עליהם אבנים כדי שלא יפורם הרוח:

הסדורות. בתוך השדה לעשות גדר לשדה:

צבורות. ואע"ג דאינן סדורות חשיב להו תשמיש קבוע דשדה לימכר עמו:

הכא תרגימו אבני דאכפא. כעין אמר מר הדר למילתיה לפרושי אליבא דר"מ ואליבא דרבנן:

לר"מ. דאמר פרק המוכר את הספינה (לקמן דף עח:); מכר כרם מכר תשמישי כרם ושמעינן דאתא לאיפלוגי אדרבנן ולמימר דאפי' אותן תשמישין שאינן נמכרין לרבנן עם הכרם דלא קביעי כל כך לר"מ מכורין הן והלכך בכל תשמישי כרם ושדה השנוין במשנתנו בעינן לפרושי היכי דמי דלר"מ מכור ולרבנן אינו מכור והלכך לר"מ הני אבני דאכפא מכורין הן בכלל שדה כיון דמתוקנות ומזומנות לצורך העומרים:

ואע"ג דלא מחתון. שאינן מונחות בתוך השדה אלא חוץ לשדה דלהכי אהני מאי דאמר ר"מ מכר כל תשמישי כרם לטפווי במכירת השדה אפילו הנהו תשמישין שאינן מונחין בתוכו הואיל ולצורך השדה נתקנו והא דאמרן לעיל (דף סה:); אפילו תימא ר"מ התם קביעי כו' הני אבני דאכפא דמיתקני קרי קביעי אף על פי שאין מחוברין בקרקע הרי קבועין לתשמיש שדה זו ואין דרך לטלטלן לשדה אחר ולא להשאילן:

לרבנן. דאמרי לא מכר כל תשמישי כרם אלא המיוחדין הרבה לתשמיש אין נמכרין אלא א"כ מחתון לתוך השדה:

ולעולא דאמר אבנים הסדורות לגדר. ובעל כרחך סתמא כרבנן נקט למילתיה דלר"מ לא בעינן סדורות אלא דמתקנן לצורך גדר שדה זו:

אע"ג דלא סידרם. זו על בב זו דבכלל כל תשמישי כרם הוא לרבנן לא מזדבני עד דסידרון לכך דהיינו מעשה גדול ותשמיש קבוע:

29. סט, א

רפ"י

קנים מאי עבידתיהו. מה צריכין לכרם קנים הגדילים בקרקע דקנים סתמא משמע ליה במקום גידולן כמו חיצת הקנים:

קנים המחולקין. מפוצלין שמעמידים תחת הגפנים כדי שיהו הגפנים זקופין והאשכולות תולין באויר ולא יתקלקלו בקרקע וקורין להו פאשיל"ש:

דמשפין. משופין ומתוקנין לכך:

אע"ג דלא מוקמן. שאינן זקופין ונעוצים עדיין בקרקע:

"ואת הקנים שבנרם שהו לצרכו".

"קנים" - מאי עבידתיהו?

אמר רבי רבי ינאי:

קנים המחולקין שמעמידים תחת הגפנים.

□

לרבי מאיר דמשפין, אף על גב דלא מוקמן. לרבנן הוא דמוקמן.

30. סט, א

רס"י

ואע"ג דמטאי למיחצד. הגיע זמן קצירתה וסד"א כל העומד לקצור כקצור דמי אפ"ה לגבי מכירה מכורים בכלל שדה ובדלא מטאי לא איצטריך למיתני מכר דפשיטא היא שהרי השדה מוכר עכשיו לגמרי וזה הלוקח לא יניח למוכר לבשל כאן פירותיו וללקיטה השתא לא חזו הלכך פשיטא דודאי מכר:

אע"ג דאלימי. דבתר תפיסת הקרקע אזלינן ופרושי הוא דקמפרש גמי למתני ואזיל:

דלא קביעא. בקרקע:

לר' מאיר דלא מתקנן. דהשתא אינן תשמיש כלל ולרבנן דלא מחתן דלא הוי תשמיש קבוע וחשוב:

דצריכא לארעא. לשטחה בשדה לאחר קצירה להנפח התבואה מריח הקרקע ולייבש:

דקטיני. קנים דקים: נראה בעיני לפי שטת המשנה דקתני בין כך ובין כך לא מכר את חיצת הקנים שהיא בית רובע ולא את השומירה שהיא עשויה בטיט ולא את חרוב כו' ובסיפא דרישא לא תנינן להו במתניתין שכן סדר שמועה זו והכי גרסינן לה ולא את התבואה התלושה מן הקרקע ואע"ג דצריכא לארעא ולא את חיצת הקנים שהיא בית רובע ואע"ג דקטיני אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן לא את חיצת הקנין בלבד כו' עד אמר רב פפא והוא דקרו לה וורדא דפלניא ולא את השומירה העשויה בטיט ואע"ג דקביעא בעי ר' אלעזר מלבנות של פתחים כו' בעי ר' זירא כו' בעי ר' ירמיה כו' עד היכא דלא מיטלטלי מאי תיקו ולא את חרוב המורכב ולא את סדן השקמה אע"ג דקטיני מנהני מילי אמר רב יהודה אמר רב דאמר קרא ויקם כו' ולפי שיש דברים קצרים בשמועה זו טעו הסופרים ונשתבשו הספרים ולפי סדר שסדרתי אפרשנה:

לא את חיצת הקנים בלבד. שהוא דבר חשוב ומחזיק בית רובע בקרקע אמרו דאינו מוכר עם השדה אלא אפי' ערוגה קטנה דלא הוי בית רובע ואורחא דמילתא נקט של בשמים לפי שדרך לקרות לה שם בפני עצמה והוא הדין לכל דבר שיש לו שם בפני עצמו ובחיצת קנים בלבד פירש לך שיעורא דמילתא דפסיקא היא דאי הוי בית רובע יש לו שם בפני עצמו ואי לא לא:

אמר רב פפא והוא דקרו כו'. לפרושי אתא היכי דמי יש לה שם בפני עצמה דקאמר רבי יוחנן:

וורדא דפלניא. ערוגת בושם של פלוני:

"ואת התבואה המחוברת לקרקע" וכו'.

ואף על גב דמטאי למיחצד.

"ואת חיצת הקנים שפחותה מבית רובע".

ואף על גב דאלימי.

"ואת השומירה שאינה עשויה בטיט".

אף על גב דלא קביעא בארעא.

"ואת החרוב שאינו מורכב, ואת בתולת השקמה".

אף על גב דאלימי.

"אבל לא מכר את האבנים שאינן לצרפה".

לרבי מאיר דלא מתקנן,

לרבנן דלא מחתן.

ולעולא דאמר: אבנים הסדורות לגדר,

לרבי מאיר דלא מתקנן,

לרבנן דלא סדרן.

"ולא את הקנים שבבדם שאינן לצרבו"

לרבי מאיר דלא משפין,

לרבנן דלא מוקמן.

"ולא את התבואה התלושה מן הקרקע".

ואף על גב דצריכא לארעא.

"ולא את חיצת הקנים שהיא בית רובע".

ואף על גב דקטיני.

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן:

לא חיצת הקנים בלבד,

אלא אפילו ערוגה קטנה של בשמים,

ויש לה שם בפני עצמה,

אינה נמכרת עמה.

אמר רב פפא:

והוא, דקרו לה 'וורדא דפלניא'.

רש"י

אע"ג דקביעא. השומירה בקרקע כיון דטוחה בטיט אינה מיטלטלת עוד וחשיבא ויש לה שם בפני עצמה והרי הוא כמוכר את השדה שלא מכר את הבית דאין בית בכלל שדה אלא בכלל חצר:

"ולא השומירה העשויה בטיט".

ואף על גב דמחברא בארעא.

222

31. סט, א

רפ"י

בעי רבי אלעזר כו'. משום מתניי דקמיפלגא בשומירה בין עשויה בטיט לשאינה עשויה בטיט נקט לה הכא להך בעיא דקמיפלגא נמי בין עשויה בטיט לנקיטי בסיכי ובמוכר את הבית לחבירו קבעי אם מכר בכלל הבית מלבנות של פתחים אם לאו והוא תיקון שעושין סביב המזוזות ומלמעלה ומלמטה שהדלת שוקף עליהן:

דמחברי בטינא. מחוברין בכותל אבנים בטיט:
דהא מחברי. והוי מן הבית עצמו:

בסיכי. יתידות קביליש ונוח לפרקן:

מאי. מי אמרינן אינן צריכין לפתח כל כך ולא מכרן או לא תיקו:

בעי ר' זירא. אם תמצוי לומר מלבנות של פתחים דנקיטי בסיכי מכורין בכלל הבית היינו משום דלחיוזוק עבידן אבל מלבנות של חלונות דנקיטי בסיכי מהו לנוי עבידן ולא מזדבני או דלמא כיון דמחברי בסיכי הא מיחברי ונמכרין כדאמרן גבי מלבנות פתחים אבל מחברי בטיט לא מיבעיא לן כן נראה בעיני:

מלבנות של כרעי המטה. חתיכות עץ היו נותנים תחת כרעי המטה כדי שלא ירקבו בקרקע ואם תמצוי לומר גבי פתחים וחלונות דמזדבני היינו משום דמחברי מיהא בסיכי אבל הכא בדלא מיחברי למטה כלל כדמפרש ואזיל קמיבעיא ליה אם הוא מכור עם המטה או לא:

דמיטלטלי בהדה. שמחוברין במסמרות או בסיכי:

בעי רבי אלעזר:

מלבנות של פתחים, מהו?

היכא דמחברי בטינא - לא תיבעי לך, דהא מחבר.

כי תיבעי לך - דנקיטי בסיכי -

מאי?

תיקו.

בעי רבי זירא:

מלבנות של חלונות - מהו?

מי אמרינן: לנוי בעלמא הוא דעבידי

או דלמא: כיון דמחברי מחברי?

תיקו.

בעי רבי ירמיה:

מלבנות של כרעי המטה - מהו?

כל היכא דמטלטלי בהדה - לא תיבעי לך, דהא מטלטלי.

כי תיבעי לך: היכא דלא מטלטלי -

מאי?

תיקו.

רַס"י

מנהגי מילי. דחרוב המורכב וסדן השקמה אין נמכרין בכלל שדה וכיון דמשכחינן דאינן בכלל שדה ממילא ידעינן דאפי' אם אמר כל מה שבתוכה אינן נמכרין כדקתני מתני' בין כך ובין כך לא מכר כו' דכל מה שבתוכה לא מהני אלא לטפויי תשמשיי שדה שאינן קבועין כל כך כגון קנים ואבנים שאינן מתוקנין לצרכה ומיהו להכי קיימי אבל חרוב המורכב וסדן השקמה אשמעינן קרא דחשיבי שדה בפני עצמן ומי שיש לו ג' שדות ומכר שנים החיצוניים ואמר לו כל מה שבתוכן אני מוכר לך דלא מכר שדה השלישי שביניהן אף כאן לא מכר חרוב המורכב וסדן השקמה:

דכתיב ויקם שדה עפרון וגו'. עפרון מכר לו השדה לאברהם בסתמא כדכתיב נתת כסף השדה וגו' וקמהדר ליה עפרון ארץ ארבע מאות וגו' ואפי' קנה אברהם כל האילנות כדכתיב ויקם שדה עפרון וגו' וכל העץ אשר בכל גבולו סביב ע"י קניית השדה סתם קנה גם את כל האילנות והאי אשר בכל גבולו קרא יתירא הוא דמצי למיכתב וכל העץ אשר בשדה דהיינו בתוך גבולי השדה ולמידרש אתא מי שצריך לגבול אותו אילנות קנה שצריכין להיות להו גבול סביב שלא יערער אדם עליהם לומר בתוך שלי נטועים ושלי הם דהיינו כגון אילנות דקין שאין להם שם והדבר שכוח מי נטעם לפיכך צריך לעשות להם גבול סביב אבל כל חרוב המורכב וסדן השקמה גדולים וחשובים ואושא מילתייהו וידוע של מי הן ובקרקע מי הן נטועין ואין צריכין גבול הלכך אינן בכלל השדה סביב:

אמר רב מרשיא מכאן למצרים מה"ת. שהקונה את השדה קנה את המצרים עצמן וכל האילנות הנטועין במצר דמצרים בכלל שדה דהכי משמע סביב כל האילנות הנטועין בקרקע המצר שהוא סביב השדה קנה אברהם כן נראה בעיני:

32. סט, א-ב

"ולא את חרוב המורכב ולא סדן השקמה" וכו'.

סט,ב מנא הני מילי?

אמר רב יהודה אומר רב:

אמר קרא: "ויקם שדה עפרון אשר במקפלה"²²³ (בראשית כג, ז).

מי שצריך לגבול סביב,

יצאו אלו - שאין צריכין לגבול.

"סביב" (בראשית כג, ז).

אמר רב מרשיא:

מכאן, למצרים מן התורה.

33. סט, ב - ע, א

רָצוּ

דִּיקְלִי. שגדלו כל צרכן:
תּאֲלִין. שתילין נטעים בחורים:
הוֹצִין וְצִיצִין. גם הם מיני דקלים כדתנן (סוכה דף כט:). ציני הר הברזל כשרין ויש מפרשים שאין אלו טוענין פירות:
וּאֲעִי' דְּכִי לֹא כְּתַב לִיה הִכִּי קִנִּי. כדתנן המוכר את השדה סתם מוכר חרוב שאינו מורכב ובתולת השקמה וכ"ש שאר אילנות דהא לא משייר במתני' אלא חרוב המורכב וסדן השקמה:
שׁוּפְרָא דְשִׁטְרָא. ייפוי כח השטר דאפי' אי אתו לפני ב"ד טוענין יהיב ליה שהרי מפורשין בתוך השטר:
אִיל לְבַר מְדִיקְלָא פְּלִנְיָא כּוּ'. הכא לא גרסינן אלא לקמן בסמוך אחר דחזיא לדיקלי קא"ל:

קִפְסִיק גִּמְרָא אִיל'. מוכר ללוקח ארעא ודיקלי מזבנינא לך שני מכירות הן שדה זו אני מוכר לך וקנה את השדה ואת הדקלים שבתוכו ודיקלי נמי מזבנינא לך במקום אחר דהא לא קאמר ארעא בדיקלי כדלקמן דהוי משמע דקלים שבתוכה:
הִכִּי גְרִסִּין אִי אִית לִיה דִּיקְלִי יְהִיב לִיה תְּרִי דִּיקְלִי. לבד אותן שבשדה המכורין בכלל שדה דמכירה אחרת היא זו ומיעוט דיקלי שנים ויש ספרים שכתבו בהן אי אית ביה דיקלי יהיב ליה תרי דיקלי דמשמע דאם יש שם דקלים הרבה באותו שדה שמכר לו יתן לו מהן שנים ולא יותר והשאר יעכב לעצמו ולא נהירא כלל דאילו א"ל האי ארעא מזבנינא לך קנה הכל אפילו הדקלים וכשהוסיף לפרש ארעא ודיקלי יפסיד הלוקח כ"ש שייפה כחו כדאמרן לעיל צריך למכתב ליה קני לך דיקלין ותאלין כו' דהוי שופרא דשטרא ולא אמרין שני דקלים מכר לו והשאר יעכב לעצמו ועוד הכי איבעי ליה למימר חזינן אי אית ביה דיקלי לא יהיב ליה אלא תרי דיקלי שהרי כולן היו מכורין מסתמא ואהני יתור לשון זה לשייר לעצמו ומדלא קאמר הכי אלא קאמר יהב ליה תרי דיקלי ש"מ דה"ק אם יש לו דיקלי לבד אותן שמכר עם השדה שהן בתוך השדה יהיב ליה תרי דיקלי:

זְבִין לִיה תְּרִי דִּיקְלִי. יקנה לצרכו של זה שני דקלים שלא היא מחוסר אמנה שכן התנה לו אני מוכר לך אילנות שאקנה לצרכך או יחזיר לו מן המעות כנגד דמי שני דקלים:

וְאִי מְשַׁעְבְּדִי. למלוה:
אֲרַעָא בְּדִיקְלִי. שדה עם דקלים שבתוכו אני מוכר לך ה"ג אי אית בה:
מִקַּח טַעוּת הוּא. ששיקר בו והדרי מעות ונהי דאין אונאה לקרקעות היכא דמוכר ביוקר אפי' יותר משתות מקח טעות מיהא הוי דלדעתן כן לא לקח אלא היה סבור שיש בה דקלים כמו שאמר ליה:

אֲרַעָא בִּיה דִּיקְלִי. מקום הראוי לדקלים לית ליה ללוקח דיקלי שאם אין דקלים בשדה אין זה מקח טעות מ"ט דחזיא לדיקלי קא"ל קרקע יפה לגדל דקלים ומיהו אי אית ביה דיקלי ה"ז של לוקח דכ"ש דה"ק ארעא דחזיא לדיקלי מזבנינא לך כלומר שהדקלים שבה טעונין פירות הרבה:
אִיל'. מוכר שדה אני מוכר לך לבר מדיקלא פלניא:

חֲזִינָן אִי דִּיקְלָא טַבָּא הוּא. כלומר מן הבינונים שטוענין פירות קצת לחודיה שייירה דדעתו ליהנות מפירות שדהו וקנה הלווקח כל השאר בכלל השדה:
וְאִי דִּיקְלָא בִּישָׂא הוּא. אע"פ שיש עדיין רעים ממנו אלא דקרו ליה אינשי להאי דיקלא בישא כגון דלא טעין קבא דאילו טעין קבא לאו דיקלא בישא הוא כדאמרין בעלמא (לעיל דף כו). דיקלא דטעין קבא אסור למקציה:
כ"ש הַנֶּךְ. המוטבים ממנו ששיירן לעצמו דהכי קאמר אפי' ההוא דיקלא בישא אני משייר לעצמי ומיהו אם יש בשדה דיקלי בישא טפי מהאי אינהו מזדבני בכלל דהא דאמרין כ"ש הַנֶּךְ אדיקלי דטבי טפי מהאי קאי:

ה'ג לבר מאילני אי אית ליה אילני לבר מאילני. כלומר אם אמר מוכר ללוקח שדה אני מוכר לך לבר מאילני חזינן אי אית בה שאר אילנות כגון זיתים ותאנים ותפוחים וכל שאר אילנות חוץ מדקלים וגפנים שאין נקראין אילני:

לבר מאילני. מוכר לו את השדה אבל האילנות אינן מכורין שהרי הוציאן מכלל שדה ושיירן לעצמו והאי מילתא דפשיטא הוא אבל משום דבעי למימר לקמן אילני וגופני לבר מאילני נקט לה:

אי אית ביה דיקלי. בההוא שדה ואין בו שאר אילנות ואיהו אמר ליה לבר מאילני ודאי לבר מאילני מכר השדה והנהו דקלין שייר לעצמו ואע"ג דאין סתמן קרוין אילנות אלא רגילין הין לקרותן דקלין מתוך חשיבותן ומתוך שהיו רוב אילנות שלהן דקלים כיון דאין כאן שאר אילנות אלא דקלים האי דקאמר לבר מאילני אדקלים קאי:

אי אית ביה גופני. בההוא שדה והמוכר את השדה מכר את הגפנים וכיון דאמר לבר מאילני ובשדה זו אין בו אלא גפנים לבר מגופני קאמר ואם יש בשדה אילני וגופני ואיהו אמר לבר מאילני הכל מכר ואפי' הגפנים לבר מאילני דגפנים אין קורין להן אילנות ועליה דמוכר רמיא לגלויי דגם הגפנים שייר לעצמו הלכך יד הלווקח על העליונה:

אילני ודיקלי לבר מאילני. הכל מכר לבר מאילני שהדקלים אין קורין להם אילני:
גופני ודיקלי לבר מגופני. אי א"ל לבר מאילני ואין בשדה אלא דקלים וגפנים הדקלים מכר והגפנים שייר דגפנים לגבי דקלים נקראין אילני ובכלל אילני הן טפי מדיקלי כן נראה בעיני וי"מ דאין זה וזה בכלל אילני ואין זה נקרא אילן יותר מזה והלכך המוטב דהיינו גפנים שייר לעצמו ולא נהירא דאם איתא דשניהן שוין ואין זה נקרא אילן יותר מזה ואיהו אמר לבר מאילני הוה לן למימר דתרויהו שייר לעצמו שהרי גילה דעתו שהכל קרא אילני מאחר שאין כאן שום אילן אחר שיקרא אילן אלא אלו:

ה'ג אמר רב כל שעולין כו'. ולעיל קאי היכא דא"ל לבר מאילני וקמפרש רב אלו הן אילנות ששייר שאם קטנים הן הרבה לא מיקרי אילני ולא גרסינן לבר מדיקלי ואילני א"ר כו' ופירוש בעלמא הוא:
כל שעולין לו בחבל. ללקט פירותיו חשיב אילן ובדקל מיירי כדמפרש לקמיה שגבוח הרבה ופירותיו בראשו:

דייני גולה. שמואל וקרנא בפ"ק דסנהדרין (דף יז: ע"ש):
כל שהעול כובשו. חורשין היו בבקר סביב האילנות ואם העול כופף את האילן ועובר השור לדרכו ואין האילן מעכב השור לא חשיב ומיהו אם אין אילנות גדולים בשדה אלא אלו הוה שיעור כדאמרן גבי דיקלי:

הא בדיקלי. מילתיה דרב:
הא באילני. שהעול כובשו דשיעור דעליית חבל לא שייך בהו דבלא חבל עולין בכל שאר אילנות על ידי ענפים המתפצלים לכל צד ושיעורא דכבישת עול נמי איכא למימר דלא שייך בדיקלי דאפי' היכא דכביש ליה עול חשיב הוא אם עולין לו בחבל:

אָמַר רַב יְהוּדָה:

האי מאן דמזבין ארעא לחבריה,
 צריך למכתב ליה: "קני לך דיקלין ותאלין והוצין וציצין".
 ואף על גב דכי לא פתב ליה הכי - קני.

אָפִילוּ הִכִּי שׁוּפְרָא דְשִׁטְרָא הוּא.

אָמַר לִיה: "אֲרַעָא וְדִיקְלִי".

חֲזִינָן,

אי אית ליה - יהיב ליה תרי דיקלי,
 ואי לית ליה - זבין ליה תרי דיקלי.
 ואי משעבדי - פריק ליה תרי דיקלי.

"אֲרַעָא בְּדִיקְלִי".

חֲזִינָן,

אי אית בה דיקלי - יהיב ליה,
 ואי לאו - מקח טעות הוא.

"אֲרַעָא בִּי דִיקְלִי".

לִית לִיה דִּיקְלִי, דְּחֲזִיא לְדִיקְלִי קְאָמַר לִיה.

אָמַר לִיה: "לְבַר מְדִיקְלָא פְּלִנְיָא".

חֲזִינָן,

אי דיקלא טבא הוא - שיירי שייריה.
 אי דיקלא בישא הוא - כל שכן הנהך.

אָמַר לִיה: "לְבַר מְאִילְנִי".

אי אית ליה אילני - לבר מאילני.

אי אית ליה דיקלי - לבר מדיקלי.

אי אית ליה גופני - לבר מגופני.

אילני וגופני - לבר מאילני.

אילני ודיקלי - לבר מאילני.

גופני ודיקלי - לבר מגופני.

ע,א

וְדִינֵי גוּלָּה אָמַר:

כָּל שֶׁעוֹלִין לוֹ בְּחֶבֶל - הוּי שִׁיור,

כָּל שֶׁאֵין עוֹלִין לוֹ בְּחֶבֶל - לֹא הוּי שִׁיור.

וְלֹא פְּלִיגִי:

הָא - בְּדִיקְלִי,

הָא - בְּאִילְנֵי.

רש"י

חוץ מחרוב. המורכב פלוני חוץ מסדן השקמה פלוני והיו בה הרבה חרובין וסדנא מהו דאם הוה שתיק לא היו מכורין בכלל שדה אבל עכשיו ששייר אחד איכא למימר דשאר חרובין מכר לו או דלמא שיורי לא יגרע כחו אלא אפילו שאר חרובין נמי לא קני הלוקח דבשביל שייפה המוכר את כח שלו שפירש בפירוש אינני מוכר לך ההוא חרוב אין לנו לגרע כחו בשאר אלא אי איכא מילתא לטפויי בהאי חוץ כגון דרך מטפיני ליה כדאמר במתניתין ומודי ר"ע בזמן שאמר לו חוץ מאלו שאינו צריך ליקח לו דרך והאי חוץ מחרוב פלוני דקאמר לשייר דרך להאי דקל נתכוין ולא למעט השאר ואפי' לרבנן נמי איכא למימר לפיכך אמר חוץ מחרוב פלוני דבההוא חרוב היה חפץ יותר ולא היה רוצה שיתבענו לוקח לדין ולחרוב זה איכוין לשופרא דשטרא אבל על שאר חרובין לא חשיש לכתוב שופרא דשטרא דמ"מ בוטח הוא במאי דקיי"ל שאין חרוב המורכב נמכר בכלל שדה כן נראה בעיני ועיקר:

(הג"ה). א"ל לא קנה. לא הוא ולא זולתו דכיון שאפי' לא פירש ליה חוץ כגון אלו אינן נמכרין בכלל שדה ה"נ לא קנה ולא פירש הללו אלא להודיעו שכל אילן שבאותה שדה הרי הן כמו אלו ולא נמכרו. ע"כ):

ה"ג איתיביה חוץ מחרוב פלוני חוץ מסדן פלוני לא קנה. ולא גרסינן אותו חרוב לא קנה דא"כ קשיא מעלייתא היא ולא מצי לתרוצי לקמיה שאר חרובין נמי לא קנה: לא שאר חרובין נמי לא קנה. דהאי דקתני לא קנה שאר חרובין קאי וכל שכן האי דקמשייר ולאשמועינן אתא דלא הפסיד שאר חרובין בשביל ההוא ששייר יחידי:

תדע. דלא קני: חוץ משדה פלוני. הסמוך לו חוץ למיצר: הא אחרניי קני. בתמיה והלא שדה אחת מכר לו ולא השאר:

ה"ג אלא לא קני ה"נ לא קני. כלומר אלא פשיטא לן דלא קני הלוקח שאר שדות דהא המוכר שדה אחת לא מכר כל שדותיו בכלל ובשביל שאמר שטות זה חוץ משדה פלוני אין לנו לומר שמכר מה שלא רצה למכור דשדה אחת נתכוין למכור ולא שתי שדות ה"נ המוכר את השדה לא מכר חרוב וסדן דחשיבי שדה בפני עצמן והלכך בשביל ששייר אחת מהן בלא צורך אין לנו לומר שמכר השאר:

ואית דגרס אלא לדמי ה"נ לדמי. כלומר באותו שדה שמכר שייר לעצמו דמי ההוא שדה דקאמר חוץ משדה פלוני ה"נ ה"ק שדה מכור לך חוץ מדמי חרוב פלוני ויש עוד פירושים אחרים ולא נהירא כלל גירסא זו ופירושה משובש היה בספרים ליתן טעם בדבר כיון דלא קני אמאי קאמר חוץ משדה פלוני ומיהו הטעם כדפרישית לשייר ליה דרך לההוא חרוב או לההוא שדה ששייר נתכוין וכדאמרינן נמי (לעיל דף סג.) גבי על מנת שהדיטא העליונה שלי ששייר מקום זיון ומיהו היכא דליכא לטפויי שום דבר אין לנו לומר כיון דליכא לטפויי לגרועי נתכוין דדי לנו אם אינו מטפי ומרויח בשירותו אלא שיפסיד בתמיה:

חוץ מחצי סדן פלוני מהו. ולהאי לישנא פשיטא ליה דחוץ מסדן פלוני לא קנה נמי שאר סדנין:

שאר חרובין פשיטא הוא דלא קני. כדאמרן טעם לעיל תדע דאי א"ל כו' ומשני לא מה ששייר באותו חרוב נמי לא קנה. והא דקתני שאר חרובין לא קנה הכל קורא שאר חרובין אפילו חצי חרוב הנשאר והיינן גרסי' אלא לא קני ה"נ לא קני:

34. ע, א

בְּעָא מִינִיהּ רַב אֲחָא בַר הוּנָא מַרְבַּ שֵׁשֶׁת:
 "חוץ מחרוב פלוני", "חוץ מסדן פלוני" - מהו?
 אותו חרוב - הוא דלא קני,
 הא שאר חרובים - קני.
 או דלמא:

שאר חרובין - נמי לא קני?

אמר ליה:

לא קנה.

איתיביה:

"... "חוץ מחרוב פלוני" ... "חוץ מסדן פלוני" - לא קנה";
 מאי לאו, אותו חרוב - הוא דלא קנה, הא שאר חרובין - קנה!

אמר ליה:

לא,

אפילו שאר חרובין - נמי לא קנה.

תדע דאילו אמר ליה: "שדי מכורה לך חוץ משדה פלונית",

ההיא - הוא דלא קני, הא אחרנייתא - קני?!

אָלָא: לא קנה,

הכא נמי, לא קנה.

ואיכא דאמרי:

בְּעָא מִינִיהּ רַב אֲחָא בַר הוּנָא מַרְבַּ שֵׁשֶׁת:

חוץ מחצי חרוב פלוני, חוץ מחצי סדן פלוני - מהו?

שאר חרובין - ודאי לא קני,

הא מה ששייר באותו חרוב - קני,

או דלמא: אפילו מה ששייר באותו חרוב נמי לא קני?

אמר ליה:

לא קני.

איתיביה:

"... "חוץ מחצי חרוב פלוני" ... "חוץ מחצי סדן פלוני" - שאר חרובין לא קנה;

מאי לאו שאר חרובין - הוא דלא קנה,

הא מה ששייר באותו חרוב - קנה!

אמר ליה:

לא,

אפילו מה ששייר באותו חרוב נמי לא קנה.

תדע,

דאילו אמר ליה: "שדי מכורה לך חוץ מחצי שדה פלוני",

ההוא - הוא דלא קנה, הא איך - קנה?!

אָלָא: לא קני,

הכא נמי, לא קני.

35. ע, א - עא, א

רָס"י

בעא מיניה רב עמרם כו'. משום דדייני גולה נקט לה הכא :
בשטר. שכתב כמה הפקיד לו וחתמו בעדים ואהני ליה האי שטרא דלא
מצי טעין נפקד להדי"מ:

וא"ל. נפקד היום ולמחר החזרתיו לך מהו דהא קי"ל בחזקת הבתים
(לעיל דף מה :) דהמפקיד את חבירו בעדים אי"צ להחזיר בעדים אבל
הכא דאיכא שטר ביד המפקיד מי אמרינן דה"נ מהימנן מיגו דאי בעי
אמר נאנסו והוה מהימנן ובשבועה כדלקמן וכדכתיב שבועת ה' תהיה
בין שניהם (שמות כב) שהתורה האמינתו לנפקד השתא נמי מהימנן
ובשבועה כדלקמן דמה לו לשקר אי בעי הוה פטר נפשיה בטענת שקר
דנאנסו ומשום דלא רצה לשקר ואמר החזרתיו נאמן :

או דלמא אמר ליה. מפקיד שטרך בידי מאי בעי לא היה לך להניח
השטר בידי אילו החזרת לי פקדוני כדי שלא אחזור ואתבענו וכמו מה
לי לשקר במקום עדים דמי ולא אמרינן מה לו לשקר :

ולטיטעמך אילו אמר ליה נאנסו כו'. הלכך לא מצי למיטען מפקיד
שטרך בידי מאי בעי ולמה לי לשקר במקום עדים לא דמי דהא עביד
איניש למידחי ואמר אבדתי את שטרי ונפקד נמי לא הוה תייש לשטרא
משום דהוה מצי למיפטר נפשיה בטענת אונס אבל מלוה את חבירו
בשטר לא מצי טעין לוח פרעתי דא"ל אידך שטרך בידי מאי בעי וגבי
לוח ליכא שום מיגו דאפי' טעין נאנסו צריך לשלם דמלוה להוצאה
ניתנה :

לאו שבועה בעי. בתמיה והשתא אמרת נאמן בלא שבועה ועי"י מיגו לא
מצית למיפטרין משבועה עי"י טענתו לקיימה בלא שבועה כדכתיב
שבועת ה' תהיה בין שניהם :

לימא בפלוגתא. הא דרב חסדא : **שטר כיס היוצא על היתומים.** ראובן
שנתן מעות לשמעון למחצית שכר וכתב לו שטר כמה הפקיד לו ומת
שמעון והוציא ראובן אותו שטר על היתומים לתבוע מהם פקדונו
והיתומים טוענין שמא אבינו החזירו לך אי"נ טענת ברי טענו ואילו היה
מלוה בעלמא שהלוח ראובן לשמעון ומת שמעון כולי עלמא מודו דנשבע
ראובן וגובה כל השטר מן היתומים דלית לאבוהון שום טענה גבי מלוה
ולא מצי טעין נאנסו אלא היה נשבע שלא התקבל מן הלוח כלום וכגון
שהיה טוענו הלוח אשתבע לי דלא פרעתיך כדאמרינן בשבועות (דף מא.)
וגבי יתמי דידיה דלא ידעי למיטען טענינן להו ונשבע וגובה חובו וכי
אבל השתא דלא הוי כולו מלוה אלא פלגא מלוה ופלגא פקדון כדין כל
מעות הנתונות למחצית שכר כדמפרש ואזיל הוא דפליגי דייני גולה
דהיינו שמואל וקרנא ודייני אי"י דהיינו ר' אמי ור' אסי בפ"ק דסנהדרין
(דף יז : ע"ש) : נראה בעיני דה"ג ודכ"ע אית להו דנהרדעי וכי"פ רבינו
חננאל ולא גרס סבריה דמסקנא נמי הכי ס"ל :

דאמרי נהרדעי. בבבא מציעא בפרק המקבל האי עיסקא דיהיב איניש
לחבריה למחצית שכר פלגא הוי מלוה להתחייב באחריות המקבל
דהיינו אותו חצי שנוטל ממנו הריחו ופלגא הוי פקדון גביה ואינו חייב
באחריותו דהך פלגא דקשקיל ממנה מפקיד רוחא והתם מפרש טעמא
עבוד רבנן מילתא דניחא ליה ללוח וניחא ליה למלוה דאיכא קצת
אחריות על זה וקצת על זה ואם נגנב או אבד הכל אין האחד מפסיד
הכל אלא בין שניהן והלכך כיון דסתמא דמילתא כן הוא דפלגא הוי
מלוה גביה צריך הנותן לקבל עליו תרי תילתי בהפסד הואיל ושקיל
פלגא באגר כי היכי דלא להוי רבית מאי דטרח מקבל בפלגא דפקדון
משום פלגא דמלוה שהלוחו דמאי דמקבל נותן אחריות עליה טפי
מפלגא הוי שכר למקבל בשביל טירחא דקטרח בפלגא פקדון או פלגא
יקבל הנותן בהפסד ותילתא באגר ומקבל יטול תרי תילתי דהאי
דקשקיל מקבל רוחא טפי מפלגא זהו שכר טירחא ואין כאן רבית והכי
מפרש באיזהו נשך (ב"מ דף סח :) :

מאי לאו. בפלגא דפקדון קמפלגי בדרב חסדא דאמר לעיל נאמן דבפלגא
דמלוה הכל מודין דנשבע וגובה אותו דאפילו אי הוה אבוהון קיים לא
מצי טעין החזרתו דאמר ליה שטרך בידי מאי בעי וטענת מיגו ליכא
דאפילו אם נאנסו צריך להחזיר דהא מלוה היא גביה הלכך נשבע וגובה
כדין הבא ליפרע מנכסי יתומים אלא בפלגא דהוי פקדון קמיפלגי ובדרב
חסדא דדייני גולה דאמרי נשבע וגובה כולו לא סבירא להו כרב חסדא
דאמר נאמן אלא אי הוה אבוהון קיים לא היה נאמן לומר החזרתיו לך
ואף על גב דאיכא מיגו דטענת אונס משום דא"ל אידך שטרך בידי מאי
בעי הלכך נשבע וגובה כולו מן היתומים אפילו פלגא דפקדון ודייני אי"י
סברי לה כרב חסדא דאילו היה אבוהון קיים הוה מצי למיטען
החזרתיו לך במיגו דהוה מצי למימר נאנסו ולא הוי אידך מצי למימר
שטרך בידי מאי בעי וטענינן נמי הכי בשביל יתמי ומשתבעי יתמי
שבועת יורשין כדמפרש בשבועות שבועה שלא פקדנו אבא כו' כדמפרש
התם הלכך נשבע וגובה מחצה מלוה אבל פלגא פקדון לית ליה :

ה"ג לא דכ"ע אית להו דרב חסדא והכא כו'. דייני גולה סברי בעלמא
סבירא לן כרב חסדא דנאמן לומר החזרתיו לך אבל גבי יתמי ליכא
למימר הכי דכיון דאיכא שטרא ביד נותן ואיהו לא קטעין פרעתיך אגן
לא טענינן ליתמי דאם איתא דפרעיה מימר הוה אמר בשעת צואת
מיתה והשתא דאיכא תרתי שטר ביד הנותן וגם לא צוה בשעת מיתה
הלכך נשבע וגובה כו' :

דאנסייה. ולא הספיק לצוות :

ותרתי. בתמיה דסתרן אהדי דכיון דנאמן אמאי נשבע וגובה כולו והא
מצי אבוהון למיטען החזרתו לך פלגא פקדון ונטעון נמי ליתמי :

בעא מיניה רב עמרם מרב חסדא:
המפקיד אצל חבירו בשטר,
ואמר לו: "החזרתים לך" - מהו?

מי אמרינן: מיגו דאי בעי אָמר: "נָאָנסו",
מְהִימֵן - הַשְׁתָּא נְמִי מְהִימֵן.
אוּ דְלָמָא: אָמר לִיה: "שְׁטָרְךָ בְּיַדִּי מַאי בְּעִי"?

אָמר לִיה: מְהִימֵן.

וְלִמָּא לִיה: "שְׁטָרְךָ בְּיַדִּי מַאי בְּעִי"?

אָמר לִיה:
וְלִטְעֵמִיךָ, וְכִי אָמר לִיה "נָאָנסו",
מִי מְצִי אָמר לִיה: "שְׁטָרְךָ בְּיַדִּי מַאי בְּעִי"!

אָמר לִיה:

סוף סוף כי אָמר לִיה: "נָאָנסו" לָאו שְׁבוּעָה בְּעִי?

הָכָא נְמִי,

מַאי "נָאָמֵן"?

נָאָמֵן בְּשְׁבוּעָה.

לִימָא, בְּפִלּוּגָתָא²²⁴:

שְׁטָר כִּיס הַיּוֹצֵא עַל הַיְתוּמִים,

דִּינֵי גוּלָה אָמְרִי: נִשְׁבַּע וְגוֹבֵה כּוּלּוֹ,

וְדִינֵי אַרְצֵי יִשְׂרָאֵל אָמְרִי: נִשְׁבַּע וְגוֹבֵה מְחֻצָּה.

וְדְכוּלֵי עֲלָמָא, אֵית לְהוּ דְנִהְרְדַעִי,

דְּאָמְרִי נִהְרְדַעִי: הָאֵי עֵיסקָא פְּלָגָא מְלוּה, וּפְלָגָא פְּקָדוֹן,

מַאי לָאו בְּהָא קָא מִיפְלָגִי,

דְּמָר סָבַר: מְצִי אָמר לִיה: "שְׁטָרְךָ בְּיַדִּי מַאי בְּעִי",

וְמָר סָבַר: לָא אָמְרִי.

לֵא,

דְּכוּלֵי עֲלָמָא אֵית לְהוּ דְרַב חֲסָדָא,

וְהָכָא בְּהָא קָמִיפְלָגִי,

דְּמָר סָבַר: אִם אֵיתָא דְפְרַעֲיָה מִימַר הוּה אָמְר,

וְמָר סָבַר: אֵימור מְלֵאךְ הַמּוֹת הוּא דְאָנְסִיָּה.

שְׁלַח רַב הוּנָא בַר אֲבִין:

הַמְפָקִיד אֲצֵל חֲבִירוֹ בְּשֵׁטֶר,

וְאָמַר לוֹ: "הַחֲזֵרְתִּי לְךָ" - נָאָמֵן.

וְשֵׁטֶר כִּיס הַיּוֹצֵא עַל הַיְתוּמִין - נִשְׁבַּע וְגוֹבֵה כּוּלּוֹ.

תַּרְתֵּי?!?

שְׁאֵנֵי הַתָּם,

דְּאִם אֵיתָא דְפְרַעֲיָה מִימַר הוּה אָמַר.

²²⁴ בראשונים ובכתב"י ל"ג: דְּהֵי תַנְאִי, דְּתַנְאִי

רַבִּי

אמר רבא הלכתא נשבע וגובה מחצה. פלגא מלוה אבל פלגא פקדון לא גבי דטענין להו ליתמי אביהם החזיר לך ומשתבעין שבועת יורשין ופטורין והך דאמרינן בפי כל הנשבעין (שבועות דף מה:) אמר רמי בר חמא כמה מעליא הא שמעתא אייל רבא מאי מעליותא כו' עד מכלל דתרוייהו סבירא להו המפקיד אצל חברו בעדים אי"צ להחזיר לו בעדים בשטר מיהא צריך להחזיר לו בשטר פרי"ח ואי"נ בעדים והכא קפסיק רבא נשבע וגובה מחצה דמשמע דאין צריך להחזיר לו בעדים כרב חסדא איכא למימר דהאי דקאמר התם מכלל דתרוייהו סבירא להו לא קאי אלא אהמפקיד את חברו בעדים אבל אהמפקיד בשטר לא קאי ואי"נ קאי לאו דוקא דהא מדרמי בר חמא דשני לרבא דאפקיד ליה בשטר איכא למידק דסי"ל לרמי בר חמא הכי אבל מדשתיק רבא ליכא למידק דהאי דשתיק משום דלפי סברת רמי בר חמא דסי"ל דמפקיד בשטר צריך להחזיר לו בעדים ליכא לאקשוויי תו ומיהו רבא אכתי בקושיא קאי דלא מעליא ההיא שמעתא כדפסיק הלכתא הכא נשבע וגובה מחצה ואין צריך להחזיר לו בעדים:

איפכא מתנינן. דייני גולה אמרי נשבע וגובה מחצה דהיינו נמי כרבא:

רבא אמר:
הלכתא: נשבע וגובה מחצה.

אמר מר זוטרא:
הלכתא: דייני גולה.

אמר ליה רבינא למר זוטרא,
הא אמר רבא:
נשבע וגובה מחצה!

אמר ליה:
אנן דייני גולה,
עא,א איפכא מתנינן לה.

36. עא, א

רש"י

מְשַׁנָּה

לא את הבור ולא את הגת ולא את השוכך,

בין חרבין בין ישובין.

וצריך ליקח לו דרך,

דברי רבי עקיבא,

וחכמים אומרים:

אינו צריך.

ומודה רבי עקיבא:

בזמן שאמר לו: "חוג מאלו" - שאינו צריך ליקח לו דרך.

מכרן לאחר:

רבי עקיבא אומר:

אינו צריך ליקח לו דרך,

וחכמים אומרים:

צריך ליקח לו דרך.

במה דברים אמורים: במוכר,

אבל בנותן מתנה - נותן את נפלה.

האחין שחלקו - זכו בשדה, זכו בנפלה.

המחזיק בנכסי הגר - החזיק בשדה, החזיק בנפלה.

המקדיש את השדה - הקדיש את נפלה.

רבי שמעון אומר:

המקדיש את השדה - לא הקדיש אלא את החרוב המורכב,

ואת סדן השקמה.

גְּמָרָא

מאי שנא מוכר ומאי שנא מתנה?

פירש יהודה בן נקוסא לפני רבי:

זה - פירש,

וזה - לא פירש.

האי "זה פירש, וזה לא פירש"?

זה לא פירש וזה לא פירש הוא!

אלא,

זה - היה לו לפירש,

וזה - לא היה לו לפירש.

מתני'

לא את הבור. שבשדה אע"פ שאמר לו כל מה שבתוכה:

מכרן לאחר. והשדה עיכב לעצמו:

במה דברים אמורים. כל הני לא מכר דמתני':

במוכר. דאפי' למ"ד מוכר בעין יפה מוכר ה"מ

דמה שמפרש במכירתו מכר הכל ולא עיכב

לעצמו כלום ממה שמכר לחבירו כגון המוכר

בית ושדה שלא עיכב דרך לילך לבורו ולדותו

ולגתו אבל למכור יותר ממה שפירש לגבי הכי

לא הוי עין יפה למכור בכלל שדה דברים

אחרים שאינן בכלל שדה:

אבל בנותן מתנה נותן את כולה. כל הני

דאמרו לא מכר ואפילו הני דאינן בכלל מה

שבתוכה כגון חרוב המורכב וסדן השקמה

ובר וגת ושובך והכי מוכח גבי הקדש וה"ה

לכל הנך וטעמא משום דנותן בעין יפה נותן

יותר מדאי ואפילו מאי דלא הוי בכלל שדה

הואיל וקבוע בתוך השדה ומיהו אם יש מעות

בשדה או תבואה תלושה שאינה צריכה

לקרקע או כל דבר שלא הוצרך לתנא דמתני'

להזכיר ולומר לא מכר משום דמילתא

דפשיטא הוא דאינו בכלל שדה כלל ההיא

ודאי לא קנה לה מקבל מתנה:

זכה בכולה. אפילו בור וגת ושובך שבשדה

קנה שכיון שזה נוטל שדה אחת וזה אחת

כנגדו להסתלק זה משל זה נתכוונו ומיהו

להיות לו דרך לפנימי על החיצון איכא למימר

דאית ליה כרב כדפרישנא טעם לעיל (דף סה).

דא"ל אדור בשדה שלי כי היכי דדרו בה

אבהתאי כדכתיב תחת אבותיך יהיו בניך:

החזיק בכולה. אפילו בחרוב וסדן ואע"ג

דחשיבנא ליה בגמי' כשתי שדות וגבי ב' שדות

ומצר אחד ביניהו והחזיק באחת מהן ע"מ

לקנות אותה ואת חבירתה אמרינן בחזקת

הבתים (לעיל דף נג:): אותה קנה חבירתה לא

קנה אפי"ה הכא קנה דנהי נמי דבי שדות

חשבינן לשדה ולחרוב המורכב מיהו ליכא

מצר ביניהן דכבי שדות ואין מצר אחר ביניהן

דמו:

הקדיש את כולן. דבעין יפה מקדיש כמו

נותן:

ר"ש אומר המקדיש את השדה לא הקדיש

כלום. מכל אותן דברים שאמרנו גבי מוכר

דלא מכר דהמקדיש דעתו כדעת מוכר שלא

הקדיש אלא מה שפירש:

אלא את חרוב המורכב כו'. דאע"ג דגבי

מכירת השדה אינן מכורין הכא מוקדשין

וטעמא מפרש בגמ':

גמ'

מאי שנא מוכר ומ"ש מתנה. נהי נמי דנותן

בעין יפה נותן טפי ממוכר אפי"ה זימנין שאינו

נותן אלא מה שמפרש בפיו אבל מידי שאינו

בכלל לא קיהיב כגון הנך דתנן בהו לא מכר:

זה פירש. נותן פירש לו את הכל והלכך קנה

הכל ולקמיה פריך עלה:

ומתמה האי כו' והרי זה לא פירש וזה לא

פירש. דהמוכר והנותן סתמא קתני:

זה היה לו לפרש. נותן מתנה כיון דרגיל ליתן

בעין יפה אם איתא דהאי לאו בעין יפה יהיב

היה לו לפרש ולשייר בור וגת ושובך וכל הנך

דמתני' ומדלא שייר הפסיד אבל מוכר זווי

אנסוהו ולא מכר אלא מה שפירש ואפילו אם

יש שרגיל למכור בעין יפה מסתמא אין לומר

כן דיד לוקח על התחתונה דלא היה לו לפרש

ורבינו חננאל פירש הקונה היה לו לפרש דכיון

שנותן דמים אינו מתבייש מן המוכר ומדלא

הזקיק למוכר לפרש לו הכל הפסיד אבל

מקבל מתנה בושת יש לו מן הנותן ואין לו

לפרש ולשאול לו בור וגת ושובך הלכך עליה

דנותן רמיא לגלויי ואם לא פירש קנה הכל:

כ"י

דמחזיק מאה גולפי. בקרקע רוחב ואורך הבית יכולין לסדר מאה חביות דהיינו י' חביות אורך על י' חביות רוחב:

דהוה מחזיק מאה ועשרים. ולא היה לו בית אחר של מאה: **מאה ועשרים לא א"ל.** ויטול בבית ה' חלקים וחלק ו' דהיינו כ' חביות יפסיד:

בעין יפה יהיב. כל הבית כולה והאי דקאמר מחזיק מאה גולפי סבור היה שלא היה מחזיק יותר ולשם חשיבות אמר כן דמתנה גדולה כזאת נותן לו:

37. עא, א

ההוא דאמר להו: "הבו ליה לפלגיא ביתא מחזיק מאה גולפי".
אשתכח דהוה מחזיק מאה ועשרין.

אמר מר זוטרא:
"מאה" אמר ליה,
מאה ועשרין - לא אמר ליה.

רב אשי אמר:
מי לא תגן:

"במה דברים אמורים: במוכר,

אבל בנותן מתנה נותן את כולו"?

אלמא: מאן דיהיב מתנה - בעין יפה יהיב.
הכא נמי, מאן דיהיב מתנה - בעין יפה יהיב.

38. עא, א - עב, ב

רָצ"י

דאמור רבנן. במתניי דהמוכר את הספינה (לקמן דף פא.):

שני אילנות. אבל גי חשיבי שדה אילן וקנה קרקע ביניהן וחוצה להן כמלא אורה וסלו ואם מתו יש לו קרקע כדתנן לקמן בהמוכר את הספינה:

ה"ז לא קנה קרקע. ביניהן וחוצה להן וגם אם מתו אין לו קרקע ליטע אחרים במקומן כדתנן לקמן באידך פירקין ולא קנה אלא לפירותיו כל זמן שיתקיים האילן ואליבא דרבנן אתיא דאמרי בעין רעה מוכר אבל אליבא דר"ע יש לו קרקע ליטע אחרים במקומן אם ימותו אלו כדמוכח לקמן בשמעתין גבי מקדיש גי אילנות בזה אחר זה דאמרינן דלא הקדיש קרקע אמריי אי ר"ע הא מוכר בעין יפה מוכר וכ"ש מקדיש אלמא במוכר ב"י אילנות לחבירו דהיינו דומיא דגי אילנות בזה אחר זה דקנה קרקע עם האילן וה"י אמרינן בחזקת הבתים (לעיל דף לו.): מכר אילנות ושייר קרקע לפניו פלוגתא דר"ע ורבנן ואע"ג דסיפא דמירי בגי אילנות מוקמינן לקמן באידך פירקין אפילו כר"ע מיהו רישא לאו ר"ע היא:

יש לו קרקע. ליטע אחר במקומו דבעין רעה מכר לו הקרקע:

ואפי' לר"ע. גמרא קאמר ליה דאפילו לר"ע אמרה רב הונא דאי לרבנן פשיטא כדפריך לקמן: **הני מילי.** גבי מכר את הבית ושייר בור ודות דלית ליה שום היזק ללוקח דהא לא מכחשי בארעא והלכך לא חשש לשייר כלום מן הקרקע סביב הבור ולא הדרך אבל אילנות שמקלקלין את הקרקע שייר מן הקרקע עם האילנות אף לחזור וליטע במקומן אם יזקינו אלו משום דלא לימא ליה לוקח עקור אילנך כשימות והיפטר מכאן:

דאם איתא דלא שייר כו'.¹ ואנן סהדי דלדעת כן עיכב את האילנות לעצמו שיהיו כאן לעולם אף לחזור וליטע אחרים במקומן כדרך שהיה לו כח זה באילנות הללו עד עכשיו אבל לוקח אילנות אין לומר לצורך כל הימים לקחו וליטע אחרים במקומן דעביד איניש דזבין ארעא ליומיה ולפירות קנאו:

לא הקדיש. מכל הנך דאמרן לא מכר: **אלא חרוב המורכב כו'.²** אבל שאר אילנות ממילא קדושים הם בכלל שדה כמו שמכורין מסתמא בכלל שדה:

אמר ר"ש מה טעם. הוּו מוקדשין חרוב וסדן טפי מכל הנך דלעיל דסייל מקדיש כמוכר שלא הקדיש אלא דברים דשייכי לשדה טובא דהוּו נמי מכורין לענין מכר והלכך חרוב המורכב אינו מוקדש בכלל שדה:

הואיל ויונקין משדה הקדש. הוא הקדיש את השדה בעין יפה אפילו מקום החרוב והסדן וכששיירו לעצמו לא שייר עמהן קרקע נמצאו גדלים מקרקע הקדש וגיזולי הקדש הקדש נגהו אלמא המשיר אילנות לעצמו אינו משייר קרקע אלא בעין יפה מוכר ומקדיש כל הקרקע:

ואי אמרת. דמאן דמזבין קרקע לאחר ומשייר אילנות לעצמו משייר כמו כן קרקע יניקת האילנות וה"ה למקדיש אליבא דר"ש דהא כי הדדי נינהו אי"כ אמאי קדשי חרוב וסדן משום שיונקין משדה הקדש הא כי ינקי מדנפשיהו קא ינקי ממה ששייר לעצמו ולא מקרקע הקדש:

ומשני **ר"ש דאמר כר"ע.** רבו דמוכר בעין יפה מוכר הכל ולא שייר מן הקרקע כלום בין לצורך דרך בור ודות שעייכב בין ליניקת האילנות ששייר לפניו ומצי לוקח למימר ליה היום ולמחר כשייבש האילן עקור אילנך שקול וזיל וה"ה להקדש ומיהו לגבי מוכר בכלל שדה דברים שאינן בכללו לא שייד למימר עין יפה ועין רעה דמה שלא פירש לא מכר והשתא הדר ביה הגמרא ממאי דאמר לעיל ואפילו לרבי עקיבא כו

המשך רש"י בעמוד הבא

"המקדיש את השדה - הקדיש את בולה".

אמר רב הונא:

אף על גב דאמור רבנן:

"הקונה שני אילנות בתוך של חבירו - הרי זה לא קנה קרקע" - מכר קרקע ושייר שני אילנות לפניו - יש לו קרקע.

ואפילו לרבי עקיבא, דאמר: מוכר בעין יפה מוכר, הני מילי גבי בור ודות, דלא קא מכחשי בארעא, אב"ל אילנות דקא מכחשי בארעא -

עא,ב אם איתא דלא שייר - לימא ליה: 'עקור אילנך, שקול וזיל'.

תנן:

"רבי שמעון אומר:

המקדיש את השדה,

לא הקדיש אלא: חרוב המורכב,

וסדו השקמה",

ותני עלה:

"אמר רבי שמעון:

מה טעם? הואיל ויונקין משדה הקדש" -

ואי סלקא דעתך: שיירי שייר,

פי קא ינקי, מדנפשיה קא ינקי!

רבי שמעון דאמר כרבי עקיבא,

ורב הונא דאמר כרבנן.

כרבנן!?

פשיטא!

נפקא מינה:

דאי נפלי, הדר שתיל להו.

עא,ב ומי מצית מוקמת לה לרבי שמעון כרבי עקיבא!?

והא תניא:

"הקדיש שלשה אילנות ממטע עשרה לבית סאה -

הרי הקדיש את הקרקע ואת האילנות שביניהם;

לפיכך, נשהוא פודה,

פודה בית זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף.

פחות מבאן,

או יותר על כן,

או שהקדישן בזה אחר זה -

הרי זה לא הקדיש: לא הקרקע,

ולא את האילנות שביניהם;

לפיכך, נשהוא פודה - פודה את האילנות בשויהו.

ולא עוד,

אלא אפילו הקדיש את האילנות וחרוץ והקדיש את הקרקע -

נשהוא פודה - פודה את האילנות בשויהו.

וחרוץ ופודה בית זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף".

מני?

אי רבי עקיבא - הא אמר: **"מוכר בעין יפה מוכר",** וכל שכן מקדיש!

אי רבנן - הא אמרי: **"מוכר הוא בעין רעה מוכר",** אב"ל מקדיש בעין יפה מקדיש!

אלא פשיטא רבי שמעון היא.

רָקָ"י

ורב הונא. דמשייר קרקע עם האילנות דאמר כרבנן דבעין רעה מוכר ושייר לעצמו ממה שמכר את הצריך ליניקת אילנותיו דומיא דדרך בורו ודותו ששייר עם הבור והדות ומיהו במסקנא דשמעתא מיתוקמא הא דרב הונא אפילו לר"ע וה"נ אמרינן בחזקת הבתים (לעיל דף לו.) פשיטא מכר קרקע ושייר האילנות לפניו יש לו קרקע ואפילו לר"ע עקיבא כו' והא דמשני גמרא ר"ש דאמר כר"ע ולא קמשני ר"ש ס"ל המקדיש בעין יפה מקדיש טפי ממוכר דאילו מוכר ושייר אילנות לפניו כמו כן שייר קרקע לעצמו כדרב הונא אבל מקדיש בעין יפה הקדיש הכל ולא שייר אלא החרוב לבדו בלא קרקע ליכא למימר הכי דאם כן לאו למוכר מדמי ליה מכל וכל ולא לנותן מתנה מדמי ליה מכל וכל אלא קצת מדמי ליה למוכר דלא הקדיש אלא דברים שבכלל שדה ולנותן מתנה מדמי ליה שלא שייר כלום לעצמו במה שפירש והקדיש דכל הקרקע הקדיש ולא שייר מקום יניקת חרוב והא לאו סברא הוא אלא או לנותן מתנה מדמי ליה לגמרי כרבנן דאמרי הקדיש את כולן או למוכר מדמינא ליה מכל וכל דכי היכי דמוכר שדה לא מכר בור וגת ושובך הוא הדין למקדיש וכי היכי דמוכר בעין יפה מוכר כל מה שפירש במכירתו ולא שייר מן הקרקע כלום אפילו ליניקת אילנותיו ה"ה למקדיש:

וקמתמה כרבנן פשיטא. כיון דבעין רעה מוכר ועוד דמצי לוקח למימר ליה עקור אילנך שקול וזיל משום דמכחשי בארעא קל וחומר הוא לגבי בור ודות דלא מכחשי בארעא ואפ"ה אמרי רבנן דשייר דרך לעצמו לבורו ולדותו כל שכן גבי אילן:

נפקא מינה. הא דרב הונא דאתא לאשמעינן אליבא דרבנן דשייר קרקע לעצמו דאי נפלי הדר שתיל להו דאי לאו דרב הונא הוה אמינא שייר אילנות לפניו יש לו קרקע כל ימי קיום האילנות אבל הזקינן אין לו קרקע דומיא דבור ודות דאי נפיל הבור והדות ואי אפשר לתקנו אין לו עוד דרך ומעיקרא נמי הוה ידעינן דאתא רב הונא לאשמעינן דאי נפלי הדר שתיל להו אבל גמרא לא הוה מסיק אדעתיה שיש שום חידוש בדברי רב הונא אלא האי ואפילו לר"ע כו' והלכך כיון דליתא להאי אפי' הוה פריך פשיטא:

ומי מצית מוקמת ליה ר"ש כר"ע. ולמימר דבעין יפה מקדיש:
ג' אילנות. חשיבי שדה האילן והקדיש קרקע עמהן כל הצריך ליניקתם ובנטיעות מיירי דאילו באילנות זקנים אמרו לא יחפור דבית סאה צריך לשלשה:

ממטע י' לבית סאה. דהיינו מאתן וחמשין לכל חד כדאמרן בלא יחפור (לעיל דף כו.) ואע"ג דלגבי מוכר שלשה אילנות אמרינן שיעורא לקמן בהמוכר את הספינה (דף פב.) והוא שנטועין מדי' אמות ועד ט"ז התם בדעת מוכר תליא מילתא וזהו דעתו להקנות לו הצריך לו ללקיטת פירותיו ביניהן וחוצה להן כמלא אורה וסלו כדאמרי התם אבל הכא ביניקה תליא מילתא:

ואת האילנות. קטנים שביניהן:
וכשהוא פודה. אינו צריך לפדות האילנות בשוייהן והקרקע כפי חשבון הכתוב בפרשה (ויקרא כז) ואם משדה אחוזתו יקדיש איש לה' והיה ערכך לפי זרעו זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף אלא הכל פודה ביחד לפי חשבון בית זרע חומר שעורים בני' שקל כסף דהיינו לבית כור סלע ופונדיון לשנה שזהו חשבון נ' שקל כסף למ"ט שני יובל אלא שיש פונדיון יותר בשביל הכרע כדמפרש בערכין דהסלע לא הוי אלא מ"ח פונדיון:
פודה בית זרע כו'. דכתיב בקרא ואם משדה אחוזתו וגו' ואילנות בכלל שדה כדנפקא לעיל (דף סט.) מוים שדה עפרון:

פחות מיכן. חשיב יער וסופו ליתלש:
או יותר מיכן. אין הקרקע צריך להן והוי כמקדיש אילן אחד שאינו מקדיש קרקע וכי האי גוונא נמי תניא גבי מוכר ג' אילנות בפרק המוכר את הספינה:
בזה אחר זה. לא היה דעתו להקדיש קרקע:

פודן בשוייהן. כדן כל הקדש שלא נאמר חשבון חמשים שקל כסף אלא במקדיש שדה אחוזה אבל באילן בלא קרקע לא נאמר:

ה"ג **ולא עוד אלא אפילו הקדיש את האילנות וחזר והקדיש את הקרקע כו'.** לא מיבעיא היכא דהקדיש את האילנות בזה אחר זה ושוב לא הקדיש את הקרקע דפודן בשוייהן אלא אפילו חזר והקדיש את הקרקע אחר שהקדיש האילנות בזה אחר זה שאינו פודם עם הקרקע דהא מעיקרא קדשו לדמיהן וכשהקדיש שוב את הקרקע צריך לפדות גם את הקרקע סלע ופונדיון לשנה לבד פדיון האילנות בשוייהן דשני הקדשות הן זה הוקדש לדמיו וזה לפי חשבון חמשים ואין לנו להפסיד הקדש דמי האילנות דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט ומשעה שהוקדשו ראויין לפדות בדמיהן בלא קרקע:

מני. הך ברייתא דקתני פודן בשוייהן דמשמע דאפילו מקום האילנות לא הקדיש אלא בעין רעה הקדיש אילנות בלא קרקע היכא דלא הקדיש ג' ביחד:

אילימא ר"ע האמר בעין יפה מוכר. וסבירא ליה דמוכר שני אילנות יש לו קרקע ללוקח דלית ליה מתנני דהמוכר את הספינה דהלוקח שני אילנות בתוך של חבירו אין לו קרקע אלא רבנן היא כדפרישית לעיל וכל שכן לר"ע מקדיש ב' אילנות או ג' בזה אחר זה דיש לו מיהא להקדש מקום האילנות ויפדו אגב קרקע לפי חשבון בית זרע חומר שעורים:

ואי רבנן. דפליגי עליה דר"ע היא האמרי מוכר בעין רעה מוכר:
אבל מקדיש כו'. כדקתני סיפא בד"א במוכר כו':

אלא פשיטא ר"ש היא. דשמעינן ליה במתנני' דמשוי דין מוכר כמקדיש שלא הקדיש בור ודות וגת ושובך בכלל שדה ואשמעינן הכא דס"ל נמי דמכל וכל הוי מקדיש בעין רעה דהיכא דמקדיש אילן לא הקדיש מקומו:

ר"ש

ור"ש אליבא דמאן. מרבותיו שהרי מתלמידי ר"ע היה כדאמרינן (יבמות דף סב: ע"ש) עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם רבי יהודה ורבי מאיר ורבי יוסי ורבי שמעון ורבי נחמיה כו' :

אלא פשיטא אליבא דרבנן דר"ע היא. והאי בד"א במוכר כו' רבנן דר"ש קאמרי ליה אבל לר"ש כי היכי דפליגי רבנן ור"ע במוכר פליגי נמי במקדיש וקסבר ר"ש דין גבוה לרבנן דר"ע כדון הדיוט :

אף מקדיש נמי בעין רעה מקדיש. אלמא לא מצית לתרוצי לעיל ר"ש אליבא דר"ע והדרן קושיין קמייתא לדוכתה דשמעין ליה לר"ש דהמקדיש את השדה הקדיש חרוב משום יניקת שדה הקדש דלא שייר ארעא לעצמו לצורך החרוב אלא בעין יפה הקדיש וה"ה למוכר דשייר אילנות לפניו וקשיא לרב הונא ומיהו לר"ש נמי קשיא דידיה אדידיה כדקפריך לקמן דלעיל אמר עין יפה גבי הקדש והכא אית ליה עין רעה אך שיטת הגמרא עתה להקשות לרב הונא ומתכוין להעמיד קושיא ראשונה שתייר רב הונא ואר"ש כר"ע ואנו העמדנו דלית ליה הא דר"ע ותיחדר קושיא לדוכתה ומשייר ארעא לא גרס דמשמע שמתכוין הגמרא להקשות דר"ש אדר"ש דהכא שמעין ליה עין רעה והלכך משייר ארעא גבי מקדיש קרקע ושייר אילנות לפניו ולעיל שמעין דלא שייר כדדייקין מדקאמר הואיל ויונקין כו' דא"כ מאי האי דקאמר תו ואלא קשיא כו' אלא לרב הונא מקשינן כדפרישית והיינו דקפריך ואלא קשיא הואיל ויונקין כו' כמו וליטעמיד אדמקשי לרב הונא תקשי דר"ש שמעון אדרבי שמעון דהכא שמעין ליה בעין רעה מקדיש ולעיל קאמר הואיל ויונקין כו' דמשמע הכל הקדיש בעין יפה ולא שייר קרקע לחרוב שלו :

ה"ג אלא ר"ש לדבריהם דרבנן כו'. ושינויא הוא דקא משני דלא תקשי למאי דאמר רב הונא ואפילו לרבי עקיבא כו' ולא תקשי נמי דר"ש אדר"ש שמעון כו' :

מקדיש נמי בעין רעה מקדיש. דאפי"ב במה שהקדיש משייר לעצמו וכיון דלא הקדיש חרוב ושקמה לא הקדיש נמי קרקע הצריך לו כמו גבי מוכר ושייר אילנות לפניו יש לו קרקע אפי"ב לר"ע כמו שאמר רב הונא וכל שכן לרבנן :

אלא לדידכו. דאית לכו בעין יפה יותר מדאי גבי הקדש אפי"ב להקדיש בור וגת שאינם בכלל שדה די היה לכם אילו עשיתם מקדיש כמוכר לר"ע למימר ביה עין יפה לגבי מאי דמקדיש בהדיא כגון המקדיש את השדה הקדיש כל הקרקע כולו בעין יפה ולא שייר מן הקרקע כלום לצורך חרוב שלו נמצא יונק מן ההקדש וקדוש אבל בור דות ושובך וכל הנך דאמרן לעיל דאינן בכלל שדה לא ליקדשו שהרי אין דעתו להקדיש יותר ממה שהוא מפרש :

ואמרי ליה רבנן לא שנה. כלומר לא חשו לדבריו דהא קאמרי הקדיש את כולן דמדמו ליה לנותן מתנה שנותן ומקדיש בעין יפה כל מה שבשדה הואיל ושייך גביה דשדה פורתא ומהשתא מיתוקמא מילתיה דרב הונא אפילו כרבי עקיבא כדאמרן מעיקרא :

ליזיל בתר שעת פדיון. דהא עכשיו הכל קדוש אילנות בהדי קרקע והכל קרוי שדה :

דהא שמעין ליה כו'. וסברא בעלמא היא והכי משמע ליה קרא ואם משדה אחוזתו יקדיש איש לה' והיה ערכך עכשיו בשעת פדיון בית זרע תומר שעורים וגוי' : המקדיש שדה מקנה פודה בשוייו כדכתיב בהדיא בפרשה אבל בשדה אחוזה קצב הכתוב זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף : **ואחר כך מת אביו.** וכ"ש אם מת אביו תחלה ואחר כך הקדישה דבשעת הקדשה כבר היתה שדה אחוזה ממש :

כשדה אחוזה. לפדותה בסלע ופונדיון לשנה : **ואם את שדה מקנתו וגו'.** וסיפיה דקרא ונתן את הערך : **שדה שאינה ראויה.** בשעת הקדש להיות שדה אחוזה היום ולמחר כגון שלקחו מאחר אי נמי מאביו ולא מת קודם היובל וקא ס"ד השתא דקרא לא כמו דייק ולא כמו דייק אלא לפי סברת דבריהן מפרשים הפסוק דס"ל לרבי שמעון דאזלינן בכל הקדשות בתר שעת פדיון כקנין כל דבר שאין לוקחין את החפץ אלא לפי שווי בשעת מקח :

שהיא שדה אחוזה. בשעה שהקדישה דאילו לא מת אביו היתה חוזרת ביובל לאביו כדכתיב בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו ועתה כשמת אביו הרי היא לו שדה אחוזה ויחזור לו ביובל אבל הקדישה ואח"כ מת אביו ס"ל לר"מ דאינה כשדה אחוזה :

לכדור"מ הוא דאתא. דמרבוי אחד אין לך לרבות אלא ההוא דדמי טפי לרבוויי אלא [לאן] משום דאזלי מסברא בשעת פדיון ומפרשי ליה לקרא לפי דעתם :

ורבי שמעון אליבא דמאן?

אי אליבא דרבי עקיבא - הא אמר: 'מוכר בעין יפה מוכר',

וכל שכן מקדיש!

אלא פשיטא אליבא דרבנן!

וקא סבר רבי שמעון:

כי היכי דמוכר בעין רעה מוכר,

מקדיש נמי בעין רעה מקדיש, ומשייר ארעא²²⁵!

עב, ואלא קשיא "הואיל ויונקין משדה הקדש"!

אלא,

רבי שמעון לדבריהם דרבנן קאמר להו:

לדידי, כי היכי דמוכר בעין רעה מוכר -

מקדיש נמי בעין רעה מקדיש,

ושיוירי משייר.

לדידכו, אודו לי מיהא דלא הקדיש אלא חרוב המורכב וסדון השקמה!

ואמרי ליה רבנן: לא שנה.

במאי אוקימתא לה, פרבי שמעון?!

אימא סיפא:

"ולא עוד,

אלא אפילו הקדיש את האילנות וחרו והקדיש את הקרקע,

בשהוא פודה, פודה את האילנות בשויהו,

וחרו ופודה בית זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף,"

ואי רבי שמעון,

ליזיל בתר פדיון וינפרקו אגב ארעיהו,

דהא שמעין ליה לרבי שמעון דאזיל בתר פדיון!

דתניא:

"מנין ללוקח שדה מאביו, והקדישה, ואחר כך מת אביו,

מנין שתהא לפניו כשדה אחוזה?

תלמוד לומר: "ואם את שדה מקנתו אשר לא משדה אחוזתו" -

שדה שאין ראויה להיות שדה אחוזה,

יצתה זו שראויה להיות שדה אחוזה,

דברי רבי יהודה ורבי שמעון.

רבי מאיר אומר:

מנין ללוקח שדה מאביו ומת אביו, ואחר כך הקדיש,

מנין שתהא לפניו כשדה אחוזה?

תלמוד לומר: "ואם את שדה מקנתו אשר לא משדה אחוזתו" -

שדה שאינה שדה אחוזה יצתה זו שהיא שדה אחוזה,"

ואילו רבי יהודה ורבי שמעון,

(²²⁶היכא דמת אביו ואחר כך הקדישה לא צריכי קרא,

כי אצטרך קרא) [אפילו] היכא דהקדישה ואחר כך מת אביו,

[הנה שדה אחוזה];

מנא להו?

אי מהאי קרא -

אימא לכדרי מאיר הוא דאתא,

אלא לאו משום דאזלי בתר פדיון?!

אמר רב נחמן בר יצחק:

לעולם בעלמא רבי יהודה ורבי שמעון לא אזלי בתר פדיון,

²²⁵ רש"ים לא גורס מילים אלו - עיין בפירושו

²²⁶ עיין תד"ה הכי גרסינן, וע"ע הגהות הב"ח

רש"י

קרא אשכחו. דמרבי ליה בהדיא אבל בעלמא ניזיל גבי שעת הקדש לחומרא דכיון דקדשו אילנות לדמיהן אין לנו להפסיד הקדש:

א"כ. כדר' מאיר דלא ריבה הכתוב בדין שדה אחוזה אלא מת ואח"כ הקדיש:

ה"ג לכתוב קרא אשר לא שדה אחוזתו מאי משדה. דהכי משמע קרא ואם את השדה מקנה שאינה מקצת שדה אחוזה אבל אם היא שדה אחוזה מקצת דהיינו הקדישה ואח"כ מת אביו דכמעט קנוי היא בכלל שדה אחוזה בשעת הקדש שהרי יכולה להיות שדה אחוזה אם ימות קודם היובל ולעולם בתר שעת הקדש אזיל:

והכא קרא אשכחו ודרוש:

אם כן, לכתוב קרא:

'ואם את שדה מקנתו אשר לא אחזתו',

אי נמי, 'שדה אחזתו',

מאי "אשר לא משדה אחזתו"?

את שאינה ראויה להיות שדה אחוזה,

יצתה זו שראויה להיות שדה אחוזה.

39. עב, ב

רש"י

יש לו קרקע. כדין הקונה שלשה אילנות בתוך של חבירו דחשיבותו לא תגרע כחו:

דלא מיזדבן אגב ארעא. כדתנן במתניי ואם היו שני אילנות והאי חרוב האילנות מכורין והאי אינו מכור ומשום רישא נקט סיפא:

תורת עומר עליו. כשיש עמו שנים מצטרפין לשלשה עמרים ולא הווי שכחה:

שני עומרים שכחה שלשה אינן שכחה. בספרי מפיך ליה מהאי קרא ושכחת עומר בשדה (דברים כד) ולא גדיש וגם עומר שיש בו סאתים מפיך ליה התם מדכתיב לקחתו למעוטי האי דאינו ניקח בפעם אחת יפה:

תורת גדיש עליו. דאפילו כשהוא לבדו אינו שכחה כדדרשינן בספרי עומר ולא הגדיש:

אמר רב הונא:

חרוב המורקב וסדן השקמה - תורת אילן עליו, ותורת קרקע עליו.

"תורת אילן עליו" - דהיכא דאקדיש או זבין שני אילנות והאי - יש לו קרקע. "תורת קרקע עליו" - דלא מזדבן אגב ארעא.

ואמר רב הונא:

עומר שיש בו סאתים - תורת עומר עליו, ותורת גדיש עליו.

"תורת עומר עליו": דשני עומרים - שכחה, שנים והוא - אינן שכחה,

"תורת גדיש עליו": דתנן:

"עומר שיש בו סאתים, שכחו - אין שכחה" (פאה ו, ו).

ר"י

חרוב המורכב וסדן השקמה.
 אם קדוש בכלל שדה אם לאו
 באנו למחלוקת ר' מנחם בר'
 יוסי ורבנן דלרבנן קדשי דבעין
 יפה מקדיש כדתנן במתניתין
 ורבי מנחם בר' יוסי כרבי שמעון
 דבעין רעה מקדיש ואפי' חרוב
 שיונק מן השדה לא קדיש דבעין
 רעה כל כך הקדיש את השדה
 ששייר מן השדה לצורך יניקת
 חרוב שלו וכדפרישית לעיל רבי
 שמעון לדבריהם דרבנן קאמר
 להו כו' והכי הוה שמיע ליה ריש
 לקיש מרבתי דרבי מנחם ברבי
 יוסי סבירא ליה כרבי שמעון :

ולימא מחלוקת ר"ש ורבנן.
 והוה משמע לן דר"ש לדבריהם
 דרבנן קאמר להו כדאמרן לעיל
 דאי ממתני' הוה אמינא דבחרוב
 ושקמה מודי להו כדקתני
 בהדיא אלא חרוב המורכב כו'
 משמע דבחרוב וסדן מודי להו
 ר"ש לרבנן :

הא קמ"ל כו'. הא עדיפא
 לאשמעינן דההיא דר"ש
 ממילא שמעינן ליה דלדבריהם
 דרבנן קאמר להו כדדייקינן
 מברייתא לעיל :

40. עב, ב

אמר רבה בר בר חנה אמר ריש לקיש:
 חרוב המורכב וסדן השקמה -
 באנו למחלוקת רבי מנחם ברבי יוסי ורבנן.

עגא ולימא מחלוקת רבי שמעון ורבנן?

הא קא משמע לן:
 דרבי מנחם ברבי יוסי כרבי שמעון סבירא ליה.

הדרן עלך המוכר את הבית